

Forældres oplevelse af de familieretlige myndigheder

2. opfølgning af udvikling efter reform af området
i april 2019

*Forældres oplevelse af de familieretlige myndigheder
– 2. opfølgning af udvikling efter reform af området i april 2019*

© VIVE og forfatterne, 2022

e-ISBN: 978-87-7582-068-9

Arkivfoto: Ole Bo Jensen/VIVE

Projekt: 301995

Finansiering: Undersøgelsen er bestilt og finansieret af Familieretshuset

VIVE

Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd

Herluf Trolles Gade 11

1052 København K

www.vive.dk

VIVEs publikationer kan frit citeres med tydelig kildeangivelse.

Forord

Denne rapport viser udviklingen i forældres tilfredshed med det familieretlige system samt udviklingen i forældresamarbejde og børns og forældres trivsel fra januar 2019 til september 2021. Formålet med rapporten er at vise, om den reform, som det familieretlige område har gennemgået siden april 2019, har medført forbedringer i skilte forældres oplevelse af at kunne få hjælp til deres forældresamarbejde og hverdagsliv med børnene. Derudover er formålet at vise, om der er sket forbedringer af trivslen hos børn og forældre, der er i kontakt med de familieretlige myndigheder.

Undersøgelsen bygger på spørgeskemadata, der er indsamlet i tre runder: Baselinemålingen, der blev indsamlet før reformen i januar-marts 2019; den første opfølgingsrunde, der blev gennemført efter reformen i januar-marts 2020; og den anden opfølgingsrunde, der blev gennemført i september-december 2021. På baggrund af de to første runder af spørgeskemaundersøgelsen har VIVE udgivet rapporterne "Forældres tilfredshed med de familieretlige myndigheder – Baselineundersøgelse af det familieretlige system i forbindelse med reform af området april 2019", der viser forældrenes oplevelse af systemet samt børn og forældres trivsel før reformen, og "Forældres tilfredshed med de familieretlige myndigheder – 1. opfølgning efter reform af området i april 2019", der viser tilfredsheden med systemet og trivslen det første år, efter at reformen trådte i kraft.

Den tredje undersøgelsesrunde er gennemført med samme hovedfokus og samme analytiske nedslag som de to tidligere runder. Der har dog været enkelte tilpasninger af spørgeskemaet og enkelte analytiske ændringer for at sikre, at undersøgelsen er tilpasset praksis, og at analyserne har fokus på de vigtigste mønstre og udviklingstræk.

Undersøgelsen er gennemført af seniorforsker Rikke Fuglsang Olsen og chefanalytiker Karen Margrethe Dahl, der er projektleder på undersøgelsen.

Social- og Indenrigsministeriet, Familieretshuset og Domstolsstyrelsen har deltaget i udarbejdelsen af undersøgelsesdesignet for at tilpasse designet bedst muligt til de familieretlige sagsgange.

VIVE takker alle forældre, der har besvaret skemaet, og medarbejdere i Familieretshuset, der har været behjælpelige med udvælgelse af forældre til undersøgelsen. Tak også til de to anonyme reviewere for konstruktive kommentarer.

Undersøgelsen er bestilt og finansieret af Familieretshuset.

Kræn Blume Jensen

Forsknings- og analysechef for VIVE Social

Indholdsfortegnelse

Sammenfatning	5
---------------	---

1	Indledning	12
1.1	Det familieretlige system	13
1.2	Evaluering af reformen	15
1.3	Rapportens opbygning	16

2	Data og metode	17
2.1	Udvælgelse af respondenter og indsamling af data	17
2.2	Operationalisering af begreber	19
2.3	Analyse af data	29
2.4	Beskrivelse af familier med sager i det familieretlige system	30

3	Udviklingen i sagsforløb og -indhold	32
3.1	Den formelle sagsbehandling	32
3.2	Fordeling af samvær, bopæl og forældremyndighed	39
3.3	Opsamling	41

4	Udvikling i forældres tilfredshed med sagsbehandlingen i Familieretshuset og familieretten	43
4.1	Overordnet udvikling i tilfredshed	43
4.2	Oplevet tilfredshed blandt bopæls- og samværsforældre	49
4.3	Tilfredshed blandt forældre med forskellig problemtyngde	57
4.4	Tilfredshed blandt forældre, der er i kontakt med forskellige myndigheder	60
4.5	Opsamling	63

5	Forældresamarbejde samt børns og forældres trivsel	65
5.1	Børns trivsel, skolegang og samvær	65
5.2	Forældresamarbejde og konflikt	71
5.3	Forældres trivsel og fravær fra arbejde	74
5.4	Opsamling	76

Litteratur	78
------------	----

Sammenfatning

Denne rapport viser udviklingen i forældres tilfredshed med det familieretlige system samt udviklingen i forældresamarbejde og børns og forældres trivsel fra januar 2019 til september 2021. Formålet med rapporten er at vise, om den reform, som det familieretlige område har gennemgået siden april 2019, har medført forbedringer i skilte forældres oplevelse af at kunne få hjælp til deres forældresamarbejde og hverdagsliv med børnene. Derudover er formålet at vise, om reformen har medført forbedringer af trivslen hos børn og forældre, der er i kontakt med de familieretlige myndigheder.

Rapporten er baseret på tre spørgeskemarunder: en baselinemåling, der blev gennemført i januar-marts 2019; første opfølgingsmåling, der blev gennemført i januar-marts 2020; og anden opfølgingsmåling, der blev gennemført i september-december 2021. I 2022 vil der blive gennemført endnu en runde af dataindsamlingen for til sidst at kunne lave en egentlig evaluering af, om reformen har levet op til hensigterne, set fra forældrenes synspunkt. Rammerne for den afsluttende evaluering er endnu ikke fastlagt.

Det familieretlige system

Det familieretlige system består af Familieretshuset, der er statsligt, og familieretten, der er en afdeling under domstolene. Alle forældreansvarssager om forældremyndighed, bopæl og samvær i familier, hvor forældre til mindreårige børn er gået fra hinanden, starter i Familieretshuset og kan derefter overføres til familieretten, hvis der er behov for en afgørelse.

I april 2019 blev området reformeret, hvilket bl.a. betød oprettelse af Familieretshuset og nedlæggelse af Statsforvaltningen. Desuden blev familieretten, der er en ny afdeling under byretterne, etableret. Reformen, der forventes fuldt implementeret i september 2022, har til hensigt at sikre et stærkere fokus på børnenes trivsel og behov for beskyttelse samt sikre en tryk og støttende inddragelse af børnene. Derudover er der større fokus på at klæde forældrene på til at forstå deres børns reaktioner og behov ved at give forældrene mulighed for at deltage i forskellige rådgivningstilbud og kurser. Endelig skal reformen sikre, at familierne i det familieretlige system i højere grad møder enkle, gennemskuelige og forudsigelige forløb, der er tilpasset familiernes behov.

For at sikre, at hensynet til barnet er i centrum, er der i Familieretshuset oprettet en særlig børneenhed, der yder støtte til børn, der er berørt af familieret-

lige problemstillinger. Børneenheden sørger for, at barnets perspektiv inddrages i familieretlige sager. Børneenheden tilbyder også støtte i form af bl.a. kontaktperson til barnet, støtte til at barnet får en bisidder, børnesagkyndig rådgivning, telefonisk rådgivning og børnegrupper. Børneenhedens medarbejdere kan endvidere følge barnet i familieretten, fx hvis barnet skal til samtale der. Hensigten er, at barnet i hele forløbet tilknyttes en fast medarbejder, der benævnes som barnets kontaktperson.

En større grad af målretning og sammenhæng i sagsforløbet skal sikres ved at screene familier, der henvender sig til de familieretlige myndigheder, i tre forskellige kategorier. De tre typer af familier bliver tilbudt sagsbehandling i tre forskellige spor, § 5-, § 6- og § 7-sager. Forældre, der er enige og blot har behov for at få fx en separations- eller skilsmissebevilling eller få registreret aftaler om forældremyndighed, bliver kategoriseret som § 5-sager. Familieretshuset registrerer aftalerne eller udsteder bevillingerne. Forældre, der har vanskeligt ved at samarbejde, men som ikke oplever risikofaktorer i form af fx misbrug af rusmidler eller vold, bliver kategoriseret som § 6-sager. Familier i denne kategori modtager i første omgang tilbud om mægling, konflikthåndtering og rådgivning, med henblik på at forældrene selv indgår en aftale. Lykkes det ikke for forældrene at nå til enighed, træffer enten Familieretshuset eller familieretten en afgørelse afhængig af sagens karakter. Alle afgørelser om forældremyndighed eller barnets bopæl træffes af familieretten. Den tredje kategori af sager betegnes som § 7-sager. Dette er sager, hvor der optræder risikofaktorer, som kan medføre dårlig trivsel hos barnet, fx misbrug, psykisk sygdom eller psykisk og fysisk vold. Disse sager behandles i Familieretshuset med en tværfaglig tilgang, hvor både børne- og familiefaglige medarbejdere samt jurister deltager. Ofte vil disse sager også indebære et samarbejde mellem det familieretlige og det sociale system. Sagerne vil bl.a. blive oplyst gennem fx overvåget samvær eller indhentning af udtalelser fra barnets skole eller institution. Hvis ikke § 7-sagerne kan afsluttes ved, at forældrene i Familieretshuset aftaler en løsning, der er til barnets bedste, træffer familieretten en afgørelse på baggrund af den oplysende sagsforberedelse, der er foregået i Familieretshuset.

En anden ændring, som følger af reformen, er, at sager om fuldbyrdelse af afgørelser og aftaler efter forældreansvarsloven fjernes fra fogedretten og i stedet behandles af den nye familieret efter reformen. Reformens betydning for behandlingen af disse sager er behandlet i Ottosen & Dahl (2022).

Flere myndigheder er involveret – flere børn inddrages

Forældre, der har fået en sag behandlet efter reformen, har i højere grad end forældre, der fik deres sag behandlet før reformen, fået deres sag behandlet ved retten. Det følger naturligt af reformen, der foreskriver, at familieretten i modsætning til tidligere nu også skal træffe afgørelse om samvær i alle § 7-sager samt i § 6-sager, hvis afgørelsen er juridisk kompleks eller forventes at have indgribende betydning for barnet.

Ligeledes er det formodentlig en naturlig følge af reformen, at en større andel af forældrene i begge opfølgingsmålinger efter reformen angiver, at de undervejs i sagsforløbet har været i kontakt med de kommunale myndigheder. Den nye lov pålægger således Familieretshuset at tage kontakt til kommunen i § 7-sager – både i forbindelse med oplysning af sagen samt i tilrettelæggelsen af indsatser – hvis hensynet til barnet taler for et sådant samarbejde. Analyserne viser som følge heraf, at andelen af forældre, der angiver, at de tidligere har været i kontakt med de familieretlige myndigheder, er steget fra målingen i 2019 til målingen i 2020, men faldet igen i 2021 – dog til et niveau, der fortsat ligger højere i 2021 end i 2019.

Flere børn inddrages i sagerne, og det sker, ifølge forældrenes besvarelser, i lidt højere grad i 2021 end i 2020 gennem kontaktpersonordningen, der dog fortsat kun bruges af relativt få børn (13 % af alle 6-17-årige). I stedet sker inddragelsen fortrinsvis gennem en børnesamtale hos en børnesagkyndig medarbejder, hvilket også var den mest almindelige inddragelsesform før reformen. Den børnesagkyndige medarbejder er formelt set også barnets kontaktperson. Spørgeskemaundersøgelsen viser dog, at relativt få forældre har opfattet, at medarbejderen spiller en rolle ud over den konkrete samtale.

Hen over undersøgelsesperioden oplever et stigende antal forældre, at deres barn er blevet passende inddraget. Samtidig er der fortsat en stor gruppe, der oplever det modsatte, så vi nu ser en højere grad af polarisering på dette spørgsmål.

Lidt bedre trivsel blandt børnene

Børn, der er involveret i en sag ved de familieretlige myndigheder, har et højere niveau af adfærds- og trivselsproblemer sammenlignet med andre børn i Danmark, når vi måler deres trivsel ved hjælp af det standardiserede instrument SDQ (Standards and Difficulties Questionnaire). 58 % af de børn, der var

involveret i en familieretlig sag i 2021, falder således inden for det trivselsmæssige normalområde mod 83 % af andre danske børn. Når vi ser på udvikling i børnenes trivsel i 2019, 2020 og 2021, er der dog tegn på en lidt bedre trivsel, idet flere børn i 2021 falder inden for normalområdet, end det var tilfældet i 2019 og 2020. Cirka en tredjedel af forældrene angiver dog fortsat i 2021, at de er "virkelig meget" eller "ret meget" bekymrede for deres børn.

Målt ved SDQ ser vi dårligere børnetrivsel i sager med mange risikofaktorer end i sager med et lavere konfliktniveau og fravær af sociale problemer. Dette er samtidig sager, hvor flere myndigheder er involveret i sagen.

Månedene op til besvarelsen af spørgeskemaet er skolefraværet blandt børnene i de familieretlige sager ca. dobbelt så højt som andre danske børns fravær. Igen hænger fraværet sammen med problemtyngden i familien, idet fraværet er lavest i familier, hvor forældrene betegner konfliktniveauet som lavt, og hvor der ikke er risikofaktorer, og højest i familier, hvor forældrene oplever indbyrdes psykisk eller fysisk vold eller mindst tre andre risikofaktorer.

Flere børn uden samvær med samværsforælder

Der er fra 2019 til 2021 sket en stigning i andelen af børn, der ikke har samvær med samværsforælderen. Stigningen kan handle om, at familieretten i højere grad end den daværende Statsforvaltning træffer afgørelser om samværsoplysninger med udgangspunkt i præmissen om, at samvær skal varetage barnets bedste. Sandsynligheden for ikke at have samvær er ifølge analyserne af spørgeskemaundersøgelsen højere, jo flere myndigheder familien er i kontakt med, og jo flere risici, der optræder i sagen.

Vi ser ingen markante ændringer i fordelingen af barnets bopæl og forældremyndigheden over børnene mellem henholdsvis fædre og mødre i sagerne, men fra 2019 til 2021 er der dog sket en lille stigning i andelen af mænd, der har status som bopælsforælder til det udvalgte barn i undersøgelsen. Fortsat gælder det dog, at det i langt størstedelen af familierne med familieretlige sager er kvinder, der er registreret som bopælsforældre til børnene.

Tilfredshed med medarbejderne, men mindre tilfredshed med udbyttet af forløb og tilbud

Forældre, der er i kontakt med de familieretlige myndigheder, befinder sig som oftest i en stor livskrise af længere eller kortere varighed. De har et højt konfliktniveau og mange samarbejdsproblemer og har svært ved at få en hverdag til at fungere, der er tålelig for dem selv og deres børn.

Når vi i undersøgelsen spørger til forældrenes oplevelse af Familieretshusets/ Statsforvaltningens medarbejdere, er flertallet af forældrene i hele undersøgelsesperioden positivt indstillede angående forløbets relevans og oplevelsen af at blive forstået af medarbejderne. Flertallet oplever dog ikke, at forløbet har medført et bedre forældresamarbejde eller et bedre hverdagsliv for børnene, og analyserne i rapporten viser, at der hen over undersøgelsesperioden er sket en stigning i andelen, der er helt uenige i, at forløbet har medført forbedringer på disse områder.

Derudover ser vi også, at færre hen over undersøgelsesperioden angiver, at de har fået løst det problem, de henvendte sig til Familieretshuset med, og at flertallet af forældrene i hele undersøgelsesperioden oplever manglende sammenhæng mellem sagsbehandling og indsatser hos de forskellige myndigheder, der er involveret i sagen.

Samværsforældre er mindre tilfredse

Analyserne viser, at samværsforældre er langt mindre tilfredse med sagsbehandlingen og udbyttet af denne end bopælsforældre. Derudover oplever de et større fald i tilfredshed end bopælsforældrene hen over reformperioden. Forskellen på samværsforældre og bopælsforældre træder frem i næsten alle analyser. Det viser formodentlig dels noget om styrkeforholdet mellem forældrene i systemet, dels at samværs- og bopælsforældre oplever hverdagen sammen med barnet meget forskelligt.

Forskellen i tilfredshed kan for det første handle om, at spørgsmålet om, hvem der skal være henholdsvis bopæls- og samværsforælder, kan være sagens omdrejningspunkt, og at rollen som samværsforælder således er opnået som følge af en tabt sag. For det andet vil bopælsforælderen, selvom der ofte lægges op til et ligeværdigt forældreskab, have flere rettigheder til at tilrettelægge barnets hverdag i tilfælde af konflikt, mens samværsforælderen ofte vil opleve at miste rettigheder og deltagelse i barnets hverdag for at mindske konfliktens indvirkning på barnet.

Reformen indebærer en større vægt på barnets trivsel og dermed i nogle sager en mindre vægt på forældrenes individuelle rettigheder. Det kan betyde, at man i højere grad skærmer barnet mod forældrenes konflikter og derfor træffer flere afgørelser om samværsstop, hvilket stiller samværsforældrene i en mere sårbar position.

Positionen som helholdsvis bopæls- og samværsforælder er tæt korreleret med forældrenes køn. Mænd, der som oftest er samværsforældre, er således markant mindre tilfredse med sagsbehandlingen end kvinder, der som oftest er bopælsforældre. Når vi kontrollerer for krydssammenhængene mellem køn, forældrestatus og oplevelse af sagsbehandlingen, er der dog ikke forskel på mænds og kvinders oplevelse af sagsbehandlingen – kun mellem bopæls- og samværsforældre.

Forældre med komplekse sager er mindre tilfredse end andre forældre

I lighed med både 2019 og 2020 ser vi i 2021, at tilfredsheden er størst i relativt enkle sager, der kan færdigbehandles i Familieretshuset, eller sager, hvor konfliktniveauet er lavt/moderat, og hvor forældrene ikke angiver, at sagen rummer risikofaktorer i form af fx misbrug, psykisk sygdom eller vold. Omvendt er tilfredsheden mindst i de mest komplekse sager, hvor der optræder flere risikofaktorer i sagen, eller hvor flere myndigheder har været involveret i sagsbehandlingen. I gruppen med lavt konfliktniveau og ingen risikofaktorer er 4 ud af 10 således enige i, at forløbet i Familieretshuset har medført bedre samarbejde mellem forældrene og bedre hverdagsliv for børnene, mens en tredjedel er uenige i dette. I de øvrige grupper med enten højt konfliktniveau eller risikofaktorer er godt hver tiende enige i, at forløbet har medført bedre hverdagsliv for børnene, mens 6 ud af 10 er uenige i dette. På de fleste områder følger gruppernes udvikling hinanden fra baselinemålingen til opfølgingsmålingen.

Ingen udvikling i konflikt og samarbejde

Der er hen over undersøgelsesperioden ikke sket nogen udvikling i forældrenes konfliktniveau og forældresamarbejde, og vi ser således vedvarende et højt konfliktniveau, hvor 6 ud af 10 forældre fortsat angiver, at deres konfliktniveau er højt, meget højt eller ekstremt højt.

Konfliktniveau og forældresamarbejde hænger ikke overraskende sammen med antallet af risikofaktorer og graden af myndighedsinvolvering i sagen. Den sammenhæng følger naturligt af screeningen for risikofaktorer, der medfører visitering til forskellige forløb med involvering af et varierende antal myndigheder.

Undersøgelsens data

Undersøgelsen er baseret på spørgeskemadata, der er indsamlet blandt forældre med forældreansvarssager, dvs. samværs-, bopæls- eller forældremyndighedssager, som har været til mindst ét møde i Statsforvaltningen i løbet af 2018, før reformen trådte i kraft, eller i Familieretshuset i løbet af henholdsvis 2019 og 2021, efter reformen trådte i kraft.

Ved den første måling i 2019 besvarede 1.754 (39 %) helt eller delvist spørgeskemaet. Ved den anden måling i 2020 var svarprocenten på trods af en ekstra rykkerudsendelse lidt lavere: 1.878 (36 %) havde helt eller delvist besvaret, og svarprocenten var også i 2021 igen lidt lavere med 1.528 (33 %) fuldstændige eller delvise besvarelser. I forhold til andre webbaserede spørgeskemaundersøgelser er der fortsat en acceptabel svarprocent også i 2021, men som i andre lignende undersøgelser må der tages forbehold for, at de deltagende forældre ikke nødvendigvis er fuldt repræsentative for den samlede forældregruppe med sager i det familieretlige system.

For hver sag er en forælder blevet tilfældigt udvalgt til at deltage i undersøgelsen. Svarprocenten var i alle årene 2019, 2020 og 2021 lidt højere blandt kvinder (henholdsvis 41, 38 og 34 % helt eller delvist), end den var blandt mænd (henholdsvis 38, 36 og 29 % helt eller delvist). Sammenlignet med andre, lignende undersøgelser er forskellen på mænds og kvinders svarprocent dog mindre her.

Det færdige spørgeskema er via forældrenes cpr-numre koblet med Familieretshusets registerdata.

1 Indledning

Denne rapport omhandler forældres oplevelse af mødet med det familieretlige system i familieretlige forældreansvarssager. Dette er sager, hvor forældre, der ikke bor sammen, er uenige om deres børns bopæl, forældremyndigheden over børnene, eller hvor meget samvær børnene skal have med forældrene hver især, og hvor forældrene opsøger Familieretshuset for at få hjælp til at løse deres uenigheder. I 2021 fik ca. 10.000 familier behandlet en forældreansvarssag (§ 6 eller § 7) på mindst et møde i Familieretshuset.

Rapporten følger udviklingen i sagsbehandling og forældres oplevelse af de familieretlige myndigheder fra 2019-2021 for at vise, om den reform, der er gennemført af det familieretlige område siden april 2019, har gjort en forskel for familierne og deres oplevelse af det familieretlige system.

Specifikt har rapporten fokus på:

- hvordan forældrene oplever sagsbehandlingen i hhv. Familieretshuset og familieretten
- i hvilken grad forældrene oplever, at sagsbehandlingen og forløbene hos de familieretlige myndigheder bidrager til et bedre forældresamarbejde og et bedre hverdagsliv for børnene
- hvad der kendetegner forældrenes samarbejde og konflikter
- hvordan forældre og børn i familieretlige sager trives

Rapporten viser, hvordan forældre, der møder forskellige myndigheder og befinder sig i forskellige situationer, oplever henholdsvis behandlingen i Familieretshuset og familieretten. Den går dog ikke i dybden med oplevelsen af de forskellige tilbud, som familierne har deltaget i – i Familieretshuset. Den endelige evaluering vil følge op på, om sagsforløbet sætter børnenes trivsel i centrum og er tilpasset familiernes behov. Rammerne for den endelige evaluering er endnu ikke fastlagt.

Rapporten bygger på tre spørgeskemaurunder gennemført i 2019, 2020 og 2021 blandt forældre, der har været til møde i Familieretshuset i en forældreansvarssag i 2018, 2019 og 2021. Resultaterne af spørgeskemaundersøgelserne i 2019 og 2020 er tidligere udgivet i Dahl (2019) og Dahl (2020).

Da der siden reformen trådte i kraft i 2019 har været udfordringer med lange ventetider og forsinket implementering af de nye tilbud og sagsbehandlingsprocesser (se Dahl, 2020), er tallene i denne rapport fortsat et foreløbigt billede af reformens virkninger. Reformen forventes endeligt implementeret i

september 2022 og først derefter vil det være muligt at opnå et fyldestgørende billede af reformens virkninger.

1.1 Det familieretlige system

Det familieretlige område har i en del år været genstand for interesse blandt politikere og interesseorganisationer samt i medierne. Det førte til, at der i 2016 blev igangsat en politisk proces, hvilket endte med en reform af hele det familieretlige område, som blev påbegyndt i april 2019 (Børne- og Socialministeriet, 2018). Reformen har haft til hensigt at sikre en tryk og støttende inddragelse af barnet i den familieretlige proces samt at sørge for, at der i hele forløbet tages hensyn til barnets behov for beskyttelse. Familieretshuset skal derudover møde familierne med enkle, gennemskuelige og forudsigelige forløb, der hænger sammen på tværs af myndigheder og er målrettet familiernes individuelle behov (Retsinformation, 2019: § 1). Endelig er der med reformen større fokus på at klæde forældrene på til et bedre samarbejde og til at forstå deres børns behov og reaktioner efter samlivsbruddet ved at tilbyde forældrene støtte i form af rådgivning og konflikthåndtering (Retsinformation, 2019: § 21).

Det væsentligste udtryk for det øgede fokus på børnenes behov er oprettelsen af en særlig børneenhed under Familieretshuset. Denne enhed skal sikre, at børnenes trivsel og behov for beskyttelse varetages gennem hele processen og skal derudover sikre, at barnets perspektiv på sagen bliver oplyst, samt at barnet inddrages i sagsforløbet på en passende måde. I børneenheden tildeles alle børn fra 6-årsalderen og opefter en kontaktperson, som de kan gøre brug af, hvis de har brug for støtte og rådgivning. Derudover står børneenheden for at gennemføre børnesamtaler med henblik på at inddrage barnets perspektiv i sagens behandling. Ud over muligheden for at benytte sig af Familieretshusets kontaktpersoner har børn med reformen fået ret til en bisidder. Som i det hidtidige system er det også muligt for de berørte børn at deltage i børnegrupper med andre i samme situation (Retsinformation, 2019: § 15-18).

En større grad af sammenhæng og målrettethed i sagsbehandlingen skal sikres ved, at sagerne ved sagens start screenes og derefter visiteres til tre forskellige sagsbehandlingsspor. Forældre, der formår at samarbejde om selv at indgå aftaler, og som ikke oplever væsentlige risikofaktorer i form af fx misbrug, psykisk sygdom eller vold, kategoriseres som en § 5-sag. Hjælpen til disse familier består primært af godkendelse og registrering af allerede indgåede aftaler. Da disse familier ikke kommer til møder i Familieretshuset, indgår de ikke i rapportens analyser.

Forældre, der har vanskeligt ved at samarbejde, men som ikke oplever risikofaktorer hos sig selv eller den anden forælder, kategoriseres som § 6-sager og henvises til et familiemæglingsforløb. Formålet med sagsbehandlingen i dette spor er, at forældrene sammen med en børnesagkyndig forældrerrådgiver når frem til en fælles løsning på deres uenigheder og eventuelt indgår en frivillig aftale om samvær, bopæl eller forældremyndighed. Tilbuddene i familiemæglingssporet kan bestå af børnesagkyndig rådgivning, konfliktmægling eller et samarbejds kursus, hvor forældrene får viden og redskaber til at understøtte deres samarbejde ([Familiemægling \(familieretshuset.dk\)](#); [Børnesagkyndig rådgivning \(familieretshuset.dk\)](#); [Konfliktmægling \(familieretshuset.dk\)](#); [Samarbejds kursus \(familieretshuset.dk\)](#)). Hvis forældrene ikke får løst deres uenigheder på det første møde med den børnesagkyndige rådgiver, vurderes det, om børnene skal indkaldes til samtale i børneenheden, hvor børn fra ca. 6 år og op også tildeles en fast kontaktperson, der kan støtte dem i sagsforløbet.¹ Hvis forældrene i § 6-sporet efter at have deltaget i familiemægling har brug for at få truffet en juridisk afgørelse, afgøres samværssager i Familieretshuset, hvis afgørelsen ikke forventes at få indgribende betydning for barnet. I bopæls- og forældremyndighedssager samt i samværssager, der er juridisk komplicerede eller hvor afgørelsen forventes at få indgribende betydning for barnet, overføres afgørelsessagerne til familieretterne ved domstolene (Adolphsen & Naur, 2020).

Den tredje kategori af sager betegnes som § 7-sager. Dette er sager, hvor der som oftest er en række risikofaktorer, der kan medføre dårlig trivsel hos barnet, fx misbrug, psykisk sygdom eller psykisk/fysisk vold. Disse sager henvises til familieretlig udredning i Familieretshuset og behandles af et tværfagligt team bestående af børnesagkyndige medarbejdere samt jurister. Ofte vil disse sager også indebære et samarbejde mellem det familieretlige og det sociale system. Sagerne vil blive oplyst, fx gennem overvåget samvær eller indhentning af oplysninger fra barnets skole eller institution. I § 7-sagerne bliver der derudover på systemniveau etableret et tættere samarbejde mellem Familieretshuset og familieretten. Det sker ved, at sagen oplyses og forberedes i Familieretshuset, før den oversendes til familieretten. Ligeledes foreskriver loven et styrket samarbejde mellem det familieretlige system og de kommunale sociale myndigheder i de sager, hvor det er relevant og nødvendigt. Der kan fx samarbejdes i forbindelse med oplysningen af sagen, idet der med reformen er kommet øgede lovgivningsmæssige muligheder for at udveksle oplysninger mellem myndigheder, hvis udvekslingen bidrager til en bedre løsning for det involverede barn. Derudover giver reformen mulighed for, at Familieretshuset og kommunen i § 7-sagerne kan etablere et samarbejde omkring tilrettelæggelsen af tilbud til forældrene og støtte til børn, der indeholder både familieretlige og socialretlige elementer (Adolphsen & Naur, 2020).

¹ Tilbuddet om kontaktperson sendes til forældrene ved sagens start og fremlægges igen for forældrene ved deres første møde med forældrerrådgiveren

Undervejs i sagsforløbet kan der ske omvisitering mellem de tre spor, hvis der enten fremkommer ny viden om risikofaktorer eller konflikter i sagen – eller hvis det viser sig, at forældrene kan nå til enighed, eller at de oplyste risikofaktorer ikke (længere) har betydning for barnets situation (Adolphsen & Naur, 2020).

Yderligere beskrivelse af reformens delelementer kan findes her:

- Bekendtgørelse af lov om Familieretshuset: <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2019/766> (Retsinformation, 2019)
- Vejledning om Familieretshuset: <https://www.retsinformation.dk/eli/retsinfo/2020/9404> (Retsinformation, 2020).

Implementeringen af reformen af det familieretlige system har været udfordret af lange ventetider, da antallet af komplekse og dermed ressourcekrævende sager var underestimeret i de første budgetlægninger. Det førte til, at der i flere omgange blev tilført ekstrabevillinger til at håndtere den løbende sagsmængde på forældreansvarsområdet (Familieretshuset, 2019). Oveni den ventetid, der var i forvejen, har coronanedlukningen i foråret 2020 medført yderligere forsinkelser. Samlet set har der derfor været en længere periode, hvor de tilbud og forløb, som blev indført med reformen, ikke har været tilgængelige for forældre og børn i den form, de var tiltænkt, eller hvor der har været lang ventetid på at få sagen behandlet. I 2022 er der således fortsat gennemsnitligt 19 ugers ventetid på at få gennemført en familieretlig udredning i en § 7-sag og 12 ugers ventetid på at få gennemført et familiemæglingforløb i en § 6-sag.

1.2 Evaluering af reformen

Rapporten viser udviklingen i forældres oplevelse af sagsbehandlingen, forældrenes konfliktniveau samt børn og forældres trivsel hen over tre måletidspunkter i foråret 2019, foråret 2020 og efteråret 2021. I 2022 vil målingen blive gentaget med henblik på at kunne gennemføre en egentlig evaluering af, om reformen har levet op til hensigterne set fra forældrenes perspektiv på baggrund af alle fire målinger samt andre former typer af kvantitative og kvalitative data. Tabel 1.1 giver en oversigt over målingen af forældrenes oplevelse af det familieretlige system i evalueringsperioden.

Tabel 1.1 Oversigt over måling af forældres oplevelse af det familieretlige system 2019-2022

2019	2020	2021	2022
Baselinemåling	1. opfølgning	2. opfølgingsmåling	3. opfølgingsmåling
Gennemført januar-marts 2019	Gennemført januar-marts 2020	Gennemført september-november 2021	Gennemføres efter planen i efteråret 2022
Analyse af status før reformen i april 2019 Baseret på familieretlige sager fra 2018	Analyse af udvikling fra 2019-2020 Baseret på familieretlige sager fra 2018 og 2019	Analyse af udvikling fra 2019-2021 Baseret på familieretlige sager fra 2018, 2019 og 2020	Analyse af udvikling fra 2019-2022 Baseres på familieretlige sager fra 2018, 2019, 2020 og 2021

Undersøgelsen af forældrenes tilfredshed er designet, så den gør det muligt at undersøge den overordnede udvikling på reformens centrale mål: 1) børns trivsel og inddragelse; 2) et mere sammenhængende og velkoordineret system; 3) forældrenes samarbejde; 4) forældrenes egen trivsel; samt 5) forældrenes samlede tilfredshed med det familieretlige system.

Ud over målingen af forældrenes tilfredshed gennemfører VIVE en kvantitativ undersøgelse af børnenes oplevelse af børneinddragelse i Familieretshuset, som ligeledes danner grundlag for evalueringen af reformen. Derudover har VIVE undersøgt, hvordan de såkaldte fuldbyrdelsessager, dvs. sager, hvor den ene forælder nægter at udlevere barnet til den anden forælder i overensstemmelse med deres aftaler eller afgørelser om samvær, bopæl og forældremyndighed, har udviklet sig hen over reformperioden (Ottosen & Dahl, 2022).

1.3 Rapportens opbygning

Resten af denne rapport består af 4 kapitler. I kapitel 2 beskrives data og de metoder, der er anvendt i analyserne. I kapitel 3 beskrives udviklingen i den formelle sagsbehandling samt fordelingen af henholdsvis forældremyndighed, position som bopæls- eller samværsforælder og samværsordning. I kapitel 4 beskrives udviklingen i forældrenes tilfredshed med sagsbehandlingen i Familieretshuset og familieretten. Endelig beskriver vi i kapitel 5 forældrenes konfliktniveau og børnenes trivsel.

2 Data og metode

2.1 Udvælgelse af respondenter og indsamling af data

Undersøgelsen af forældres tilfredshed med de familieretlige myndigheder bygger på spørgeskemaer udsendt til den ene forælder i alle forældreansvarssager, der blev behandlet i Statsforvaltningen i perioden april-december 2018 (før reformen) samt i Familieretshuset i april-december 2019 og marts-september 2021 (efter reformen).² Det første spørgeskema blev udsendt i januar 2019 med frist for besvarelse i marts 2019. Det andet blev udsendt i januar 2020 med svarfrist i marts 2020. Endelig blev det tredje spørgeskema udsendt i september-oktober i 2021 med svarfrist i december 2021. Da nogle forældre får brug for hjælp af de familieretlige myndigheder flere gange, kan der være overlap mellem respondenterne i de tre indsamlingsrunder.

For at opnå viden om svarprocent, repræsentativitet blandt kvinder og mænd, samt forældre med forskellige sagstyper – og for at kunne vægte data – er det færdige spørgeskemadata via forældrenes cpr-numre koblet med Familieretshusets registerdata. Da de registerdata, som VIVE har modtaget til brug for undersøgelsen, ikke er fuldt sammenlignelige over tid, bruges disse data ikke i de egentlige analyser i kapitel 3-5.

Indsamlingen af data er foregået ved at udsende et brev til den ene forælders e-Boks med orientering om undersøgelsen og link til et web-spørgeskema.³ I hver sag er den adspurgte forælder udvalgt tilfældigt. I 2019 (baselinemålingen) blev skemaet udsendt til 2.378 kvinder og 2.159 mænd – dvs. i alt 4.537 respondenter. I 2020 (1. opfølgingsmåling) blev skemaet udsendt til 2.711 kvinder og 2.571 mænd – dvs. i alt 5.282 respondenter. I 2021 (2. opfølgingsmåling) blev skemaet udsendt til 2.201 kvinder og 2.252 mænd – dvs. i alt 4.590 respondenter. Forældre, der ikke i første omgang besvarede skemaet, blev rykket via et nyt brev i e-Boks. I 2019 blev der udsendt én rykker, mens der i 2020 og 2021 blev udsendt to.

Vi inkluderer både spørgeskemaer, der er fuldt og delvist besvaret som procentgrundlag i vores analyser, så vi på den måde potentielt får besvarelser fra

² Tidsafgrænsningen varierer, da målet var at få nogenlunde samme antal respondenter i undersøgelsen og da der er forskel på antallet af sager hen over årets måneder.

³ Udsendt ved hjælp af survey-programmerne SurveyXact og Defgo.

et lidt bredere udsnit af forældrene, end hvis vi kun anvender de fuldt besvarede skemaer.⁴ I 2019 svarede 1.754 (39 %) helt eller delvist på spørgeskemaet – i 2020 svarede 1.878 (36 %) og i 2021 var det 1.528 (33 %).⁵ Svarprocenten er således let faldende over årene. Kvinder har i alle årene en lidt højere svarprocent end mænd. I 2019 svarede 41 % af de kvinder, der modtog skemaet, helt eller delvist på spørgeskemaet – i 2020 var det 38 % og i 2021 34%. Blandt mændene svarede 35 % helt eller delvist på skemaet i 2019 – i 2020 var det 33% og i 2021 29%.

Tabel 2.1 Besvarelsesprocenter ved dataindsamling i 2019, 2020 og 2021. Fuldt eller delvist besvarede spørgeskemaer.

År	Svarprocent			I alt udsendt til		
	2019 (%)	2020 (%)	2021 (%)	2019 (N)	2020 (N)	2021 (N)
Samlet svarprocent/i alt udsendt til (N)	39	36	33	4.557	5.282	4.590
Mænd	41	33	29	2.159	2.571	2.252
Kvinder	33	38	34	2.378	2.711	2.201
Ikke sag ved familieretten	40	35	33	3.526	4.220	3.293
Sag ved familieretten	33	36	33	1.031	1.062	1.297

Kilde: Tilfredshedsundersøgelse blandt forældre i det familieretlige system.

Tabel 2.2 viser, hvordan sammensætningen af analyseudvalget, dvs. de, der har besvaret spørgeskemaet, svarer til sammensætningen af alle de behandlede sager. Derudover viser tabellen, hvordan sammensætningen af datasættet i 2019 på den ene side og 2020-2021 på den anden side adskiller sig på de parametre, vi kan se i Familieretshusets sagsregister. Familieretshusets register indeholder ikke oplysninger om socioøkonomisk status eller lignende. Vi har derfor ikke her mulighed for at vide, om de deltagende forældre er repræsentative for den samlede gruppe med forældreansvarssager i forhold til fx uddannelse og beskæftigelse.⁶ I undersøgelsen belyses forældrenes beskæftigelse og uddannelsesforhold i stedet gennem spørgeskemadata.

⁴ I sidste rapportering inkluderes kun fuldt besvarede skemaer. Derfor er procentgrundlagene og andelen for 2019 og 2020 i nogle tilfælde lidt anderledes i denne rapportering, men det ændrer ikke noget i forhold til de overordnede tendenser i analyserne.

⁵ Der var i 2021 23 personer, som havde modtaget og påbegyndt spørgeskemaet, men som svarede at ingen af forældrene havde deltaget i møde. Derfor er de ikke medtaget i undersøgelsen.

⁶ En senere opkobling til Danmarks Statistiks registre vil kunne afklare dette.

Samlet set viser tabellerne, at analyseudvalget kun i mindre grad afviger fra den samlede forældregruppe, der har været til møde i Familieretshuset, på de parametre, som vi har kendskab til fra Familieretshusets registre.

Tabel 2.2 Sammensætning af samlede sager i undersøgelsen samt analyseudvalg i 2019, 2020 og 2021. Vægtede data. Register og spørgeskemadata. Procent.

	2019 (alle)	2019 (besvaret)	2020 (alle)	2020 (besvaret)	2021 (alle)	2021 (besvaret)
Mænd	48	44	49	45	51	47
Kvinder	52	56	51	55	49	53
Sag ved familieretten	16	14	20	20	28	28
Samværs-sag	75	79	70	72	74	76
Bopælssag	10	7	13	13	22	19
Forældremyndighedssag	13	11	18	16	25	26
N	4.557	1.777	5.282	1.901	4.590	1.514

Kilde: Tilfredshedsundersøgelse blandt forældre i det familieretlige system.

2.2 Operationalisering af begreber

I undersøgelsens analyser benyttes en række betegnelser og begrebs-operationaliseringer, som vi beskriver her.

Som beskrevet blev Statsforvaltningen i 2019 nedlagt og erstattet af Familieretshuset. I 2020-spørgeskemaet til forældrene – og derfor også i beskrivelsen af operationaliseringer – er betegnelsen 'Statsforvaltningen' derfor i de fleste tilfælde blevet erstattet med 'Familieretshuset'. På samme måde blev ansvaret for behandling af familieretlige sager i 2019 flyttet til den nyoprettede familieret. I spørgeskemaet og i beskrivelsen af operationaliseringen er byretten derfor erstattet af familieretten.

I spørgeskemaet er forældrene blevet bedt om at svare på spørgsmål vedrørende deres barn/deres børn. Hvis forældrene har flere fælles børn, er de blevet bedt om at svare på vegne af det ældste fælles barn, der er involveret i sagen. Dette barn omtales i rapporten som 'det udvalgte barn'.

2.2.1 Betegnelser for sagsbehandling

I analysen skelnes der mellem forældre, der henvender sig til de familieretlige myndigheder for første gang, og forældre, der henvender sig igen, efter at de tidligere har fået en sag behandlet i Familieretshuset. Derudover skelnes der mellem forældre i forhold til, hvilke myndigheder de har været i kontakt med, mens sagen er blevet behandlet.

Førstegangssager og gengangersager

I spørgeskemaet spørger vi forældrene, om det "er [...] første gang, de har haft et forløb i Familieretshuset/Statsforvaltningen eller ved domstolene angående [deres] barn/børn."

Hertil har forældrene kunnet svare: 1) "Ja, med samme partner", 2) "Ja, med en anden partner", og 3) "Nej, jeg har aldrig før været i kontakt med Familieretshuset/Statsforvaltningen."

I analyserne betegnes forældre, der har svaret ja til, at de har været i kontakt med Familieretshuset/Statsforvaltningen enten med den samme partner eller med en anden partner, som gengangere, mens forældre, der har svaret nej, betegnes som førstegangssager.

Kontakt med myndigheder

Forældrene bliver spurgt, om deres "sag er blevet behandlet ved familieretten?", og om de "selv eller den anden forælder har været i kontakt med en sagsbehandler i kommunen angående et eller flere af [deres] børn i den periode, hvor sagen er blevet behandlet af de familieretlige myndigheder".

På baggrund af de to spørgsmål er der konstrueret en variabel for myndighedsinvolvering med fire kategorier:

- Forældre, der kun har fået sagen behandlet i Familieretshuset
- Forældre, der har været i Familieretshuset og familieretten – men ikke kommunen
- Forældre, der har været i Familieretshuset og kommunen – men ikke familieretten
- Forældre, der har været i kontakt med alle tre myndigheder.

Derudover blev der i 2021 tilføjet spørgsmålet: "Har du kendskab til, at Familieretshuset har været i kontakt med kommunen, mens sagen har kørt i Familieretshuset". Fordi dette spørgsmål ikke indgår i spørgeskemaundersøgelsen i

2019 og 2020 – og for at kunne sammenligne over tid – indgår dette spørgsmål ikke i baggrundsvariablen, der måler kontakt med forskellige myndigheder.

Ud over muligheden for at skelne mellem førstegangssager og gengangere og forældre med kontakt med forskellige myndigheder, blev der i 2021 tilføjet et spørgsmål om hvem, der er initiativtager i sagerne, da vi forventede, at dette kunne have betydning for oplevelsen af sagsbehandlingen. Spørgsmålet lyder: "Hvem har taget initiativ til at kontakte Familieretshuset?" med mulighed for at svare: "Det gjorde jeg", "Det gjorde den anden forælder", "Det gjorde vi begge to", "Det gjorde vores barn/børn" og "Ved ikke". Analyserne viser, at halvdelen af respondenterne angiver, at de selv har taget initiativ til at kontakte Familieretshuset, 30 % angiver, at den anden forælder var initiativtager, mens 20 % angiver, at begge forældre tog initiativ. Kun 1 % angiver, at børnene var initiativtager i sagen. Noget tyder på, at de forældre, der har taget initiativ til sagen, i højere grad besvarer skemaet, end de, der ikke har taget initiativ. Da analyserne ikke viser signifikante forskelle på oplevelsen af sagsbehandlingen mellem initiativtagere og ikke-initiativtagere, anser vi dette forhold som af mindre betydning og disse analyser er derfor ikke præsenteret.

2.2.2 Konflikt, samarbejde, sociale problemer og inddeling i risikogrupper

Målingen af konflikt, samarbejde og sociale problemer er dels baseret på spørgsmål, der indgår i screeningsprocessen (konfliktniveau og samarbejde), dels på spørgsmål, der er brugt i tidligere undersøgelser af familier med sager i det familieretlige system (sociale problemer) (Ottosen, Dahl & Boserup, 2017; Dahl, 2018).

Forældrenes konfliktniveau

I spørgeskemaet operationaliserer vi forældrenes konfliktniveau ved hjælp af spørgsmålet: "Hvordan opfatter du selv graden af konflikt med barnets anden forælder i løbet af de sidste 6 måneder?" Til det spørgsmål har forældrene kunne svare 1) "ingen konflikt", 2) "meget lav grad af konflikt", 3) "lav grad af konflikt", 4) "moderat grad af konflikt", 5) "høj grad af konflikt", 6) "meget høj grad af konflikt" og 7) "ekstrem høj grad af konflikt".

Efterfølgende har vi opdelt forældrene i tre grupper. Forældre, der har angivet svar 1, 2 eller 3 på spørgsmålet, bliver betegnet som forældre med et lavt konfliktniveau. Forældre, der har svaret 4, betegnes som forældre med et moderat konfliktniveau, mens de forældre, der har angivet svar 5, 6 eller 7, bliver betegnet som forældre med et højt konfliktniveau.

Samarbejde mellem forældre

Forældrenes indbyrdes samarbejde er målt ved hjælp af seks spørgsmål. Det første er ovenstående spørgsmål om det samlede konfliktniveau, mens de øvrige er selvstændige spørgsmål, der afspejler forskellige aspekter af forældre-samarbejdet:

- Hvordan opfatter du selv graden af konflikt mellem dig og barnets anden forælder i løbet af de sidste 6 måneder?
- Gennem de sidste 6 måneder har barnets anden forælder og jeg klaret eventuelle konflikter mellem os på en måde, som var OK for os begge.
- Gennem de sidste 6 måneder har barnets anden forælder og jeg haft konflikter i så høj en grad, at det har påvirket vores barn/børns trivsel særdeles negativt.
- Den anden forælder og jeg kan deltage sammen i de begivenheder, der er vigtige for vores barn/børn, uden der opstår dårlig stemning.
- Den anden forælder og jeg er generelt begge gode til at indgå og overholde aftaler om vores barn/børn.
- Jeg har respekt for barnets anden forælder som person.

Det første spørgsmål om graden af konflikt har som beskrevet syv svarmuligheder, mens de resterende har fem: "fuldstændig enig", "enig", "hverken enig eller uenig", "uenig" og "helt uenig".

For at lave en samlet skala for samarbejde "vendes" svarkategorierne for alle spørgsmål, således at et lavt konfliktniveau/godt samarbejde har den laveste værdi 0, mens det højeste konfliktniveau/værste samarbejde har den højeste værdi 4 eller 6. Når scoren for disse syv enkeltspørgsmål lægges sammen, giver det en skala, der går fra 0 til 26, hvor 0 svarer til det bedst mulige samarbejde, mens 26 svarer til det dårligste.

Gennemsnitligt ligger samarbejdet blandt forældrene i undersøgelsen på 15,3 på denne skala. De 25 % med det bedste samarbejde scorer 1-11 på skalaen, mens de 25 %, der har det dårligste samarbejde, ligger på 20-26 point.

Af formidlingsmæssige årsager har vi i denne rapport valgt at inddele forældrene i tre grupper, der i 2019 var lige store, således at de 31 %, der i 2019 scorede 0-12 på skalaen, betegnes som forældre med et relativt godt samarbejde, de 38 %, der scorede 13-18 på skalaen, betegnes som forældre med et moderat samarbejde, og de 31 %, der scorede 19-26 på skalaen, betegnes som forældre med et dårligt samarbejde. Der ligger altså ikke nogen objektive kriterier til grund for denne inddeling. Det er derfor muligt, at de, der her betegnes som forældre med et relativt godt samarbejde, scorer væsentlig højere

(værre) på samarbejdsskalaen end ikke-samboende forældre uden familieretlige sager.

Risikofaktorer i sagen

Hvorvidt der optræder risikofaktorer i sagen, er afgørende for, om sagen visiteres til et § 5-forløb, et § 6-forløb eller et § 7-forløb, da tidligere undersøgelser har vist, at tilstedeværelsen af disse faktorer hænger tæt sammen med børns trivsel (Ottosen, Dahl & Boserup, 2017).

Undersøgelsen måler niveauet af sociale problemer ved at spørge til udvalgte indikatorer på risikofaktorer i sagen ved hjælp af spørgsmålet: "Er en eller flere af disse faktorer et problem for dig eller den anden forælder?"

- Alkohol eller misbrugsproblemer
- Psykisk sygdom
- Omsorgen for børnene er utilstrækkelig
- Fysisk vold
- Psykisk vold
- Kriminalitet.

Til alle seks spørgsmål har respondenterne kunnet svare "ja", "nej" eller "ved ikke".

Inddeling i risikogrupper

Vi har, ud fra spørgsmålet om forældrenes konfliktniveau og de seks spørgsmål om sociale problemer i sagen, konstrueret et mål for, hvilken risikogruppe sagen befinder sig i. Vi skelner mellem fire grupper, hvor:

- Risikogruppe 1 består af sager, hvor konfliktniveauet er lavt eller moderat, og hvor der ikke er sociale problemer i sagen.
- Risikogruppe 2 består af sager, hvor konfliktniveauet er højt, men hvor der ikke er sociale problemer i sagen.
- Risikogruppe 3 består af sager, hvor der er en til to sociale problemer i sagen, uden at det drejer sig om fysisk eller psykisk vold. Konfliktniveauet kan være både lavt, moderat eller højt.⁷
- Risikogruppe 4 består af sager, hvor der er mindst tre sociale problemer i sagen, eller hvor respondenterne angiver, at fysisk eller psykisk vold er et problem i relationen til den anden forælder. Også her kan konfliktniveauet være lavt, moderat eller højt.⁸

⁷ 18 % i Gruppe 3 angiver, at deres konfliktniveau er lavt, 24 % angiver et moderat konfliktniveau, mens 58 % angiver et højt konfliktniveau.

⁸ 10 % i Gruppe 4 har et lavt konfliktniveau, 12 % har et moderat konfliktniveau, mens 78 % har et højt konfliktniveau.

Denne kategorisering i risikogrupper lægger sig op ad kategoriseringen i rapporten af Ottosen, Dahl og Boserup (2017), som også danner baggrund for screeningsprincipperne i det nuværende familieretlige system. Da visse spørgsmål er ændret for at tilpasse spørgeskemaet i denne undersøgelse til de nuværende screeningsspørgsmål, er inddelingen i de fire risikogrupper i denne rapport dog ikke fuldt sammenlignelige med kategoriseringen i Ottosen, Dahl og Boserup (2017).

2.2.3 Børns trivsel

Det udvalgte barns trivsel er målt ved hjælp af SDQ-instrumentet, et spørgsmål om forældrenes bekymring for det udvalgte barn samt et spørgsmål om skolesøgende børns fravær fra skole.

Måling af trivsel ved hjælp af Strengths and Difficulties Questionnaire (SDQ-instrumentet)

Det validerede instrument, SDQ, afdækker børns indadvendte og udadvendte trivselsproblemer ved hjælp af 25 spørgsmål. Spørgsmålsformuleringerne, der afviger en smule for henholdsvis 2-3-årige, 4-10-årige og 11-17-årige børn, kan ses på SDQ-organisationens hjemmeside (<http://www.sdqinfo.org>).

I den samlede SDQ-skala indgår 20 spørgsmål,⁹ der måler emotionelle vanskeligheder, udadvendte adfærdsvanskeligheder, hyperaktivitet og vanskeligheder i forhold til kammeratskabsrelationer. Det giver en samlet skala, der går fra 0 til 40, hvor 0 angiver fraværet af trivselsproblemer, som SDQ-spørgsmålene kan indfange, mens 40 angiver det højeste niveau af trivselsproblemer. Denne skala er efterfølgende inddelt efter en standardiseret metode tilpasset danske forhold, hvor 0-10 point for et 8-årigt barn angiver et gennemsnitligt niveau af trivselsproblemer, 11-13 angiver et let forhøjet niveau af trivselsproblemer, 14-17 point angiver et højt niveau af trivselsproblemer, mens 18-40 angiver et meget højt niveau af trivselsproblemer.

SDQ-spørgsmålene bruges også til at måle børnenes trivsel på de enkelte subskalaer. Ud over de subskalaer, der indgår i den samlede skala, viser rapporten også børnenes score på subskalaen for prosociale styrker, som ligesom de andre subskalaer bygger på fem spørgsmål.

SDQ-spørgsmålene er ikke tilpasset børn under 2 år, hvilket betyder, at analysen af trivsels- og adfældsproblemer kun gælder de 2-17-årige børn i undersøgelsen.

⁹ De resterende fem spørgsmål indgår i en særskilt skala for prosociale egenskaber, men ikke i den samlede skala.

Et enkelt spørgsmål er også stillet til forældre med 0-1-årige børn, nemlig hvorvidt forælderen: "er bekymret for barnets samlede adfærd og trivsel". Hertil har forælderen kunnet svare: "slet ikke", "kun lidt", "ret meget" og "virkelig meget".

Børns skolefravær

Forældre med børn i skolealderen er blevet spurgt, hvor meget fravær deres barn har haft fra skolen i løbet af den seneste måned.

Forældrene har fået svarmulighederne: "0-1 fraværsdag", "2-3 fraværsdage", "4-5 fraværsdage", "6-10 fraværsdage", "mere end 10 fraværsdage" og "ved ikke". I de endelige analyser er skolefraværet omkodet til fire kategorier: '0-1 dag', '2-3 dage', 'Mindst 4 dage' og 'Ved ikke'.

Kun forældre, der har set deres barn i løbet af den seneste måned, er i undersøgelsen blevet spurgt om deres børns trivsel og skolegang.

I analysen bruger vi kun svar fra bopælsforældre, da en forholdsmæssig høj andel samværsforældre svarer "ved ikke" til dette spørgsmål.

2.2.4 Forældres trivsel

Forældrenes egen trivsel er blevet målt ved at spørge til deres fravær fra arbejde og til seks symptomer på psykisk mistrivsel hentet fra The Hopkins Symptoms Checklist instrumentet.

Forældres fravær fra arbejde

Forældrenes fravær fra arbejde er målt ved at spørge dem, hvor mange dage respondenterne har været syg/fraværende fra arbejde (uddannelse) inden for den sidste måned? Hertil har forældrene kunne svare: "0-1 dag", "2-3 dage", "4-5 dage", "5-10 dage", "mere end 10 dage" eller "er ikke i arbejde eller under uddannelse". I analyserne skelner vi mellem '0-1 fraværsdag', '2-3 fraværsdage', 'Mindst 4 fraværsdage' og 'Ikke i arbejde eller uddannelse'.

Symptomer på psykisk mistrivsel

Forældrenes psykiske trivsel er målt ved hjælp af seks spørgsmål fra the Hopkins Symptoms Checklist, hvor der spørges: "Har du de sidste uger været plaget af noget af følgende?"

- Frygt eller ængstelighed
- Nervøsitet, indre uro
- Nedtrykthed, tungsindighed
- Meget bekymret eller urolig
- Følelse af, at alt er hårdt
- Følelse af håbløshed med hensyn til fremtiden.

Til hvert spørgsmål har forældrene kunnet svare: "har ikke været plaget", "har været lidt plaget", "har været ret plaget", eller "har været meget plaget".

Spørgsmålene fra The Hopkins Symptom Checklist (HSCL) og deres udviklingshistorie beskrives og valideres i artiklen af Derogatis m.fl. (1974). HSCL er et velkendt og hyppigt anvendt screeningsinstrument til måling af trivsel blandt voksne. Det samlede indeks går fra 0 til 18, hvor den højeste værdi angiver størst mulig mistrivsel.

2.2.5 Position som bopæls- eller samværsforælder og samværsordning

I spørgeskemaet er forældrene blevet spurgt om, hvem der er bopælsforælder til det fælles, udvalgte barn. På den baggrund har vi inddelt forældrene i bopælsforældre og samværsforældre. Med bopælsforældre menes den forælder, barnet har adresse hos og bor mindst halvdelen af tiden hos, mens den anden part kaldes samværsforælderen.

Vi har derefter spurgt forældrene, om det udvalgte barn har "haft samvær med overnatning med begge forældre den seneste måned", hvortil forældrene har kunne svare:

- Ja, der har været samvær med overnatning.
- Nej, men der har været dagssamvær.
- Nej, der har ikke været fysisk kontakt med begge forældre den seneste måned.

For de børn, der har haft samvær med overnatning, er forældrene derefter blevet spurgt "hvilken samværsordning, [de] i den sidste måneds tid [har] praktiseret for [deres] barn? Hertil har forældrene kunnet svare:

- 7/7 eller 6/8-ordning (dvs. deleordning)
- 9/5 eller 10/4-ordning
- 11/3, 12/2 eller 13/1-ordning (weekendsamvær)
- Der har været samvær, men ikke regelmæssigt

- Dagssamvær uden overnatning
- Der har ikke været samvær.

2.2.6 Tilfredshed med sagsbehandlingen hos de familieretlige myndigheder

Spørgeskemaet medtager en række udsagn om forældrenes oplevelse af sagsbehandlingen i Familieretshuset/Statsforvaltningen og om forældrenes udbytte af sagsbehandlingen. Disse udsagn lyder i 2021 som følger:

- Forløbet i Familieretshuset har været relevant for min og den anden forælders situation.
- Medarbejderen/medarbejderne i Familieretshuset var god(e) til at forstå min og den anden forælders oplevelse af sagen.
- Jeg oplevede at have overblik over sagens forløb i Familieretshuset (nyt spørgsmål i 2021)
- Jeg oplevede, at omdrejningspunktet for mødet/møderne i Familieretshuset var vores barns/børns trivsel og hverdag – ændret i 2021 fra "Medarbejderen/medarbejderne i Familieretshuset tog udgangspunkt i vores barns/børns trivsel og hverdag"
- Forløbet i Familieretshuset har givet mig større forståelse for mine børns reaktioner og behov
- Forløbet i Familieretshuset har bidraget til, at jeg og barnets anden forælder bedre kan håndtere vores samarbejde omkring børnene
- Jeg oplevede, at mit barns/ mine børns kontaktperson har støttet mit barn/mine børn gennem forløbet – ændret i 2021 fra "Mit barns/ mine børns kontaktperson var god til at forstå mit barns/børnenes oplevelse af sagen"
- Mine børn er blevet hørt og inddraget på en passende måde i Familieretshuset
- Forløbet i Familieretshuset har bidraget til et bedre hverdagsliv for vores barn/børn.

Forældrene kunne erklære deres grad af enighed i udsagnene ved brug af svarene: "helt enig", "enig", "hverken enig eller uenig", "uenig" og "helt uenig", "ved ikke".

2.2.7 Tilfredshed med sagsbehandlingen i familieretten

Forældre, der selv angiver, at deres sag er blevet behandlet ved familieretten, er blevet stillet fire yderligere spørgsmål om deres oplevelse af sagsbehandlingen i familieretten:

- Familierettens medarbejdere var god(e) til at forstå min og den anden forælders oplevelse af sagen
- Forløbet i familieretten tog udgangspunkt i vores barns/børns trivsel og hverdag
- Forløbet i familieretten har bidraget til, at vi bedre kan håndtere vores samarbejde omkring børnene
- Afgørelsen/afslutningen af sagen har bidraget til et bedre hverdagsliv for vores barn/børn.

Også her har forældrene kunne svare: "helt enig", "enig", "hverken enig eller uenig", "uenig", "helt uenig" og "ved ikke".

Da antallet af respondenter er lavere i de analyser, der kun vedrører familieretten end i de øvrige analyser, er kategorierne "helt enig" og "enig" slået sammen for at opnå samme statistiske sikkerhed. Det samme gælder for kategorierne "uenig" og "helt uenig".

2.2.8 Spørgsmål om sammenhæng og koordination

Et vigtigt formål med reformen er, at forældrene i højere grad skal opleve forløbet hos de familieretlige myndigheder som et sammenhængende forløb. I spørgeskemaet har vi med lidt forskellige formuleringer spurgt forældre, der har mødt mindst to medarbejdere, i hvilken grad de oplever, at forløbet har været sammenhængende og velkoordineret:

- I hvilken grad oplever du, at jeres samlede forløb i Familieretshuset har været sammenhængende og velkoordineret?
- I hvilken grad oplever du, at jeres samlede forløb i Familieretshuset og **familieretten** har været sammenhængende og velkoordineret?
- I hvilken grad oplever du, at jeres samlede forløb i Familieretshuset og **kommunen** har været sammenhængende og velkoordineret?
- I hvilken grad oplever du, at jeres samlede forløb i Familieretshuset, **familieretten og kommunen** har været sammenhængende og velkoordineret?

Til hvert af disse spørgsmål har forældrene kunnet svare: "i meget høj grad", "i høj grad", "i nogen grad", "i mindre grad", "slet ikke" og "ved ikke".

I analyserne er spørgsmålene lagt sammen til ét spørgsmål med samme svar-kategorier.

2.2.9 Spørgsmål om afslutningen på forløbet

Endelig er forældrene blevet stillet fem spørgsmål om afslutningen på forløbet:

- Har du og den anden forælder fået løst det problem, der var årsag til, at I henvendte jer til Familieretshuset?
- Er jeres sag afsluttet i Familieretshuset samt eventuelt familieretten?
- Overvejer du eller den anden forælder at genoptage jeres sag i Familieretshuset?
- Ville du anbefale andre i samme situation som dig/jer at opsøge Familieretshuset for at få hjælp?
- Hvad synes du om forløbets samlede længde?

Til de fire første af disse spørgsmål har forældrene kunnet svare "ja", "nej" og "ved ikke". Det sidste spørgsmål kunne besvares med svarkategorierne "pas-sende", "for langt" og "for kort".

Derudover er der i 2020 og 2021 tilføjet to spørgsmål om forældrenes tilfredshed med de aftaler og afgørelser, der er indgået/truffet i Familieretshuset og familieretten:

- Er du tilfreds med den aftale eller afgørelse I har fået i Familieretshuset eller i familieretten? (tilføjet i 2020)
- Tror du, at dit barn vil trives med den aftale/ afgørelse I har fået i Familieretshuset eller i familieretten? (tilføjet i 2021)

Til begge spørgsmål har forældrene kunnet svare: "Ja, i høj grad", "Ja, i nogen grad", "I mindre grad", "Slet ikke", "Ved ikke" og "Vi har ikke indgået nogen aftale eller fået nogen afgørelse".

2.3 Analyse af data

Data er blevet analyseret ved hjælp af frekvens- og krydstabeller. Først og fremmest har formålet været at måle, om der over tid samlet set er sket en ændring fra baselinemålingen i 2019 til 1. og 2. opfølgingsmålingerne i 2020 og 2021. Derudover har vi undersøgt, om der er forskel på oplevelsen af sagsbehandling, forældresamarbejde og trivsel blandt 1) mænd og kvinder; 2) bopæls- og samværsforældre; 3) forældre, der oplever forskellige typer af risikofaktorer i deres familieliv (risikogrupper); samt 4) forældre, der møder forskellige kombinationer af myndigheder i deres familieretlige sagsforløb.

Alle sammenhænge, der er vist i figurer, er statistisk signifikante målt ved hjælp af χ^2 -test på mindst et 95-procentniveau, medmindre andet er angivet. Det vil sige, at der højst er 5 % risiko for, at de sammenhænge, der er vist, er udtryk for statistisk tilfældighed, der ikke vil kunne genfindes i en tilsvarende undersøgelse af samme målgruppe. Vores χ^2 -test tester forskelle mellem fordelingerne fx mellem 2019, 2020 og 2021 samlet, eller mellem bopæls- og samværsforældre. Vi tester således ikke enkelte svarkategorier imod hinanden.

Da forældre, hvis sag ifølge Familieretshusets/Statsforvaltningens registre blev behandlet i retten, var overrepræsenteret i 2019-datasættet, har vi i analyserne anvendt en statistisk vægt, der gør, at andelen af sager, der behandles ved (familie)retten i undersøgelsesudvalget, svarer til deres reelle andel af sagerne på det pågældende tidspunkt.

2.4 Beskrivelse af familier med sager i det familieretlige system

Tabel 2.3 viser sammensætningen af familierne i datamaterialet for 2021. Når vi over årene fra 2019, 2020 og frem til 2021 sammenligner sammensætningen af familierne i datamaterialet, er der nogle ændringer, der er værd at bemærke. Der er en lille forskydning i forhold til forældrenes uddannelse i 2021, hvor der er lidt færre forældre der har grundskoleeksamen, en gymnasial eller anden uddannelse som senest afsluttet uddannelse og lidt flere, der har en erhvervsfaglig eller mellemlang uddannelse sammenlignet med 2019 og 2020. I forhold til beskæftigelse er der også en ændring i sammensætningen af analysegrundlaget 2021 sammenlignet med 2020 og 2019. Noget flere forældre (73 %) er i beskæftigelse i 2021 sammenlignet med 2020 (67 %) og i lidt mindre grad 2019 (71 %) og lidt færre går også ledige i 2021. Disse ændringer skal givetvis forstås i forhold til den pågældende konjunkturudvikling på arbejdsmarkedet, som gennem hele 2019 lå ret stabilt, i 2020 steg og endeligt faldt gennem hele 2021 og endte på et lavere niveau end 2019 (<https://www.dst.dk/da/Statistik/nyheder-analyserpubl/nyt/NytHtml?cid=32827>). I 2021 er der markant flere forældre til 14-17-årige 22 % end i 2020 (15 %) og 2019 (14 %) og omvendt også færre forældre til små børn (12 %) sammenlignet med 2020 (17 %) og 2019 (21 %). Denne ændring i aldersfordelingen af børn, skal man holde sig for øje i læsningen af rapportens resultater, da det kan indvirke på forældrenes besvarelser – særligt i forhold til de spørgsmål, der vedrører børnene – da forældrenes oplevelser simpelthen kan være anderledes, når der er tale om ældre børn end yngre børn.

Andelen, hvor bruddet ligger mere end 4 år tilbage, var lidt lavere i 2019 (33 %) sammenlignet med 2020 (41 %) og 2021 (42 %). I 2020 var der lidt færre (15 %),

hvor bruddet var sket for 1-2 år siden, end de andre år (18-19 % i 2019 og 2021). I 2021 har 9 % svaret, at bruddet er sket for under et år siden (14 % angav dette i 2019 og 2020). Endeligt ser vi også lidt færre, der i 2021 svarer, at de er enten bopæls- eller samværsforælder (52 % og 40 %), mens lidt flere (8 %) svarer, at de har en anden status. En anden status kan fx handle om, at det ikke er afgjort, hvem der er henholdsvis bopæls- og samværsforælder – eller at forældrene har indgået en aftale om delt bopæl og dermed ikke ønsker at vælge, hvem der er henholdsvis bopæls- og samværsforælder.

Når vi ser på andelen, der taler et andet sprog end dansk i hjemmet, antallet af børn respondenten har med den anden forælder og forælderens samlivsstatus, fordeler andelen sig nogenlunde ens over alle årene.

Tabel 2.3 Sammensætning af familierne i 2021 mht. uddannelse, sprog, beskæftigelse, antal børn, parforholdssituation

Uddannelsesniveau	Grundskoleeksamen: 7 %, Gymnasieeksamen: 4 %, Erhvervsfaglig uddannelse: 24 %, Kort videregående uddannelse: 12 %, Mellemlang videregående uddannelse: 33 %, Lang videregående uddannelse: 17 %. Andet: 3 % Signifikant forskel mellem fordelingerne i 2019, 2020 og 2021 ($p < 0,046$).
Beskæftigelse	73 % er i beskæftigelse. 8 % er under uddannelse. 5 % går ledige. 2 % er på barsel. 6 % er sygemeldt, mens 6 % er helt uden for arbejdsmarkedet. Signifikant forskel mellem fordelingerne i 2019, 2020 og 2021 ($p < 0,001$).
Sprog	14 % taler andet sprog end dansk derhjemme til daglig. Ingen signifikant forskel mellem 2019, 2020 og 2021.
Antal børn	50 % har et fælles barn. 38 % har to, mens 13 % har tre eller flere børn sammen. Ingen signifikant forskel mellem 2019, 2020 og 2021.
Børns alder	0-3-år: 12 %. 4-6-år: 17 %. 7-8-år: 11 %. 9-13-år: 36 %. 14-17-år: 22 %. Signifikant forskel mellem fordelingerne i 2019, 2020 og 2021 ($p < 0,000$).
Parforholdssituation	47 % er singler. 31 % er gift på ny. 20 % har en ny kæreste. 2 % svarer andet. Ingen signifikant forskel mellem 2019, 2020 og 2021.
Forældreposition	51 % af respondenterne, er bopælsforældre, 40 % er samværsforældre, mens 8 % svarer andet. Signifikant forskel mellem fordelingerne i 2019, 2020 og 2021 ($p < 0,000$).
Tid siden samlivsbrud	9 % angiver, at samlivsbruddet er sket inden for det seneste år. 18 % er gået fra hinanden for 1-2 år siden. 30 % er gået fra hinanden for 2-4 år siden, mens 42 % er gået fra hinanden for mere end 4 år siden. Signifikant forskel mellem fordelingerne i 2019, 2020 og 2021 ($p < 0,000$).

Kilde: Tilfredshedsundersøgelse blandt forældre i det familieretlige system.

3 Udviklingen i sagsforløb og -indhold

Reformen flytter ansvaret for at træffe afgørelser i de mest komplekse samværssager (§ 7-sagerne samt visse § 6-sager) fra Statsforvaltningen/Familieretshuset til familieretten. Derudover lægges der i § 7-sagerne op til at styrke samarbejdet mellem Familieretshuset og kommunen, og at børn i såvel § 6- og § 7-sagerne i højere grad skal inddrages direkte i sagerne. Dette kapitel viser, om disse ændringer har ført til ændringer i andelen af forældre, der har været i kontakt med hhv. familieretten og kommunen, samt om der er sket ændringer i andelen af børn, der inddrages i deres egne sager og i så fald, hvordan denne inddragelse finder sted. Derudover viser kapitlet, hvorvidt der er sket ændringer i sammensætningen af de familieretlige sager (hhv. samværs-, bopæls- og forældremyndighedssager), samt om reformen har medført nogen ændringer i fordelingen af forældremyndighed, bopæl og samvær mellem forældrene.

3.1 Den formelle sagsbehandling

Dette afsnit beskriver først udviklingen fra 2019 før reformen til 2020 og 2021 efter reformen i forhold til forældrenes kontakt med forskellige myndigheder, andelen af forældre der tidligere har været i kontakt med de familieretlige myndigheder, og antallet af medarbejdere, som forældrene har været i kontakt med i deres sagsforløb. Dernæst beskrives udviklingen i fordelingen af børnenes bopæl, forældremyndighed og samvær med samværsforælderen.

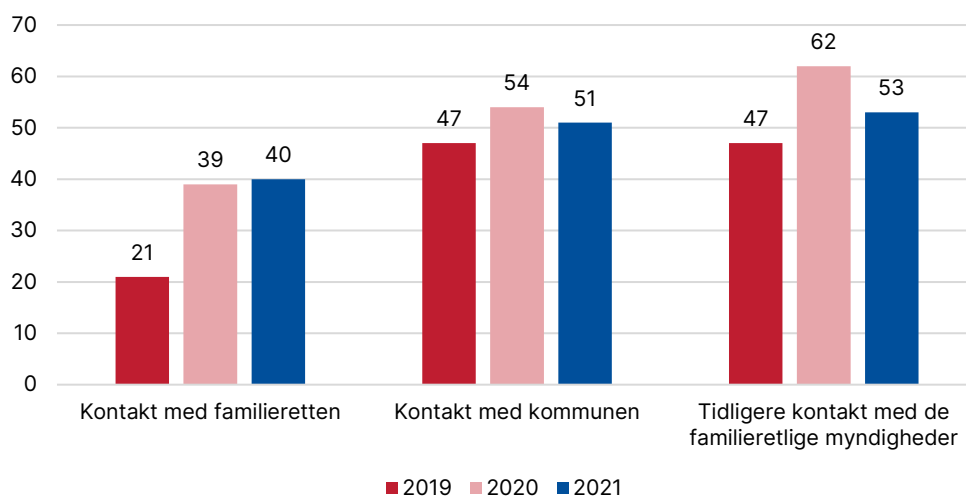
3.1.1 Kontakt med myndigheder

Hen over undersøgelsesperioden er andelen af sager, der behandles ved retten/ familieretten, ifølge forældrenes egne besvarelser steget fra 21 % i 2018 før reformen til 39 % i 2019 og 40 % i 2021, mens kontakten til kommunen har ligget mere stabilt på 47 % i 2019 overfor 51 % i 2021. I 2021 blev der tilføjet et spørgsmål til spørgeskemaet om, hvorvidt forældrene havde kendskab til, at Familieretshusets medarbejdere havde haft kontakt med kommunens sagsbehandler. Det svarede 46 % bekræftende på.

Derudover så vi fra 2019 til 2020 en kraftig stigning i andelen, der angav, at de tidligere havde været i kontakt med de familieretlige myndigheder fra 47 % til

62 %. I 2021 er denne udvikling dog tilsyneladende vendt, idet 53 % af forældrene i undersøgelsen nu angiver, at de tidligere har haft en sag hos de familieretlige myndigheder.

Figur 3.1 Udvikling i myndighedsinvolvering i sagerne, 2019-2021. Procent

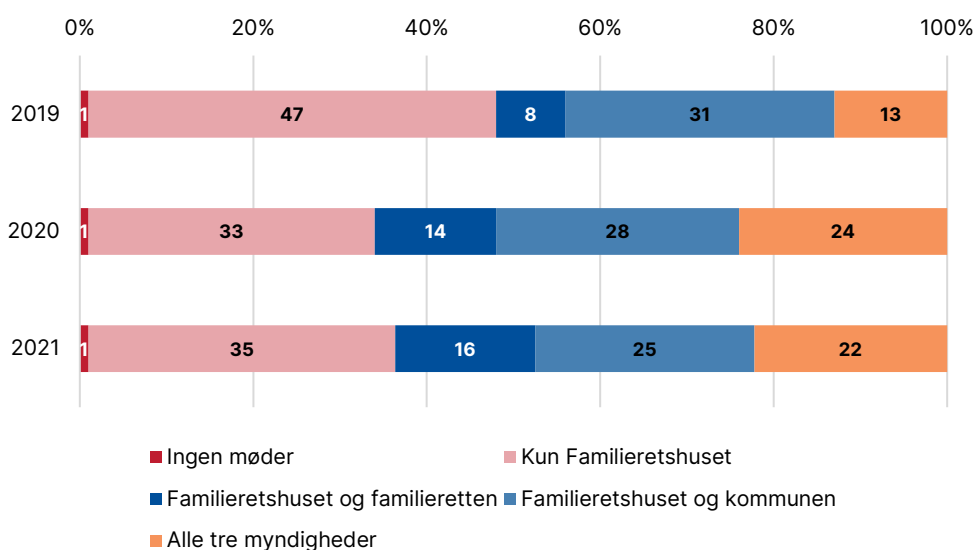
Anm.: N: 2019: 4.557/1.526-1.675 2020: 5.282/1.655-1.682. 2021:4.590/1.420-1.466

Der skelnes mellem registerdata (r) og spørgeskemadata (sp).

Kilde: Tilfredshedsundersøgelse blandt forældre i det familieretlige system.

Samlet set viser Figur 3.2., at forældre, der har fået deres sag behandlet efter reformen, har været i kontakt med flere forskellige myndigheder, mens sagen er blevet behandlet end forældre, der fik behandlet deres sag før reformen, hvilket, som beskrevet, først og fremmest handler om, at flere har fået deres sag behandlet i familieretten. I 2019 angav 47 % af forældrene således, at de udelukkende havde været i kontakt med medarbejdere i den daværende Statsforvaltning, mens 33-35 % i 2020 og 2021 angav at de udelukkende havde været i kontakt med Familieretshuset. Og omvendt angav 13 % af forældrene i 2019, at de havde været i kontakt med både Statsforvaltningen, retten og kommunen, mens 22-24 % angav at de havde været i kontakt med alle tre myndigheder i henholdsvis 2020 og 2021.

Figur 3.2 Udvikling i samlet kontakt med myndigheder. 2019-2021. Procent

Anm.: N: 2019:1.710, 2020:1.735, 2021: 1.528.

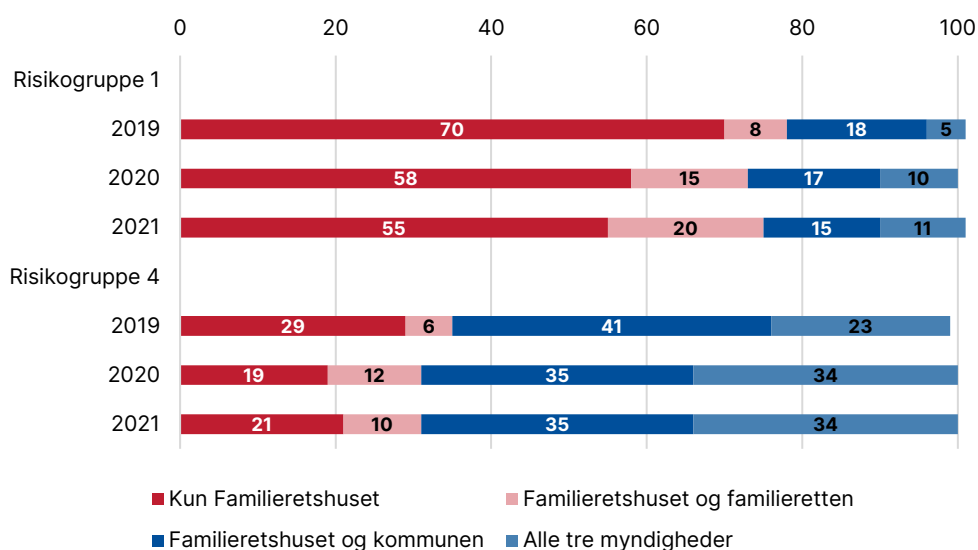
Kilde: Tilfredshedsundersøgelse blandt forældre i det familieretlige system.

Den øgede kontakt med flere myndigheder kan ses i alle fire risikogrupper, hvilket Figur 3.3 illustrerer for de to ydergrupper: Risikogruppe 1 med lavt eller moderat konfliktniveau og ingen risikofaktorer; og Risikogruppe 4 med mindst tre risikofaktorer eller vold. Andelen i Risikogruppe 1, der kun er i kontakt med Familieretshuset, er således faldet fra 70 til 55 %, mens andelen i Risikogruppe 1, der får deres sag behandlet i familieretten, omvendt er steget fra 8 % i 2018 til hele 20 % i 2021. I Risikogruppe 4 er andelen, der er i kontakt med både Familieretshuset, familieretten og kommunen, steget fra 23 til 34 %, og omvendt er andelen, der kun møder medarbejdere i Familieretshuset, faldet fra 29 til 21 %.¹⁰

Et af hovedformålene med reformen er, at forældrene skal møde en mere sammenhængende sagsbehandling, hvor sagen i højere grad behandles som en samlet sag. Derudover har det også været væsentligt at differentiere mellem sagerne via screeningen til de tre spor, så de mindre komplekse sager skal behandles via en relativt enkel sagsproces. De mere komplekse sager, der i forvejen rummer problemstillinger, der kan involvere flere myndigheder, skal modtage en mere koordineret, tværfaglig og flerfacetteret sagsproces. En øget involvering af flere myndigheder kan være i overensstemmelse med dette formål, hvis der samtidig sker et øget samarbejde og en øget udveksling af oplysninger i sagerne mellem myndighederne, og hvis de problemer, som forældrene kommer med, i højere grad bliver løst. Kapitel 4 i denne rapport viser, at mange forældre (endnu) ikke oplever, at det er tilfældet.

¹⁰ Stigningen ses i både samværs-, bopæls- og forældremyndighedssager.

Figur 3.3 Udvikling i samlet kontakt med myndigheder. 2019-2021. Særskilt for Gruppe 1 og Gruppe 4. Procent

Anm.: N: 2019: 293/625. 2020: 312/693. 2021: 236/566

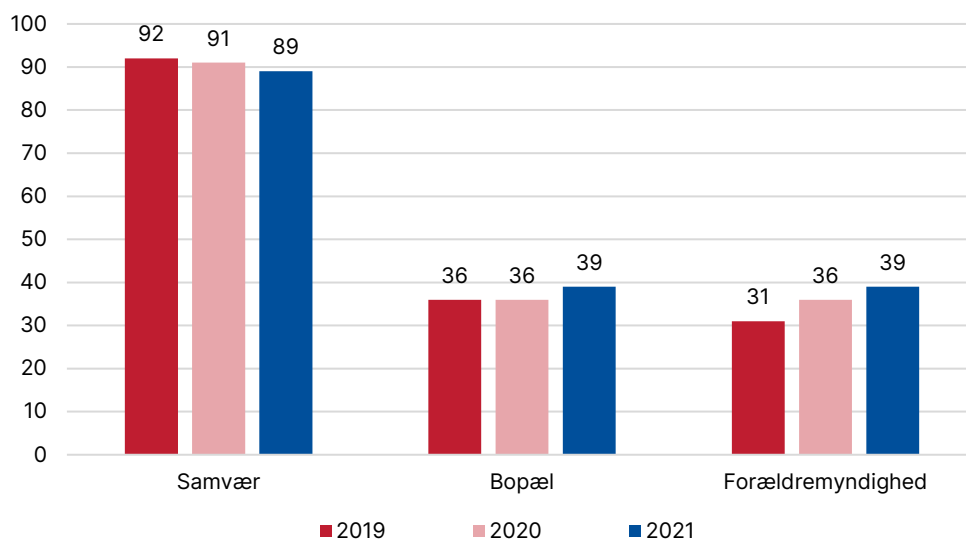
Kilde: Tilfredshedsundersøgelse blandt forældre i det familieretlige system.

3.1.2 Overordnet sagstype

Figur 3.4 viser, at 89 % af forældrene i spørgeskemaundersøgelsen angiver, at sagen handler om samvær. 36 % angiver, at sagen omhandler hvem, der skal være bopælsforælder til børnene, mens 39 % af forældrene angiver, at sagen omhandler forældremyndigheden over børnene.¹¹ Hen over reformperioden er der sket en mindre stigning i andelen af sager, der vedrører forældremyndighed. Ellers ses ingen nævneværdig udvikling i sagstypfordelingen i løbet af reformperioden.

¹¹ Da sagerne godt kan omhandle både samvær, bopæl og forældremyndighed, summer tallene ikke til 100 %. Forældrenes opfattelse af sagernes indhold stemmer ikke overens med Familieretshusets opgørelser over sagstypfordelingen, da forældrene ikke nødvendigvis har bedt om at få behandlet en sag om alle de forhold, de er indbyrdes uenige om.

Figur 3.4 **Udvikling i sagstypefordeling. 2019-2021. Procent**

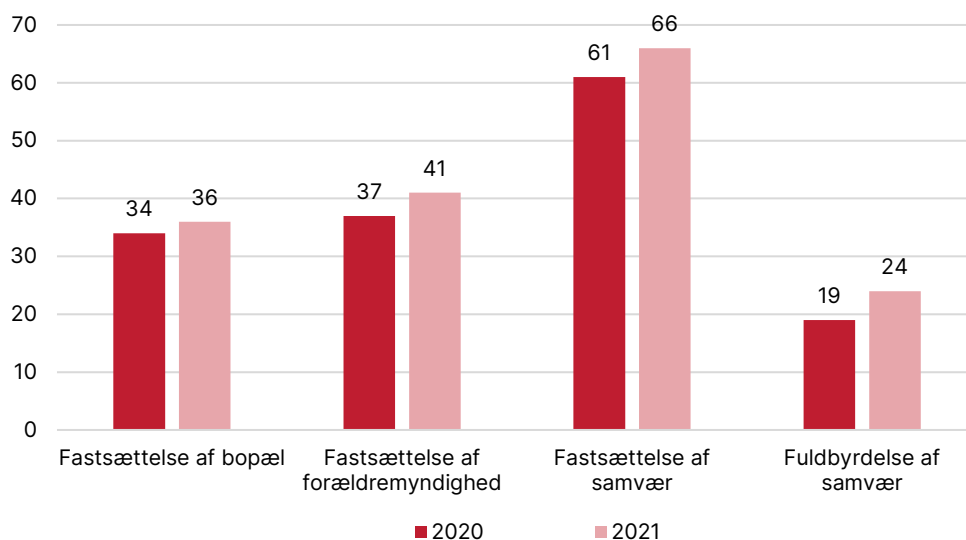
Anm.: N: 2019: 4.557/1.528. 2020: 5.282/1.696. 2021:4.590/1.475

Kilde: Tilfredshedsundersøgelse blandt forældre i det familieretlige system.

3.1.3 Sagstype i familieretten

Når familierne får behandlet en sag ved familieretten, handler det som Figur 3.5. viser, for 61-66 % fastsættelse eller ændring af samvær, mens 34-36 % har fået behandlet en sag om fastsættelse eller ændring af barnets bopæl og 37-41 % har fået behandlet en forældremyndighedssag. Derudover har 19-24 % været i kontakt med familieretten angående en fuldbyrdelsessag, dvs. en sag, hvor en samværsaftale ikke er blevet overholdt, og hvor en af forældrene derfor har opsøgt retten for at få barnet udleveret fra den anden forælder. Spørgsmålet blev tilføjet i 2020, og det er derfor ikke muligt at følge udviklingen i sagstypen i familieretten hen over reformperioden.

**Figur 3.5 Sammensætning af sager ved familieretten. 2020-2021.
Procent**

Anm.: N: 2020: 661.2021: 539

Fastsættelse af samvær dækker her også over sager om ændring eller ophør af samvær.

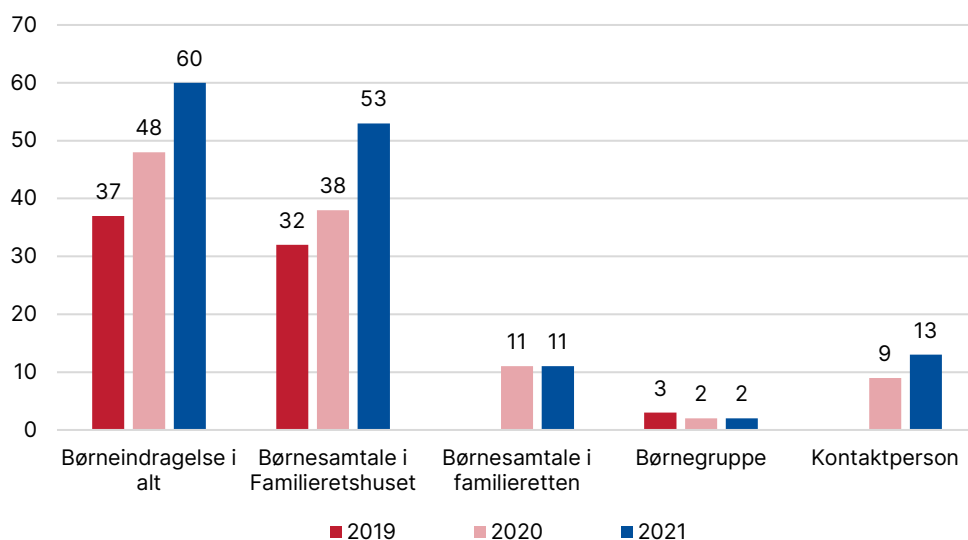
En del forældre har flere sager, hvorfor tallene i figuren ikke summer til 100 %.

Kilde: Tilfredshedsundersøgelse blandt forældre i det familieretlige system.

3.1.4 Børneinddragelse

En væsentlig intention i reformen i 2019 var, at børn i højere grad skulle inddrages i deres sagsforløb via den nyoprettede børneenhed. Figur 3.6 viser, at dette er sket, idet andelen af 7-18-årige børn, der inddrages, er steget fra 37 % før reformen til 60 % i 2021 efter reformen. Stigningen er sket inden for alle aldersgrupper (over 6 år), og skyldes især, at flere børn deltager i en børnesamtale i Familieretshuset, hvilket i hele perioden har været den mest almindelige børneinddragelsesform. Derudover ser vi fra 2020 til 2021 en stigende andel forældre, der angiver, at deres børn har haft en fast kontaktperson. Dette tilbud er dog fortsat relativt lidt brugt sammenlignet med børnesamtalen.

Figur 3.6 Inddragelse af børn i Familieretshuset og familieretten. 7-18-årige. 2019-2021. Procent

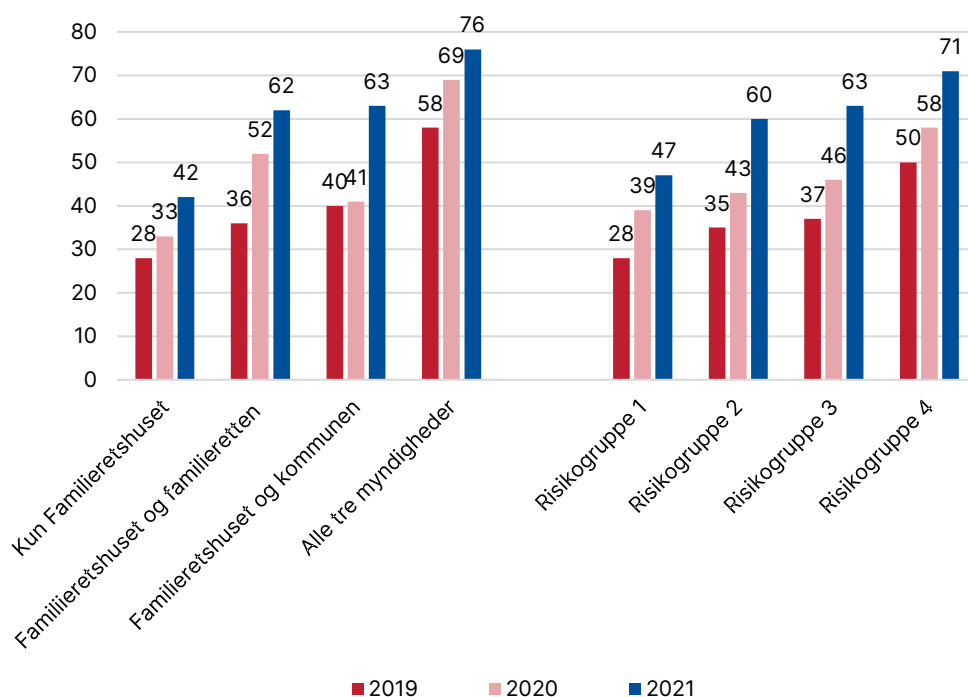

Anm.: N: 2019:1.068-1.072. 2020:1.158-1.168. 2021:1.093-1.094.

Kilde: Tilfredshedsundersøgelse blandt forældre i det familieretlige system.

Figur 3.7 viser, at børnene i højere grad inddrages jo flere myndigheder, familien er i kontakt med, og jo flere risikofaktorer, der optræder i sagerne. Der er sket en klar udvikling i børneinddragelsen fra før til efter reformen. I 2021 skete der således børneinddragelse i 42 % af de sager, der udelukkende blev behandlet i Familieretshuset, men i 76 % af de sager, der blev behandlet i både Familieretshuset, familieretten og kommunen. Blandt sager, der er blevet behandlet i Familieretshuset og familieretten, øgedes andelen af sager med børneinddragelse fra 36 til 62 %, mens der i sager, der behandles af alle tre myndigheder, er sket en stigning i børneinddragelse fra 58 til 76 %.

Figur 3.7 Børneinddragelse fordelt på forskellig myndighedsbehandling og forskellige risikogrupper. 7-18-årige. 2019-2021. Procent

Anm.: N: 2019:1068/882 2020:1158/996 2021:1095/895

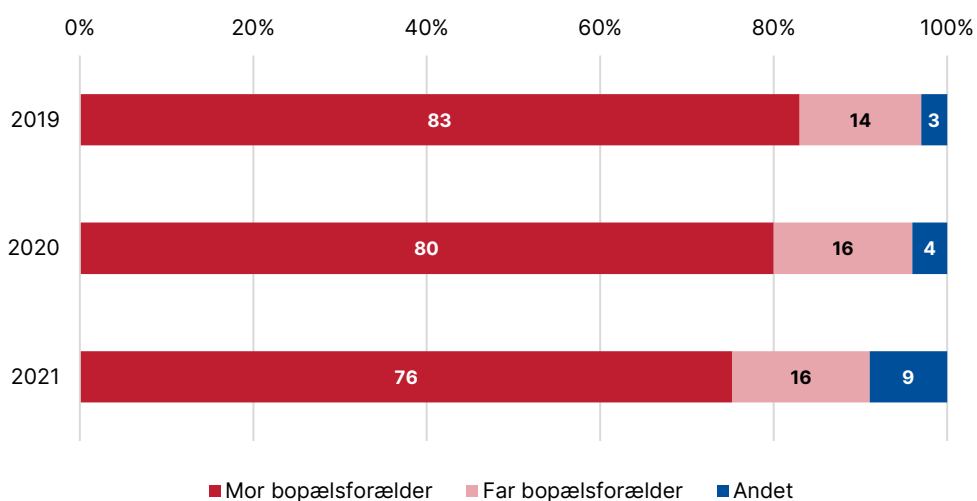
Kilde: Tilfredshedsundersøgelse blandt forældre i det familieretlige system.

3.2 Fordeling af samvær, bopæl og forældremyndighed

Forældrene er i spørgeskemaet blevet spurgt, hvem der har henholdsvis forældremyndigheden og positionen som bopælsforælder i barnets familie, samt hvor meget det udvalgte barn kommer på samvær hos samværsforælderen.

Der er ifølge figur 3.8. fra 2019 til 2021 sket en lille stigning i andelen af mænd, der har status som bopælsforælder til det udvalgte barn i undersøgelsen. Fortsat gælder det dog, at det i 76 % af familierne med familieretlige sager, er kvinder, der er registreret som bopælsforældre til børnene.

Figur 3.8 Andelen af bopælsforældre blandt mødre og fædre. 2019-2021. Procent

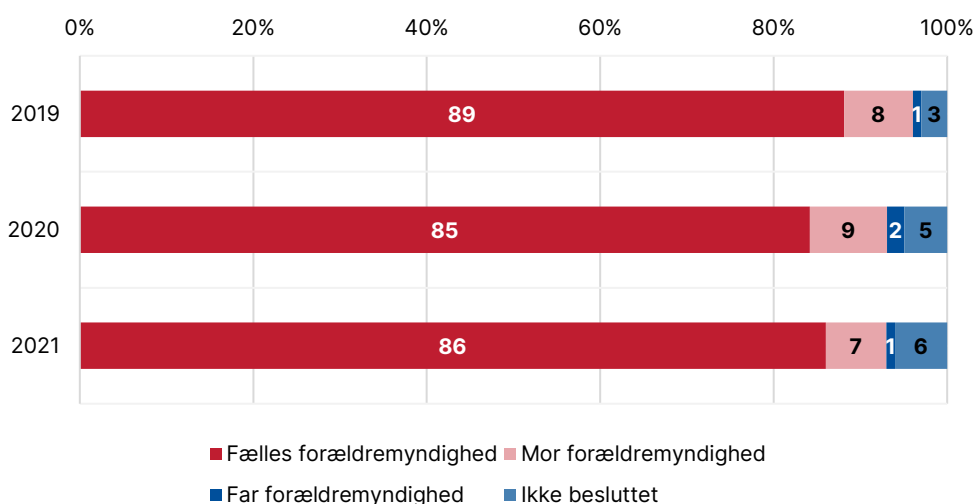
Anm.: N: 2019: 1.516. 2020: 1.533.2021: 1.182

Note: Kategorien "Andet" dækker formodentlig over sager, hvor det endnu ikke er bestemt, hvem der skal være henholdsvis bopæls- og samværsforælder, eller over sager, hvor forældrene har indgået aftale om delt bopæl.

Kilde: Tilfredshedsundersøgelse blandt forældre i det familieretlige system.

Fordelingen af forældremyndighed er nogenlunde den samme i alle årene. 85-89 % af forældrene deler forældremyndigheden mellem sig, i 7-9 % af familierne har moren eneforældremyndighed, i 1-2 % af sagerne har faren eneforældremyndighed, mens 3-6 % angiver, at det endnu ikke er besluttet.

Figur 3.9 Fordelingen af forældremyndighed. 2019-2021. Procent

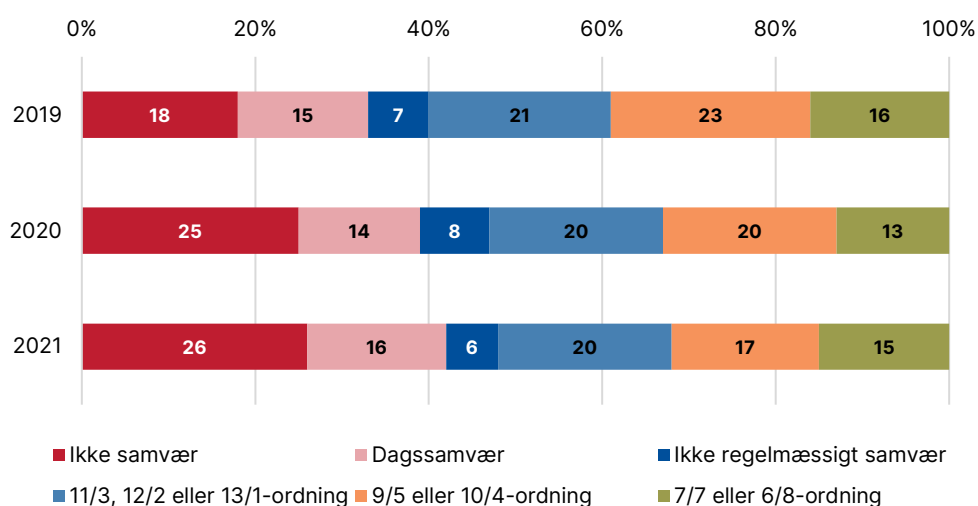

Anm.: N: 2018: 1.430 2019: 1.429. 2020: 1.188.

Kilde: Tilfredshedsundersøgelse blandt forældre i det familieretlige system.

Endelig ser vi i, at der fra 2019 til 2021 er sket en stigning i andelen af familier, hvor det udvalgte barn i undersøgelsen ikke kommer på samvær hos samværsforælderen fra 18 % til 26 %. Tilsvarende ser vi et fald i andelen, der har en 9/5- eller 10/4-samværsordning. Stigningen i andelen af børn, som ikke har samvær, kan være en konsekvens af en øget tilbøjelighed til at træffe afgørelser om samværsophør for at tilgodese barnets behov i sager med højt konfliktniveau. Det er dog også muligt, at den øgede andel uden samvær skyldes, at flere sager er gået i hårdknude pga. lang sagsbehandlingstid. En yderligere analyse viser, at andelen, der har en deleordning, er højere i alle årene, når far er bopælsforælder, end når mor er bopælsforælder. Andelen uden samvær er dog nogenlunde lige store, når henholdsvis mor og far er bopælsforælder.

Figur 3.10 Fordelingen af samvær. 2019-2021. Procent

Anm.: N: 2019: 1.367. 2020: 1.495. 2021: 1.225

Kilde: Tilfredshedsundersøgelse blandt forældre i det familieretlige system.

Andelen med 7/7- eller 6/8-ordning er lavere blandt familierne med sager i Familieretshuset end blandt andre ikke-samlevende familier, hvor ca. 37 % ifølge dataindsamlingen "Børn og Unge i Danmark" praktiserer denne samværsordning (Ottosen m.fl., 2018). Det kan skyldes, at børnene i Familieretshusets sager er yngre end den generelle børnebefolkning, men skyldes formodentlig også et højere konfliktniveau i disse familier. Kapitel 5 indeholder enkelte uddybende analyser af fordelingen af samvær i forskellige sagstyper.

3.3 Opsamling

Forældre, der har fået en sag behandlet efter reformen i 2019, har i højere grad end forældre, der fik deres sag behandlet før reformen, fået deres sag

behandlet ved familieretten. Det følger naturligt af reformen, der foreskriver, at familieretten i modsætning til tidligere nu også skal træffe afgørelser i komplekse og indgribende samværsager (§7- sager og visse §6-sager).

Ved målingen i 2020 så vi en stor stigning i andelen af forældre, der angav, at de tidligere havde været i kontakt med de familieretlige myndigheder – det, man typisk ville kalde gengangersager. I 2021 var stigningen dog afløst af et fald, så andelen af gengangersager i 2021 lå mellem niveauet før reformen og umiddelbart efter.

Flere børn inddrages i sagerne, hvilket primært skyldes en stigning i andelen, der deltager i en børnesamtale i Familieretshuset, hvilket også var den mest almindelige inddragelsesform før reformen. Derudover ser vi fra 2020 til 2021 en mindre stigning i andelen, der har brugt tilbuddet om en fast kontaktperson – et tilbud, der dog fortsat kun bruges af få.

Andelen af familier, hvor mor har status som bopælsforælder er faldet fra 83 til 76 %. Det skyldes dog ikke, at flere fædre har fået status som bopælsforælder, men at andelen, der svarer "andet" er steget. Kategorien "andet" kan fx dække over, at forældrene har indgået aftale om "delt bopæl", eller at forældrene i mindre grad har opnået enighed om hvem, der skal have status som henholdsvis bopæls- og samværsforælder.,

Andelen af børn, der ikke har samvær med den ene forælder, steg fra 2019 til 2020 og er derefter stabiliseret. Stigningen kan handle om, at familieretten i højere grad end den daværende Statsforvaltning træffer afgørelser om samværsophør, hvilket kan skyldes et bedre oplysningsgrundlag i sagerne, eller at lovgivningen nu specificerer, at samvær *skal* være til barnets bedste.

4 **Udvikling i forældres tilfredshed med sagsbehandlingen i Familieretshuset og familieretten**

Reformen af det familieretlige system har til hensigt at sikre en tryk og støttende inddragelse af barnet i den familieretlige proces samt sørge for, at der i hele forløbet tages hensyn til barnets behov for beskyttelse.

Det er desuden hensigten at give familierne enkle, gennemskuelige og forudsigelige forløb, der hænger sammen og er tilpasset familiernes behov. Derudover skal forældrene klædes på til bedre at kunne samarbejde og til bedre at forstå deres børns behov og reaktioner efter samlivsbruddet. Hvis reformen lever op til disse hensigter, skulle det gerne medføre mere tilfredshed med sagsbehandlingen og føre til, at forældrene i højere grad oplever, at sagsbehandlingen hjælper dem og deres børn til en bedre hverdag efterfølgende, samt medføre, at flere forældre oplever at kunne håndtere deres forældre-samarbejde.

I dette kapitel undersøger vi, hvorvidt dette er tilfældet for hele gruppen. Vi viser efterfølgende, hvordan tilfredsheden med sagsbehandlingen har udviklet sig for henholdsvis bopæls- og samværsforældre og forældre i de forskellige risikogrupper. Som beskrevet i afsnit 2.3 er alle viste sammenhænge statistisk signifikante, medmindre andet er angivet.

4.1 **Overordnet udvikling i tilfredshed**

4.1.1 **Tilfredshed med familieretshusets sagsbehandling**

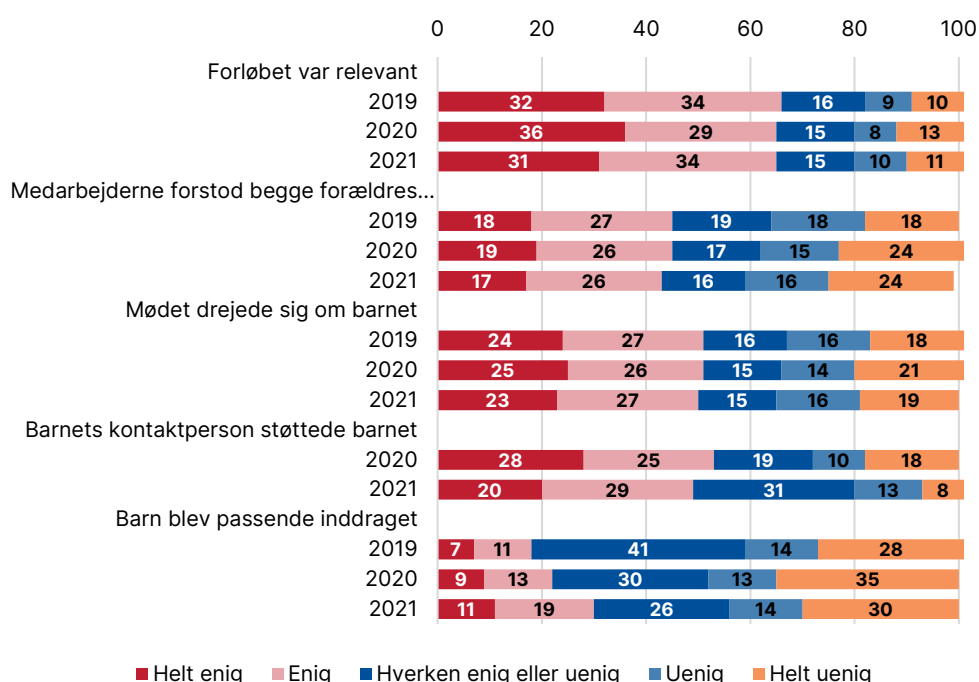
Forældrene er blevet spurgt om, hvorvidt forløbet var relevant i forhold til den situation, de stod i; om medarbejderne var gode til at forstå begge forældres perspektiv på sagen, og om forældrene oplevede, at omdrejningspunktet for møderne i familieretshuset var deres barns trivsel og hverdag. Derudover er forældrene blevet spurgt, om barnet, efter deres mening, er blevet passende inddraget, og i de tilfælde, hvor forældrene har svaret ja til, at barnet har haft

en kontaktperson, hvorvidt barnets kontaktperson var god til at forstå barnets oplevelse af sagen.

Når vi i Figur 4.1 spørger til forældrenes oplevelse af Familieretshusets medarbejdere, er flertallet af forældrene i hele undersøgelsesperioden positivt indstillede, når det handler om forløbets relevans og oplevelsen af at blive forstået af medarbejderne i Familieretshuset. Derudover oplever flertallet, at omdrejningspunktet for mødet er barnets hverdag og trivsel – i overensstemmelse med hensigterne i Familieretshusets sagsbehandling. Samlet set er der kun i begrænset omfang sket ændringer i forældrenes oplevelse af sagsbehandlingen i Familieretshuset, når det gælder forældrenes eget møde med Familieretshuset.

Når det gælder barnets inddragelse, er forældrene mindre tilfredse med forløbet, idet 42-48 % i alle år er uenige eller helt uenige i, at barnet er blevet passende inddraget i Familieretshuset. Her ser vi dog en positiv udvikling i løbet af undersøgelsesperioden, idet andelen, der er enige eller helt enige i, at barnet er blevet passende inddraget er steget fra 18 til 30 %.

Figur 4.1 Forældres tilfredshed med sagsbehandlingen i Familieretshuset. 2019-2021. Procent

Anm.: N: 2019: 1.626. 2020: 93-1.591. 2021: 118-1.350

Spørgsmålet om barnets kontaktperson er nyt.

Der er ikke signifikant udvikling i, om mødet drejede sig om barnet. Dette spørgsmål er ændret i 2021 fra "Medarbejderne tog udgangspunkt i barnets hverdag og trivsel" til "Jeg oplevede, at omdrejningspunktet for mødet var vores barns hverdag og trivsel", og udviklingen over tid bør derfor behandles med forbehold.

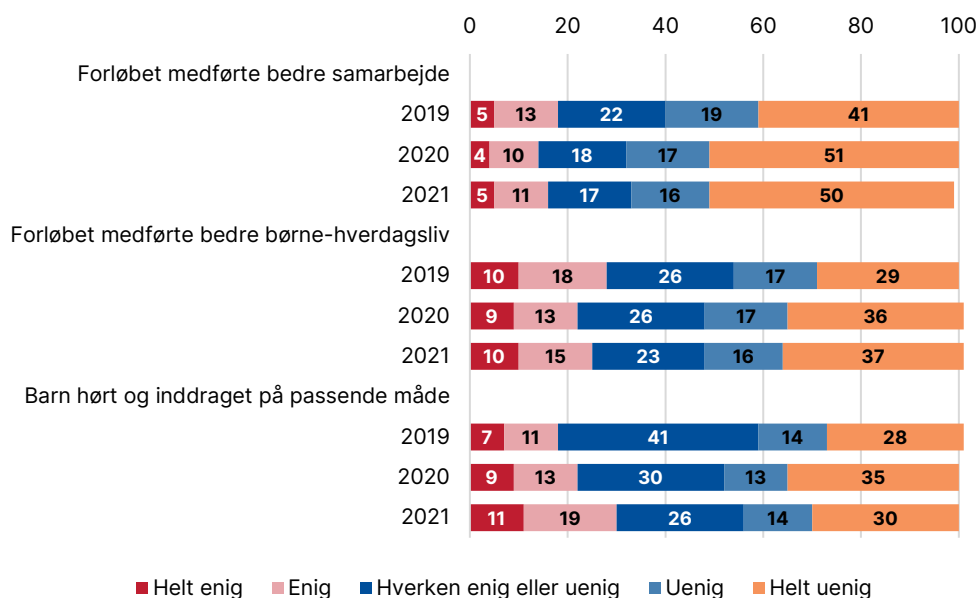
Kilde: Tilfredshedsundersøgelse blandt forældre i det familieretlige system.

Når vi spørger om forældrene, som følge af sagsbehandlingen i Familieretshuset (tidligere Statsforvaltningen), har oplevet forbedringer i deres forældre-samarbejde eller forbedringer i barnets hverdagsliv, svarer en lille gruppe bekræftende, mens størstedelen afviser dette. På det centrale spørgsmål om, hvorvidt forløbet i Familieretshuset har medført bedre samarbejde mellem forældrene, angiver 68 % således, at dette *ikke* er tilfældet.

Fra baselinemålingen i 2019 til 2021 er der sket en negativ udvikling. Flere angiver, at de er helt uenige i, at forløbet har medført et bedre samarbejde (fra 41 til 50 %). Og flere angiver, at de er helt uenige i, at forløbet har medført et bedre hverdagsliv for børnene (fra 29 til 37 %). Gennem alle årene er der flere forældre, der er uenige i, at barnet/børnene er blevet hørt og inddraget på en passende måde i Familieretshuset end forældre, der er enige. Efter reformen i 2020 og 2021 er der en tendens til en polarisering, hvor både flere forældre svarer, at de er helt enige eller helt uenige.

På disse punkter er det således endnu ikke lykkedes at hjælpe de pressede familier til en bedre hverdag og et mere håndterbart forældresamarbejde.

Figur 4.2 Forældres oplevelse af udbytte af sagsbehandlingen i Familieretshuset. 2019-2021. Procent

Anm.: N: 2019: 1.565. 2020: 1399-1.577 2021: 1207-1325.

Kilde: Tilfredshedsundersøgelse blandt forældre i det familieretlige system.

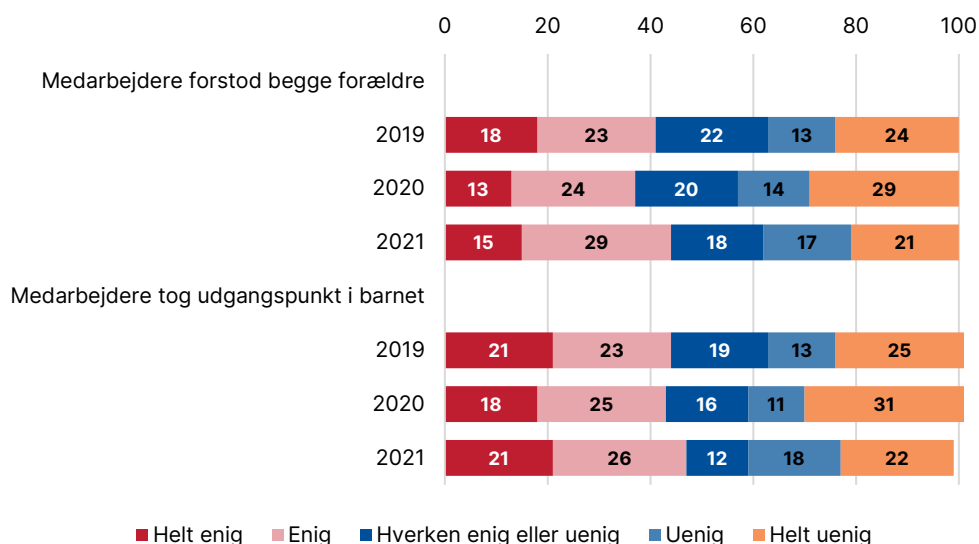
4.1.2 Tilfredshed med sagsbehandlingen i familieretten

Figur 4.3 viser udviklingen i forældrenes opfattelse af sagsbehandlingen i (familie)retten fra baselinemålingen før reformen til efter reformen i 2020 og 2021 i forhold til om medarbejderne forstod begge forældre og om de tog udgangspunkt i barnet. I 2021 er der lidt flere, der er enige eller helt enige i, at medarbejderne forstod begge parter end i de foregående år og det samme gælder i forhold til spørgsmålet, om medarbejderne tog udgangspunkt i barnet.

Der er ingen signifikante ændringer over tid af, om familieretten har bidraget til et bedre samarbejde om børnene eller et bedre hverdagsliv for børnene (ikke vist i tabel). I 2021 er 45 % helt uenige i, at forløbet ved familieretten har bidraget til et bedre samarbejde mellem forældrene, mens henholdsvis 35 % er helt uenige i, at afgørelsen på sagen har medført et bedre hverdagsliv for barnet.

Da forældre, der møder familieretten, i gennemsnit har flere udfordringer og mere komplekse sager, end hele gruppen af forældre, der møder det familieretlige system, kan tallene i Figur 4.3 ikke direkte sammenlignes med tallene i Figur 4.1 og Figur 4.2. Der er således ikke mindre tilfredshed med familierettens sagsbehandling end med Familieretshusets sagsbehandling, hvis man kun ser på forældre, hvis sag er behandlet i familieretten.

Figur 4.3 Forældres oplevelse af familieretten. 2019-2021. Procent

Anm.: N: 2019: 351 2020: 550-61.2021:455-473

Kilde: Tilfredshedsundersøgelse blandt forældre i det familieretlige system.

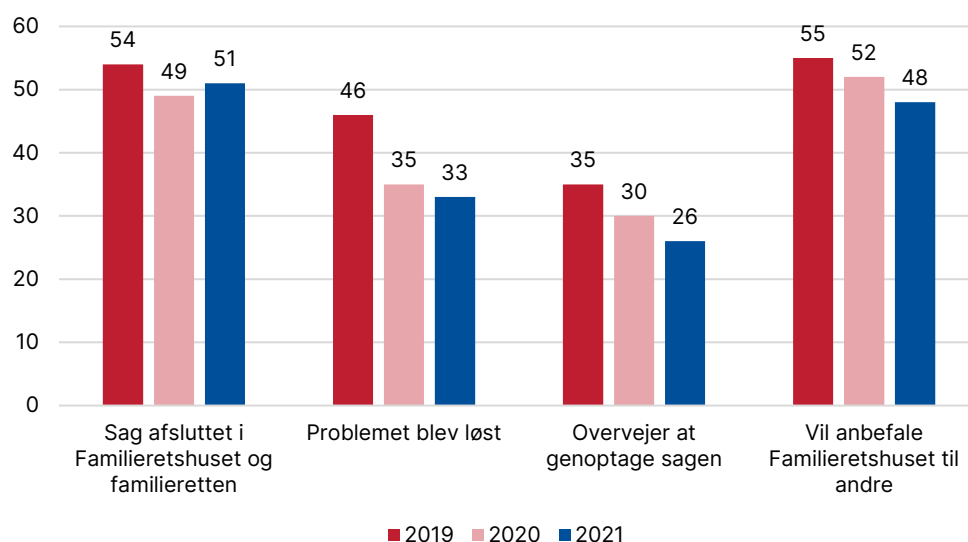
4.1.3 Sagens afslutning

Ved sagens afslutning skulle forældrene gerne opleve, at de har fået hjælp til at løse deres uenigheder, og at de derfor ikke har behov for at henvende sig til de familieretlige myndigheder igen. Vi spørger derfor forældrene, om det problem, de har henvendt sig med til de familieretlige myndigheder, er blevet løst, samt om de ønsker at genoptage sagen ved de familieretlige myndigheder. Derudover spørger vi forældrene, om de ville anbefale andre i samme situation at henvende sig til Familieretshuset og bruger også dette som en indikator på forældrenes samlede tilfredshed med forløbet.

Figur 4.4 viser, at andelen af forældre, hvis sag er afsluttet, da spørgeskemaet bliver udfyldt, er faldet lidt fra 54 % i 2019 til 51 % i 2021. Blandt de afsluttede sager ser vi et fald i andelen, der oplever, at deres problem er blevet løst, fra 46 % til 33 %. Det betyder dog ikke nødvendigvis flere fremtidige gengangsager, da en noget lavere andel end før reformen angiver, at de ønsker at genoptage sagen (35 % i 2019 mod 26 % i 2021).

Andelen, der vil anbefale Familieretshuset til andre efter sagsforløbet, er også faldende fra 55 % til 48 % i 2021.

Figur 4.4 Sagens afslutning i Familieretshuset og familieretten. 2019-2021.Procent

Anm.: N: 2019: 831-1.603. 2020: 781-1.541. 2021: 655-1.290

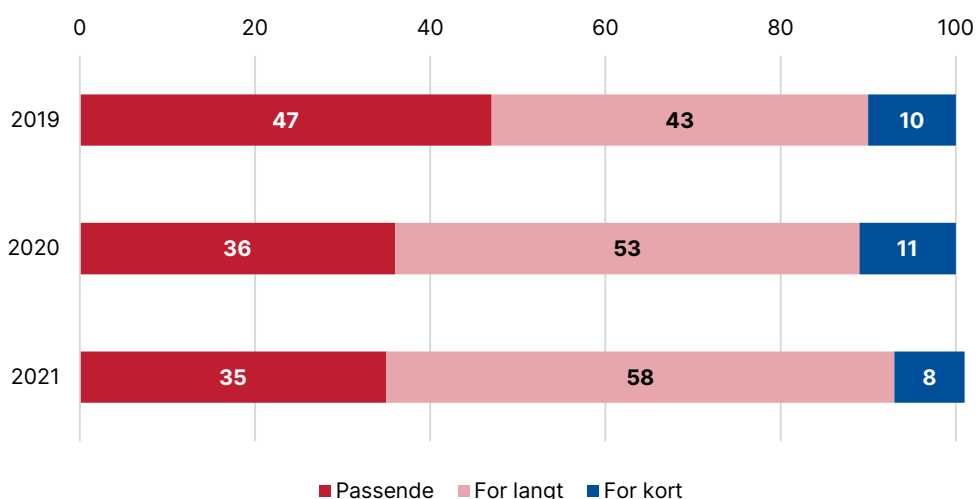
Kilde: Tilfredshedsundersøgelse blandt forældre i det familieretlige system

I 2020 og 2021 er forældrene blevet spurgt, om de selv er tilfredse med den afgørelse eller afslutning, som sagen er endt med. Blandt forældre med afsluttede sager havde 11 % i 2020 ikke fået en aftale eller en afgørelse som resultat

af sagsbehandlingen, mens det var faldet til 9 % i 2021. 25 % er i høj grad tilfredse med afgørelsen eller aftalen, 25 % er i nogen grad tilfredse, mens 40 % angiver, at de i mindre grad eller slet ikke er tilfredse med aftalen eller afgørelsen. Der er ikke signifikant forskel i forældrenes tilfredshed i 2020 og 2021 blandt forældre med afsluttede sager. (Analysen er vist i Figur 4.10, der opdeler forældrenes tilfredshed med afgørelsen på bopæls- og samværsforældre.)

Figur 4.5 viser, at andelen, der angiver efter at sagen er afsluttet, at forløbet har været for langt, er steget fra 43 til 58 %, mens andelen, der oplever, at forløbet har en passende længde, omvendt er faldet fra 47 til 35 %. Opfattelsen af forløbets længde handler dog ikke nødvendigvis om, at de har været til for mange møder, men kan jf. ventetiderne lige så vel handle om, at der er gået for lang tid fra sagens begyndelse til dens afslutning.

Figur 4.5 Forældrenes opfattelse af sagens længde. Kun afsluttede sager. 2019-2021. Procent

Anm.: N: 2019: 869. 2020: 760. 2021: 656.

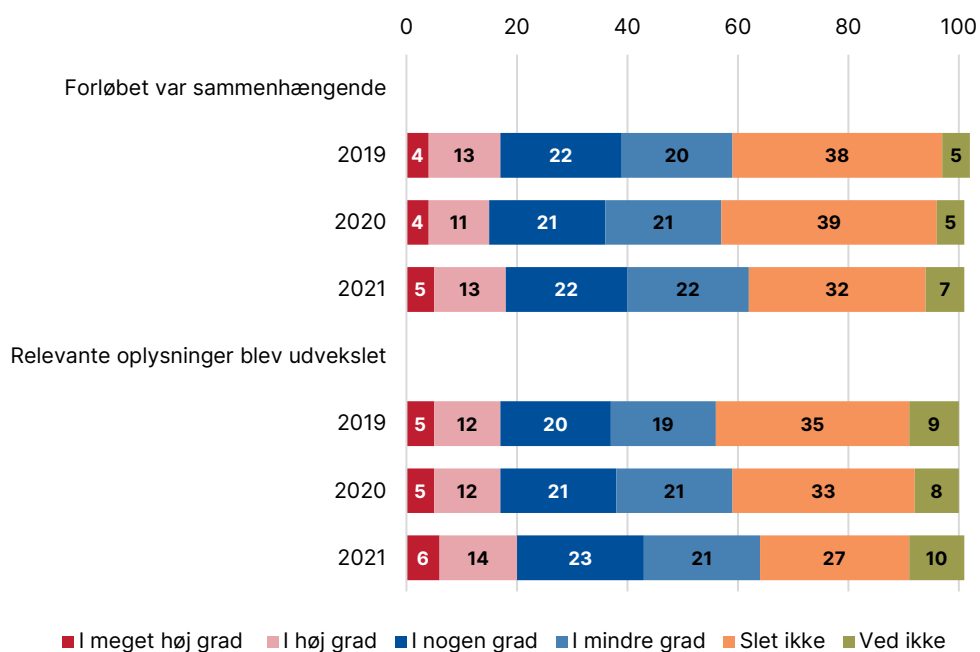
Kilde: Tilfredshedsundersøgelse blandt forældre i det familieretlige system.

Endelig er forældrene blevet spurgt, om de oplever, at forløbet har været sammenhængende, om der undervejs i forløbet er blevet udvekslet relevante oplysninger mellem de involverede myndigheder eller sagsbehandlere i samme myndighed og i 2021, om de oplevede at have overblik over sagens forløb i Familieretshuset.

Analyserne viser, at 42 % af forældrene i 2021 oplevede at have overblik over forløbet i Familieretshuset, men at forældrenes kun i mindre grad oplever, at der er sammenhæng i sagsbehandlingen på tværs af myndigheder. I alle undersøgelsesår svarer ca. 60 % således, at de enten slet ikke eller i mindre grad

oplever, at forløbet var sammenhængende og velkoordineret, mens ca. halvdelen slet ikke eller i mindre grad oplever, at relevante oplysninger blev udvekslet.

Figur 4.6 Oplevelse af sammenhæng i sagsbehandlingen hos forskellige myndigheder eller involverede sagsbehandlere. 2019-2021. Procent

Anm.: N: 2019: 1.177. 2020: 1.278. 2021: 1.122.

Kilde: Tilfredshedsundersøgelse blandt forældre i det familieretlige system.

4.2 Oplevet tilfredshed blandt bopæls- og samværsforældre

Oplevelsen af sagsbehandlingen kan være forskellig for mødre og fædre og for bopæls- og samværsforældre, da samværsforældrene, der ofte er fædre, i mange tilfælde oplever at have en svagere position i mødet med det familieretlige system end bopælsforældrene, der ofte er mødre (Bisgaard m.fl., 2021; Dahl, 2019 og 2020). Vi har derfor opdelt analyserne på henholdsvis køn og forældreposition og undersøgt krydssammenhænge mellem køn, forældreposition og tilfredshed, for at vise hvordan køn og forældreposition spiller en rolle for oplevelsen af det familieretlige system.

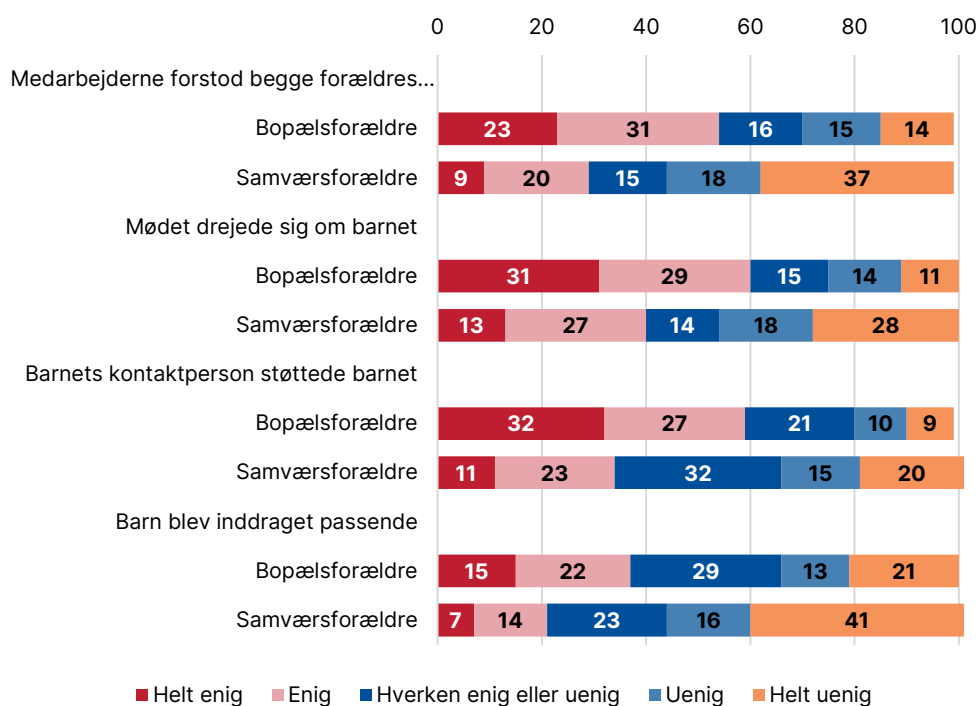
Analyserne viser at både køn og forældreposition isoleret set hænger tydeligt sammen med tilfredsheden med sagsbehandlingen, men at sammenhængen

mellem køn og tilfredshed på langt de fleste parametre forsvinder, når man kontrollerer for, hvorvidt forældrene er bopæls- eller samværsforældre. I det følgende vises derfor kun sammenhængen mellem forældrenes position som bopæls- eller samværsforælder og tilfredshed, da det altså er den afgørende faktor for forældrenes tilfredshed med de familieretlige myndigheder.

Vi viser først forskellen på bopælsforældre og samværsforældre i 2021 på alle relevante parametre og viser derefter, hvordan tilfredsheden inden for hver af de to grupper har ændret sig fra 2019 til 2021 på de parametre, hvor der er sket en udvikling.

Figur 4.7 viser, at bopælsforældre gennemgående er langt mere tilfredse med sagsbehandlingen end samværsforældre. Mens 54 % af bopælsforældrene oplever, at begge forældre er blevet forstået af den medarbejder, de har mødt i Familieretshuset, gælder det samme for 29 % af samværsforældrene. Mens 60 % af bopælsforældrene oplever, at omdrejningspunktet for møderne i familieretshuset var deres barns trivsel og hverdag, gælder det samme for 40 % af samværsforældrene. Og mens 21 % af bopælsforældrene er *helt uenige* i, at deres barn er blevet inddraget på en passende måde, mens sagen er blevet behandlet, gælder det samme for 41 % af samværsforældrene.

Figur 4.7 Bopæls- og samværsforældres tilfredshed med sagsbehandlingen i Familieretshuset. 2021. Procent

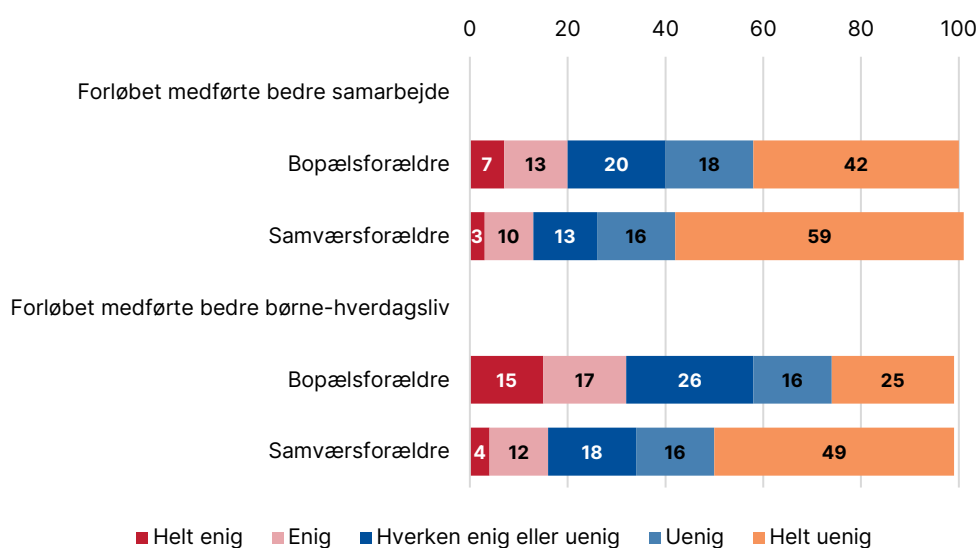

N: Bopælsforældre: 586-646. Samværsforældre: 454-501

Kilde: Tilfredshedsundersøgelse blandt forældre i det familieretlige system.

På samme måde ser vi i Figur 4.8, at bopæls- og samværsforældre har forskellig opfattelse af, om forløbet har medført et bedre samarbejde og et bedre børne-hverdagsliv. Blandt bopælsforældrene er der således færre, der erklærer sig *helt uenige* i, at forældresamarbejdet er forbedret som følge af sagsbehandlingen, end der er blandt samværsforældrene, ligesom der er flere bopælsforældre, der angiver, at forløbet har medført et bedre børne-hverdagsliv, omend der også i denne gruppe er mange, der ikke mener, at det er tilfældet.

Figur 4.8 Bopæls- og samværsforældres oplevelse af udbytte af sagsbehandlingen i Familieretshuset. 2021. Procent

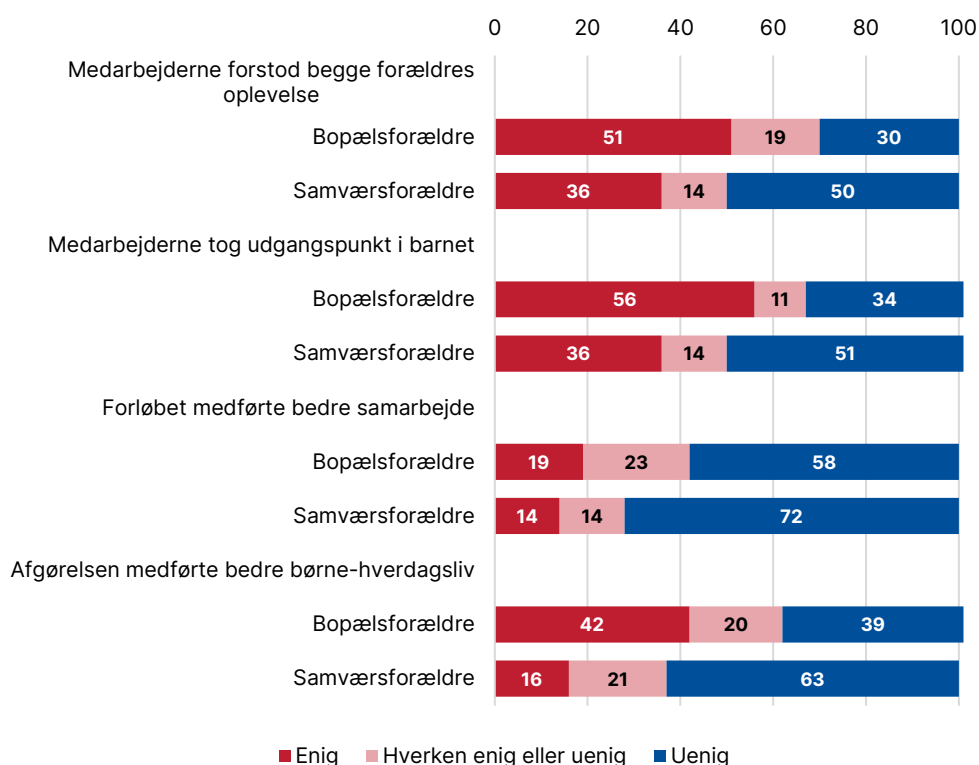
Anm.: N: Bopælsforældre: 632-640. Samværsforældre: 490-504.

Kilde: Tilfredshedsundersøgelse blandt forældre i det familieretlige system.

Samme billede ser vi, når vi i Figur 4.9 spørger dem, der har fået en sag behandlet i **familieretten** om deres tilfredshed med denne sagsbehandling. Også her er utilfredsheden blandt samværsforældre langt større end blandt bopælsforældrene, der i langt højere grad oplever, at begge forældre er blevet hørt, og at der er blevet taget udgangspunkt i barnets hverdag og trivsel.

Allerstørst forskel ser vi, når vi spørger bopæls- og samværsforældre, om de oplever, at den afgørelse, der er truffet i sagen, har medført et bedre hverdagsliv for børnene. Dette er 42 % af bopælsforældrene enige i, mod 16 % af samværsforældrene.

Figur 4.9 Bopæls- og samværsforældres tilfredshed med sagsbehandlingen i familieretten. 2021. Procent

Anm.: N: Bopælsforældre: 212-228. Samværsforældre: 181-192.

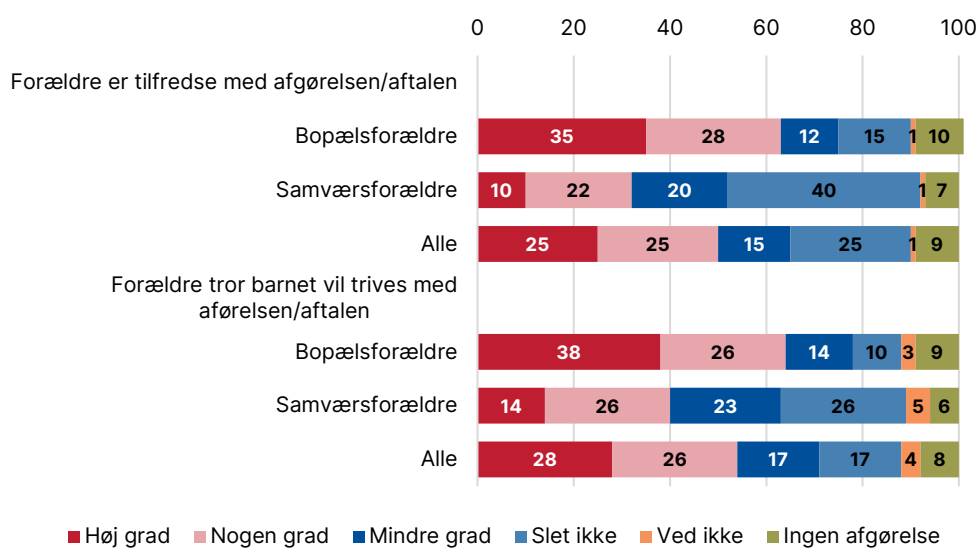
Kilde: Tilfredshedsundersøgelse blandt forældre i det familieretlige system.

Som følge af de store forskelle på bopæls- og samværsforældres oplevelse af sagsbehandlingen i Familieretshuset og familieretten er det ikke overraskende, at bopælsforældrene er markant mere tilfredse end samværsforældrene med den afgørelse/aftale, de har fået/indgået, og i højere grad end samværsforældrene oplever, at børnene trives med afgørelsen.

Således viser Figur 4.10, at 34 % af bopælsforældrene i de afsluttede sager i høj grad er tilfredse med afgørelsen, og at 38 % af bopælsforældrene i høj grad tror deres barn vil trives med aftalen/afgørelsen. Blandt samværsforældre, hvis sager er afsluttet, angiver 10 %, at de selv er tilfredse med afgørelsen, mens 14 % i høj grad tror deres barn vil trives med aftalen/afgørelsen.

Alt i alt angiver ca. halvdelen af forældrene, at de i høj grad eller i nogen grad tilfredse med den afgørelse eller aftale de har fået og at de tror deres børn vil trives med aftalen/afgørelsen.

Figur 4.10 Forældres tilfredshed og børns trivsel med afgørelsen/aftalen. Kun afsluttede sager. 2021. Procent

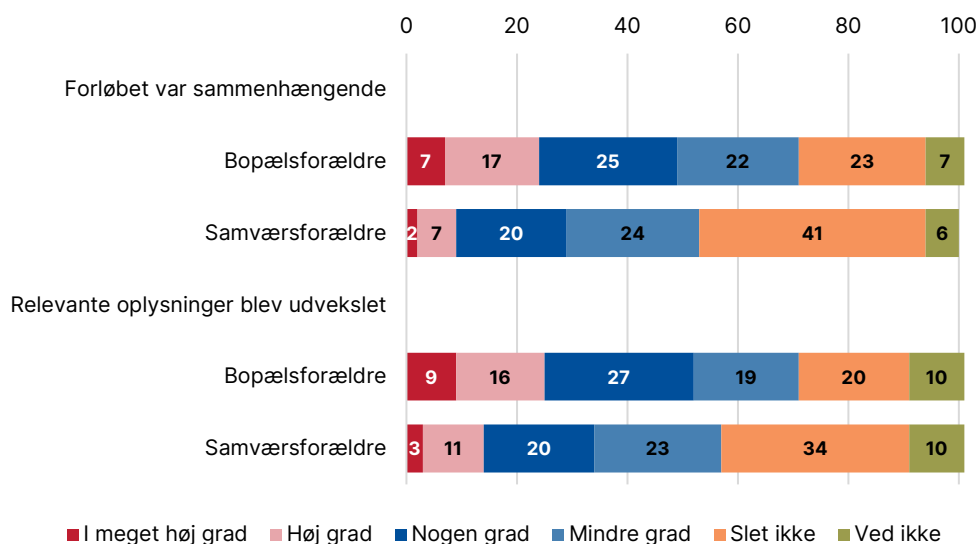

Anm.: N: Bopælsforældre: 359. Samværsforældre: 254.

Kilde: Tilfredshedsundersøgelse blandt forældre i det familieretlige system.

Endelig ser vi i Figur 4.11, at bopælsforældre i højere grad opfatter forløbet som sammenhængende og i højere grad oplever, at relevante oplysninger er blevet udvekslet mellem de relevante myndigheder eller sagsbehandlere, der har behandlet sagen. Derudover viser supplerende analyser, der ikke er vist i figurer, at bopælsforældre i højere grad oplever, at problemerne i sagen er blevet løst, og derfor i mindre grad end samværsforældre ønsker at genoptage sagen.

Figur 4.11 Bopæls- og samværsforældres oplevelse af sammenhæng i sagsbehandlingen hos forskellige myndigheder eller involverede sagsbehandlere. 2021. Procent

Anm.: N: Bopælsforældre: 566. Samværsforældre: 449.

Kilde: Tilfredshedsundersøgelse blandt forældre i det familieretlige system.

4.2.1 Udvikling blandt bopæls- og samværsforældre

Fra 2019 til 2021 er spændet mellem bopælsforældre og samværsforældre på nogle af de målte parametre blevet større, idet bopælsforældrene har ligget stabilt eller har flyttet sig lidt, mens samværsforældrene har flyttet sig mere i negativ retning. Polariseringen er især sket mellem 2019 og 2020, mens vi i mindre grad ser markante udviklinger mellem 2020 og 2021.

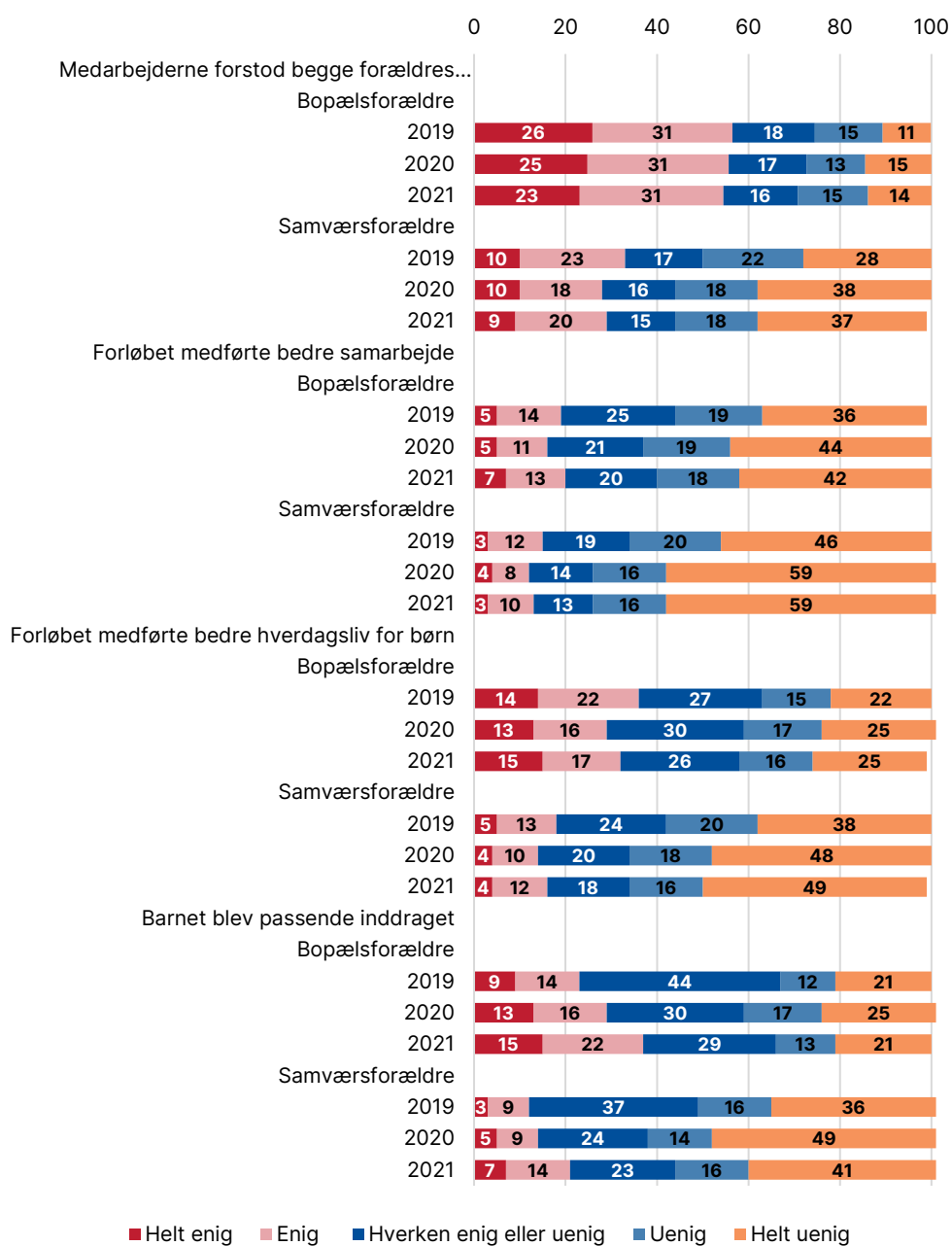
De tydeligste forskelle i bopæls- og samværsforældres udvikling er vist i Figur 4.12. Her ses for det første, at markant flere samværsforældre i 2020 og 2021 sammenlignet med 2019 er helt uenige i, at medarbejderne forstod begge forældres oplevelse af situationen, mens bopælsforældrene kun i mindre grad har flyttet sig.

For det andet ser vi at både bopælsforældre og samværsforældre, der har besvaret spørgeskemaet efter reformen, i mindre grad oplever, at forløbet i det familieretlige system har bidraget til et bedre forældresamarbejde, men at samværsforældrene har rykket sig mere i negativ retning end bopælsforældrene.

I forhold til om forløbet har medført et bedre hverdagsliv for børnene ser vi for det tredje, at bopælsforældrene kun har bevæget sig en smule mellem 2019 og 2021, mens samværsforældrene blev væsentlig mere uenige i dette mellem 2019 og 2020 og derefter ikke har flyttet sig.

Og endelig for det fjerde viser figuren, at der blandt både bopæls- og samværsforældre er sket en udvikling i forhold til, om de synes, at barnet er blevet passende inddraget. Blandt bopælsforældrene er der en klar positiv udvikling fra 2019 til 2021. I 2021 er der markant flere, der er helt enige eller enige (i alt 37 %) i at barnet er blevet passende inddraget sammenlignet med 2019, hvor 23 % var enige i dette. Blandt samværsforældrene er der også flere, der er helt enige eller enige (i alt 21 %) end i 2019 (i alt 12 %), men samtidig er der også markant flere, der er helt uenige (41 %) sammenlignet med før reformen (36 %), så her er der mere tale om en polarisering.

Figur 4.12 Udvikling i tilfredshed med Familieretshuset 2019-2021. Separat for samværs- og bopælsforældre. Procent

Anm.: N: Bopælsforældre, 2019:814, 2020: 841, 2021:656 Samværsforældre: 2019: 661, 2020: 629, 2021: 509

Kilde: Tifredshedsundersøgelse blandt forældre i det familieretlige system.

4.3 Tilfredshed blandt forældre med forskellig problemtyngde

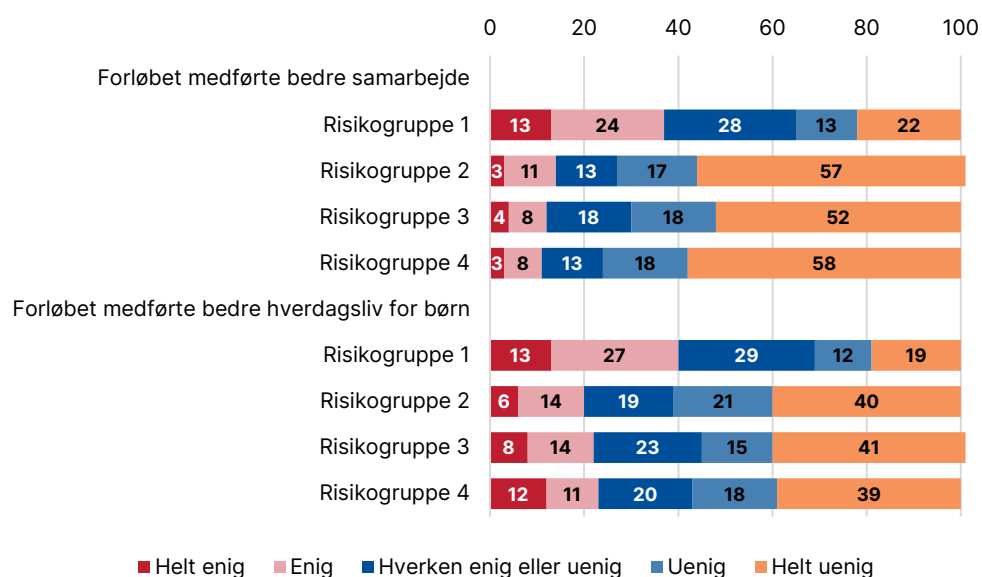
Ud over at sammenligne forældrene med hensyn til køn og forældreposition har vi også undersøgt, om forældre, der oplever forskellige risikofaktorer og dermed forskellig problemtyngde, adskiller sig fra hinanden i deres tilfredshed med de familieretlige myndigheder. Ligesom ved de øvrige to målinger finder vi, at forældre i Risikogruppe 1 med et lavt eller moderat konfliktniveau og et fravær af risikofaktorer som fx misbrug af alkohol eller hash, psykisk sygdom eller fysisk/psykisk vold er mere tilfredse med sagsbehandlingen og udbyttet af sagsbehandlingen end forældre i Risikogruppe 2, der har et højt konfliktniveau samt forældre i Risikogruppe 3 og 4, der oplever risikofaktorer i sagen.

Gennemgående ser vi en mindre tilfredshed med sagsbehandlingen jo mere kompleks sagen er. Det gælder fx, når vi spørger, om forældrene oplever, at medarbejderne var gode til at forstå begge forældres oplevelse af sagen, eller når vi spørger, om forældrene oplevede, at omdrejningspunktet for møderne i familieretshuset var deres barns trivsel og hverdag (ikke vist i figurer).

Forskellen på forældrene i de fire risikogrupper står dog tydeligst frem, når vi i Figur 4.13 spørger til udbyttet af sagsbehandlingen i forhold til forældresamarbejde og barnets hverdagsliv. Mens 65 % af Risikogruppe 1 således erklærer sig *enige* eller forholder sig *neutralt* til, om forløbet i Familieretshuset har medvirket til et forbedret samarbejde mellem forældrene, gælder det for 27 % af Risikogruppe 2, der har et højt konfliktniveau uden væsentlige risikofaktorer samt 30 % af Risikogruppe 3, der har angivet, at der er 1-2 risikofaktorer i sagen og for 24 % af Risikogruppe 4, der har angivet mere end to risikofaktorer eller vold i sagen.

I forhold til, om forløbet i Familieretshuset har medvirket til at forbedre hverdagslivet for børnene i sagen, angiver 69 % i Risikogruppe 1, at de er enige i dette eller forholder sig neutralt til spørgsmålet. I Risikogruppe 2 gælder det for 39 %; i Risikogruppe 3 for 45 %; og i Risikogruppe 4 for 43 %.

Figur 4.13 Udbytte af Familieretshusets sagsbehandling. Fordelt på risikogrupper. 2021. Procent

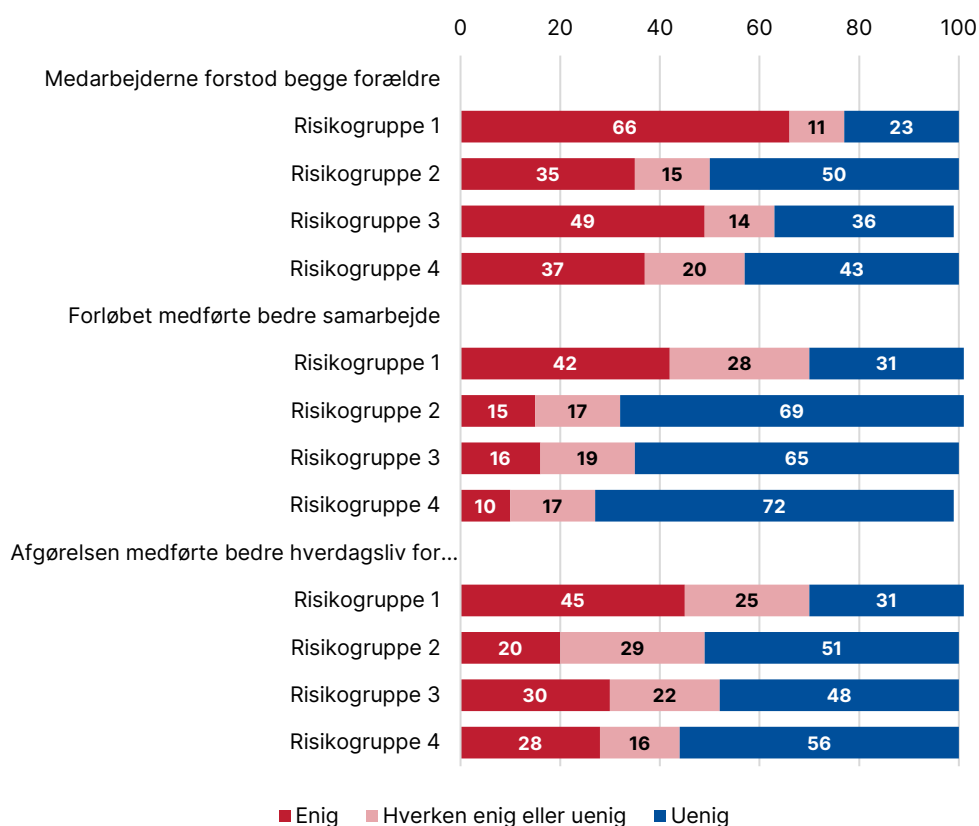

Anm.: N: 1.104-1.025

Kilde: Tilfredshedsundersøgelse blandt forældre i det familieretlige system.

Mønsteret gentager sig, når vi i Figur 4.14 spørger til udbyttet af sagsbehandlingen i familieretten. Igen er Risikogruppe 1 væsentlig mere enig i, at medarbejderne forstod begge forældres oplevelser, at forløbet har hjulpet dem til et bedre forældresamarbejde end de øvrige grupper, ligesom Risikogruppe 1 er væsentlig mere enig i, at afgørelsen i familieretten har medført et bedre hverdagsliv for børnene end de øvrige grupper.

Figur 4.14 Udbytte af familierettens sagsbehandling. Fordelt på risikogrupper. 2021. Procent

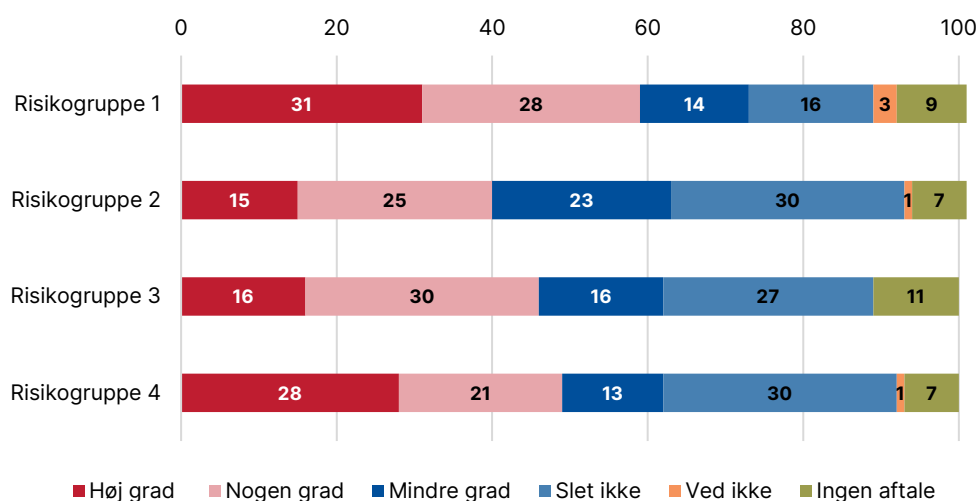

Anm.: N: 396/413/414

Kilde: Tilfredshedsundersøgelse blandt forældre i det familieretlige system.

Endelig ser vi i Figur 4.15, at forældrene i Risikogruppe 1 er mere tilfredse med deres aftale/afgørelse, end Risikogruppe 2, 3 og 4. I Risikogruppe 1 erklærer 59 % sig således i høj grad eller i nogen grad tilfredse med aftalen eller afgørelsen, mens det samme gælder for 40 % i Risikogruppe 2, 46 % i Risikogruppe 3 og 49 % i Risikogruppe 4.

Figur 4.15 Tilfredshed med aftalen eller afgørelsen. Fordelt på risikogrupper. Kun afsluttede sager. 2021. Procent

Anm.: N: Risikogruppe 1: 160, Risikogruppe 2: 92, Risikogruppe 3: 128, Risikogruppe 4: 226.

Respondenter, der har svaret "ved ikke" eller ikke har fået en aftale/afgørelse, er udeladt i figuren. Derfor summer den ikke til 100 %.

Kilde: Tilfredshedsundersøgelse blandt forældre i det familieretlige system.

4.4 Tilfredshed blandt forældre, der er i kontakt med forskellige myndigheder

Endelig har vi i dette afsnit undersøgt, hvordan tilfredsheden med sagsbehandlingen i Familieretshuset samt de afgørelser og aftaler, der er truffet i sagen, varierer mellem forældre, der har mødt forskellige myndigheder i sagsforløbet.

Figur 4.16 viser, at tilfredsheden er lavere, jo flere myndigheder, der er involveret i sagen, hvilket naturligt hænger sammen med, at forældrenes problemer er mere komplekse og dermed svære at løse.

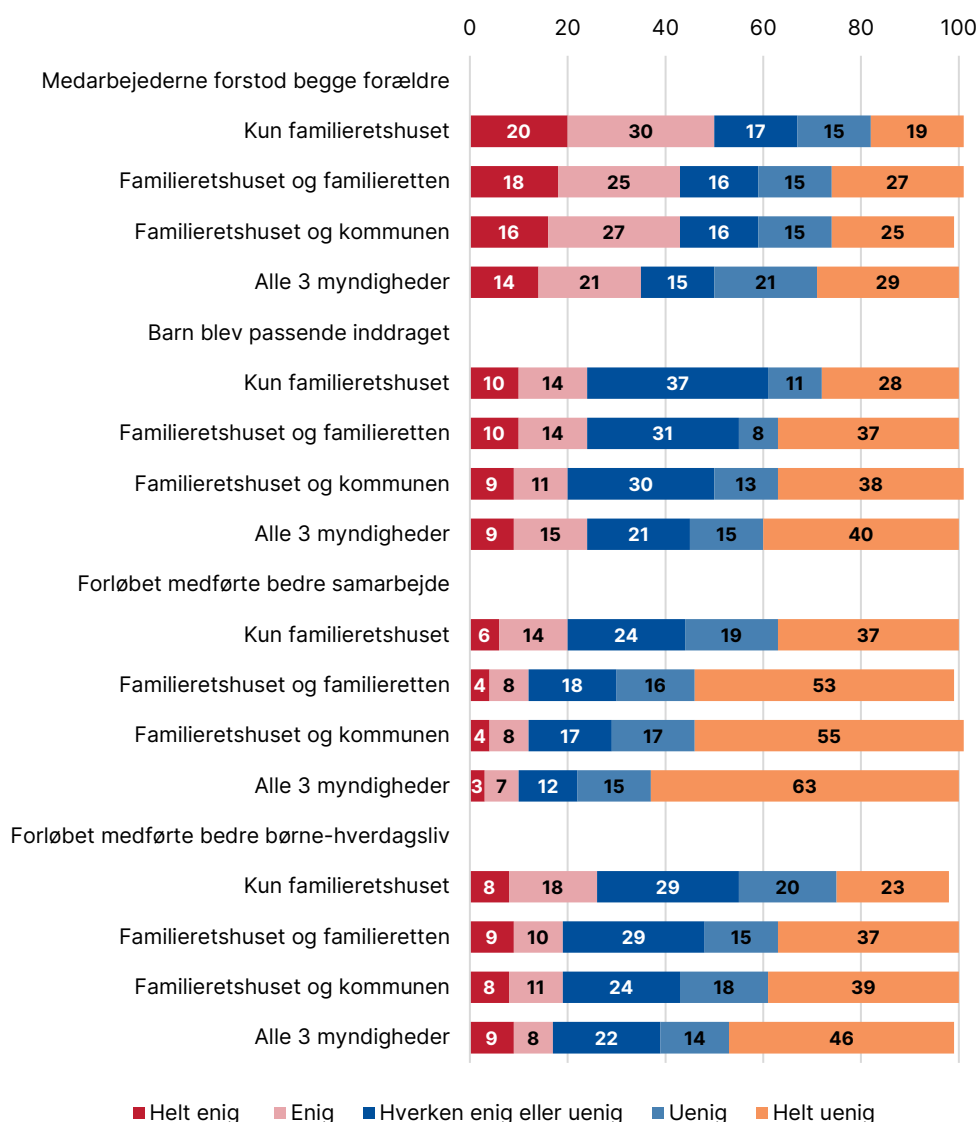
Mens lidt over halvdelen af de forældre, der kun har mødt medarbejdere i Familieretshuset, er enige i, at medarbejderne i Familieretshuset har været gode til at forstå begge forældres perspektiv i sagen, gælder det for 37 % af forældre, der har været i kontakt med både Familieretshuset, familieretten og kommunen.

Ligeledes ser vi, at utilfredsheden med inddragelsen af barnet (7-17 år) er højere, jo flere myndigheder, der har været involveret. Blandt forældre, der kun har mødt Familieretshuset, er 39 % således uenige eller helt uenige i, at barnet er blevet passende inddraget. Blandt forældre, der har mødt alle tre myndigheder, gælder det for 55 %.

I forhold til, om forløbet i Familieretshuset har medført et bedre samarbejde mellem forældrene, gentager mønsteret sig: Her er 56 % af forældrene, der kun har mødt Familieretshuset uenige eller helt uenige, mens det samme gælder for 78 % af forældre, der har mødt alle tre myndigheder.

Og endelig viser Figur 4.16 store forskelle på, om forældrene vurderer, at forløbet har medført et bedre hverdagsliv for børnene. Det er 43 % af forældrene, der kun har mødt Familieretshuset uenige i, mod 60 % af forældrene, der har mødt alle tre myndigheder.

Figur 4.16 Tilfredshed med Familieretshusets sagsbehandling. Fordelt på myndighedsinvolvering. 2021. Procent

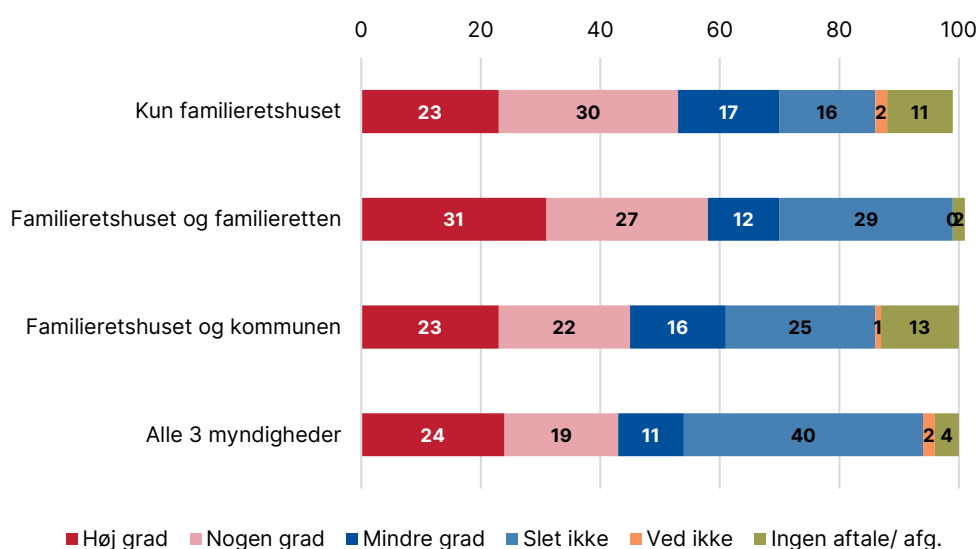

Anm.: N: Familieretshus: 420-501; Familieretshus & familieret: 193-223; Familieretshus & kommune: 410-459; Alle tre: 376-398.

Kilde: Tilfredshedsundersøgelse blandt forældre i det familieretlige system.

Blandt de sager, der er afsluttet, uden at familieretten har været involveret, angiver 11-13 %, at de ikke har fået en aftale eller en afgørelse, hvilket heller ikke nødvendigvis har været målet med sagsforløbet. Derudover ser vi, at forældre, der har fået deres sag behandlet af alle tre myndigheder, er langt mere utilfredse med afgørelsen end de øvrige forældre, idet 40 % angiver, at de slet ikke er tilfredse. Det kan handle om, at de afgørelser, der er truffet i disse sager, er mere indgribende end de øvrige aftaler/afgørelser og dermed i højere grad end aftaler, der er opnået ved forlig, efterlader hvad der opfattes som vindere og tabere blandt forældrene.

Figur 4.17 Tilfredshed med afgørelsen. Fordelt på myndighedsinvolvering. 2021. Procent

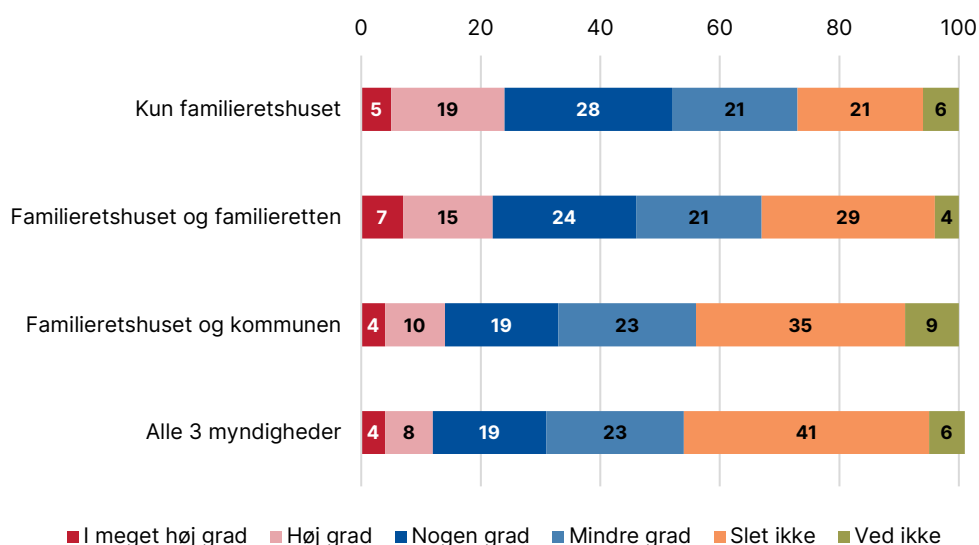

Anm.: N: Familieretshus: 262; Familieretshus & familieret: 113. Familieretshus & kommune: 155; Alle tre: 132.
 Kilde: Tilfredshedsundersøgelse blandt forældre i det familieretlige system.

Figur 4.18 viser, at det kan være vanskeligt at skabe sammenhæng i sagsbehandlingen på tværs af myndigheder. Det lykkes i nogen grad i sager, der behandles inden for det familieretlige system, dvs. i Familieretshuset og i familieretten, men når kommunen også inddrages, oplever mange forældre en manglende sammenhæng.

Således ser vi, at 55 % af de forældre, der har mødt flere medarbejdere i Familieretshuset, men ikke andre myndigheder, samt 43 % af de forældre, der har været i kontakt med Familieretshuset og familieretten, i høj eller nogen grad oplever, at der er sammenhæng i sagsforløbet. Blandt forældre, der har været i kontakt med kommunen, gælder det for ca. en femtedel.

Figur 4.18 Oplevelse af sammenhæng i sagsbehandlingen. Fordelt på myndighedsinvolvering. 2021. Procent

Anm.: N: Familieretshus: 273; Familieretshus & familieret: 191; Familieretshus & kommune: 360; Alle tre: 298.

Kilde: Tilfredshedsundersøgelse blandt forældre i det familieretlige system.

4.5 Opsamling

Flertallet af forældrene er i hele undersøgelsesperioden positivt indstillede, når det handler om forløbets relevans og oplevelsen af at blive forstået af medarbejderne i Familieretshuset og førhen Statsforvaltningen. Derudover oplever flertallet, at omdrejningspunktet for mødet er barnets hverdag og trivsel – i overensstemmelse med hensigterne i Familieretshusets sagsbehandling. Samlet set er der kun i begrænset omfang sket ændringer i forældrenes oplevelse af sagsbehandlingen i Familieretshuset, når det gælder forældrenes eget møde med Familieretshuset.

Når det gælder barnets inddragelse, er forældrene mindre tilfredse med forløbet, idet 42-48 % i alle år er uenige eller helt uenige i, at barnet er blevet passende inddraget i Familieretshuset. Her ser vi dog en positiv udvikling hen over undersøgelsesperioden, idet andelen, der er enige eller helt enige i at barnet er blevet passende inddraget, er steget fra 18 til 30 %. Omvendt viser kapitlet, at færre hen over undersøgelsesperioden oplever, at forløbet i Familieretshuset har bidraget til et bedre samarbejde mellem forældrene og et bedre hverdagsliv for børnene. Færre angiver desuden, at de har fået løst det problem, de kom med. Derudover oplever flertallet af forældrene i hele undersøgelsesperioden, at der ikke er sammenhæng i sagsbehandlingen og de indsatser, de modtager hos forskellige myndigheder, der er involveret i sagen.

Analyserne viser, at samværsforældre er langt *mindre* tilfredse med sagsbehandlingen og udbyttet af denne end bopælsforældre, og at samværsforældrene hen over reformperioden har oplevet et større fald i tilfredshed end bopælsforældrene. Forskellen på samværsforældre og bopælsforældre træder frem i en række analyser, og viser formodentlig dels noget om styrkeforholdet mellem forældrene i systemet, dels at de oplever hverdagen sammen med barnet meget forskelligt.

Forskellen i tilfredshed kan handle om, at bopælsforælderen i tilfælde af konflikt vil have flere rettigheder til at tilrettelægge barnets hverdag, selvom der ofte lægges op til et ligeværdigt forældreskab, mens samværsforælderen ofte vil opleve at miste rettigheder og deltagelse i barnets hverdag for at mindske konfliktens indvirkning på barnet. Reformen indebærer en større vægt på barnets trivsel og dermed i nogle sager en mindre vægt på forældrenes individuelle rettigheder. Det kan betyde, at man i højere grad skærmer barnet mod forældrenes konflikter og derfor træffer flere afgørelser om samværsstop, hvilket stiller samværsforældrene i en mere sårbar position.

Som i de øvrige to målinger i 2019 og 2020 ser vi i 2021, at tilfredsheden er størst i de mindst komplicerede sager og omvendt mindst i de mest komplicerede sager. Det gælder både når vi opdeler forældrene i de fire risikogrupper, og når vi ser på, hvor mange myndigheder sagen behandles af.

5 Forældresamarbejde samt børns og forældres trivsel

Dette kapitel giver et billede af forældrenes indbyrdes samarbejde og konflikt-niveau samt børns og forældres trivsel på undersøgelsestidspunktet, hvor omtrent halvdelen af sagerne ifølge forældrene er afsluttet – til trods for, at Familieretshusets registerdata angiver, at i hvert fald dele af sagen er afsluttet. Da vi ikke har adgang til data om samarbejde, konfliktniveau og trivsel ved sagens start, har vi ikke mulighed for at vise, om der hen over sagsforløbet er sket en udvikling på disse parametre.

De endnu ikke-afsluttede sager og fraværet af en kontrolgruppe i undersøgelsen betyder derudover, at vi ikke kan bruge tallene i kapitlet som udtryk for den familieretlige sagsbehandlings påvirkning af konfliktniveauet og trivslen hos forældre og børn. Da vi har målt forældrenes oplevelse af samarbejde, konflikt og trivsel på samme tidspunkt i de tre undersøgelsesår, antager vi dog, at analyserne giver et retvisende billede af *udviklingen* i forældresamarbejde, konflikt og trivsel i undersøgelsesperioden blandt forældre der for nylig har været – eller aktuelt er – i kontakt med de familieretlige myndigheder.

Kapitlet viser udviklingen over tid i forhold til børnenes trivsel og adfærd, da vi her ser forandringer hen over undersøgelsesperioden. For de øvrige indikatorer på forældresamarbejde, konfliktniveau, forældretrivsel og børnenes skolefravær ser vi ingen forandringer, hvorfor vi her kun viser status i 2021. Alle analyser er, ligesom i de foregående kapitler, opdelt efter, om forældrene er bopæls- eller samværsforældre, familiens problemtyngde (hvilken risikogruppe forældrene tilhører), og hvor mange myndigheder, familien har været i kontakt med.

5.1 Børns trivsel, skolegang og samvær

5.1.1 Børns trivsel og adfærdsproblemer

Bekymringen for trivslen hos børn, der er involveret i familieretlige konflikter, er en af de væsentligste drivkræfter bag reformen i 2019. Det er derfor positivt, at der ses en mindre men dog statistisk signifikant udvikling i børnetrivsel målt ved hjælp af de 25 spørgsmål, der indgår i SDQ-instrumentet (for mere info om instrumentet se kapitel 2).

Selvom vi fortsat ser relativt mange børn, der befinder sig uden for normalområdet på SDQ-skalaen, blandt børn involveret i familieretlige konflikter,¹² viser Figur 5.1 således, at 73 % af børnene i 2021 havde en normal adfærd (SDQ=0-10) eller lettere adfærdsproblemer (SDQ=11-13) sammenlignet med 2019, hvor 67 % befandt sig i disse to grupper.

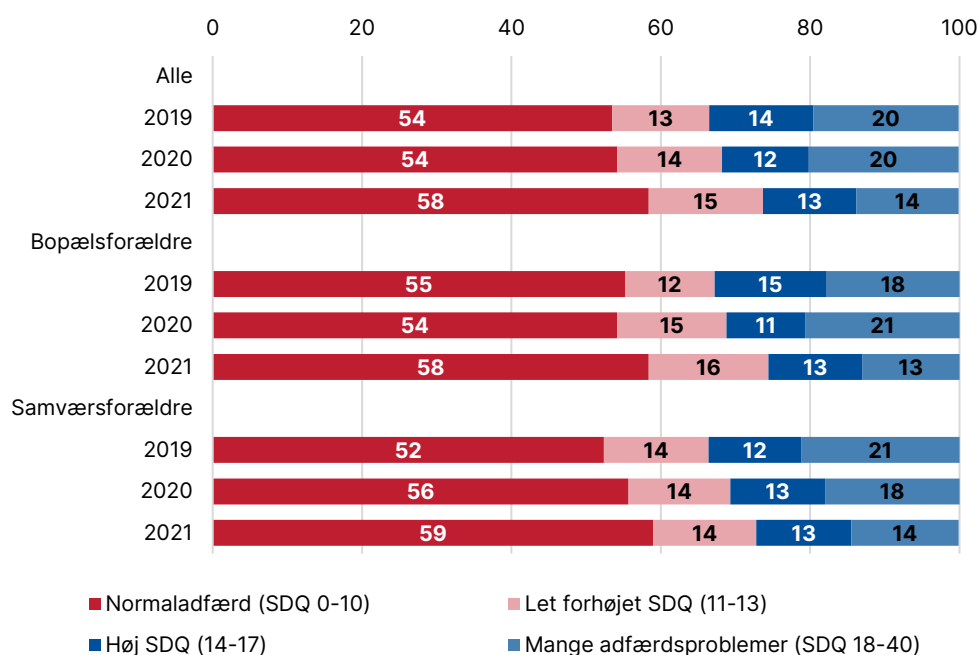
Samværs- og bopælsforældrene er relativt enige i vurderingen af børnenes adfærds- og trivselsproblemer, men vi ser alligevel en tydeligere positiv udvikling i samværsforældrenes vurdering af børnetrivslen, idet andelen, der scorer børnene til at have "mange trivsels- og adfærdsproblemer" er faldet fra 21 % til 14 %.

Udviklingen ses især blandt børn, hvis forældre har et relativt lavt konfliktniveau og ingen angivne risikofaktorer (Risikogruppe 1), hvor andelen med normal adfærd er steget fra 69 % i 2019 til 78 % i 2021. Den kan dog også observeres i den anden ende af spektret i sager med mindst to risikofaktorer eller voldsproblematikker (Risikogruppe 4), hvor andelen af børn med mange adfærds- og trivselsproblemer er faldet fra 33 % i 2020 til 20% i 2021 (udvikling ikke vist i figur).

Datamaterialet tillader os ikke at afgøre, om den positive udvikling hænger sammen med ændringer i sagsbehandlingen eller skyldes andre faktorer. Da SDQ-instrumentet spørger til barnets trivsel i en seks-måneders periode, kan vi derudover ikke være sikre på, at forældrene har fokus på barnets aktuelle trivsel, når de besvarer skemaet.

¹² I normalbefolkningen har 83 % af børn en normaladfærd, svarende til 0-10 point på SDQ-skalaen – mod 58 % af børn involveret i familieretlige konflikter.

Figur 5.1 Udviklingen i børnetrivsel målt ved SDQ. 2-17-årige. Separat for bopæls- og samværsforældre. 2019-2021. Procent

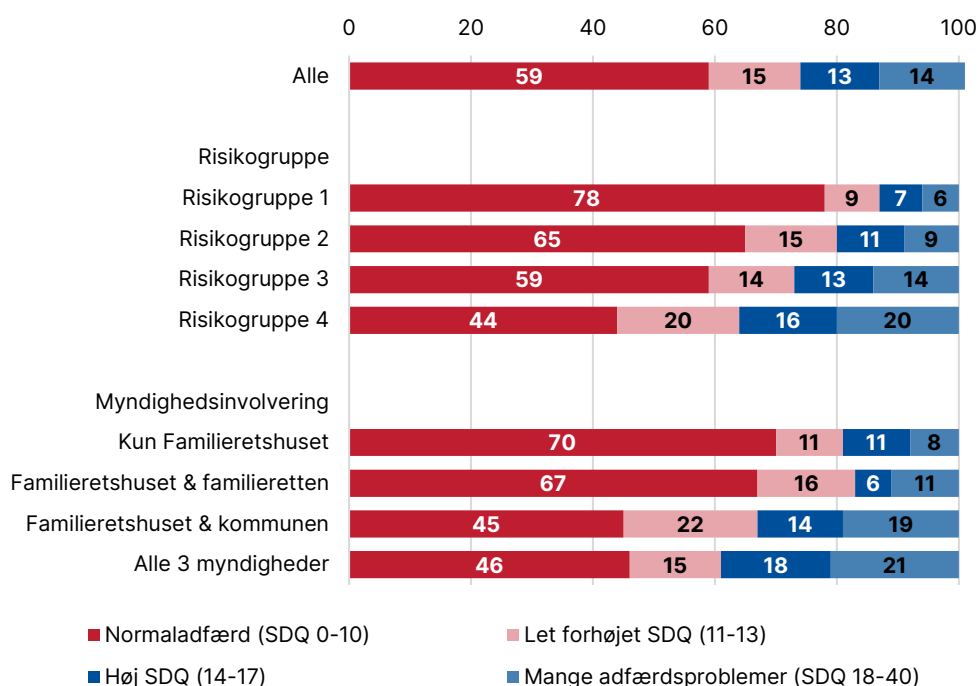
N: 2019: 1059, 2020: 1048, 2021: 837

Figuren bygger på besvarelser fra forældre, hvor der er samvær mellem barn og begge forældre

Kilde: Tilfredshedsundersøgelse blandt forældre i det familieretlige system.

Børnenes trivsel hænger som de øvrige forhold i undersøgelsen sammen med, hvor mange myndigheder, familien er i kontakt med, og med hvilken risikogruppe, forældrene befinder sig i. Vi ser således, at 78 % af børnene i Risikogruppe 1-sagerne trives godt, mens kun 44 % af børnene i Risikogruppe 4-sagerne befinder sig inden for normalområdet. Børn i sager, hvor kommunen er involveret, har en væsentlig dårligere trivsel end børn i sager, der kun behøver behandling inden for det familieretlige system.

Figur 5.1 Børnetrivsel målt ved SDQ. 2-17-årige, hvor der er samvær med den forælder, der besvarer skemaet. 2021. Procent

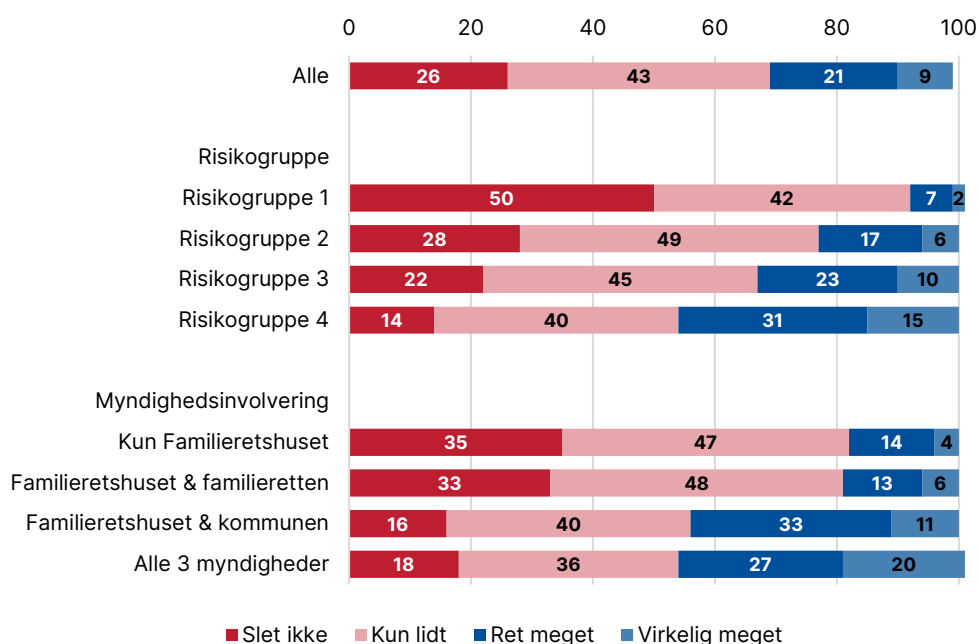
Anm.: N: 837

Kilde: Tilfredshedsundersøgelse blandt forældre i det familieretlige system.

For også at få en indikation af de yngste børns trivsel er alle forældre, der ser deres barn, som optræder i Figur 5.2, også blevet spurgt, om de er bekymrede for barnets samlede adfærd og trivsel. Denne analyse viser, at 26 % af forældrene angiver, at de "slet ikke" er bekymrede for deres børn, mens 43 % er "kun lidt" bekymrede. 21 % angiver, at de bekymrer sig "ret meget", mens 9 % svarer "virkelig meget" til spørgsmålet om, hvor bekymrede de er for deres børn.

Derudover ser vi det samme billede som i analysen af den samlede SDQ-skala, idet bekymringsniveauet hænger sammen med familiens problemtyngde og dermed antallet af myndigheder, som familien er i kontakt med.

Figur 5.2 Bekymring for barnet. Alle børn, hvor der er samvær med den forælder, der besvarer skemaet. 2021. Procent

Anm.: N: 837.

Kilde: Tilfredshedsundersøgelse blandt forældre i det familieretlige system.

5.1.2 Børns fravær fra skole

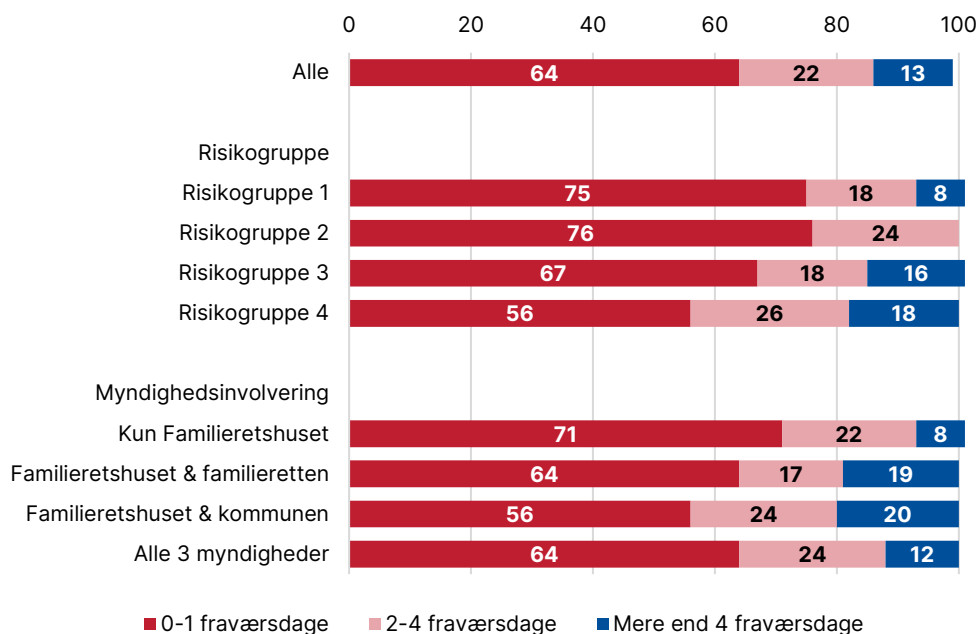
Skolefravær kan være et andet udtryk for barnets psykiske og sociale vanskeligheder. I Figur 5.3 ser vi baseret på bopælsforældres¹³ besvarelser, at 64 % af de 6-17-årige børn har haft ingen eller kun én fraværsdag i løbet af den seneste måned. 22 % har haft 2-4 fraværsdage, mens 13 % har haft mere end 4 fraværsdage. Ifølge Styrelsen for It og Læring har ca. 15 % af alle danske børn mere end 10 % årligt skolefravær (Undervisningsministeriet, 2018). Det betyder altså, at skolefraværet er en del højere blandt børn, der er involveret i en sag i Familieretshuset, end det er blandt andre danske børn.

Fraværet er højere blandt teenagere end de yngre børn. Ligeledes ser vi en sammenhæng mellem tilhørsforholdet til risikogrupperne og børnenes skolefravær: 8 % af børnene i Risikogruppe 1 har haft mere end 4 fraværsdage den seneste måned, mens 11% af børnene i Risikogruppe 3 og 15 % af børnene i Risikogruppe 4.

¹³ En høj andel af samværsforældrene har svaret "ved ikke" til spørgsmålet, hvorfor de er udeladt af denne analyse.

I forhold til myndighedsbehandling er fraværet mindst blandt børn involveret i en sag i Familieretshuset og familieretten. Fraværet er størst blandt børn i sager, der behandles i Familieretshuset og kommunen.

Figur 5.3 Skolefravær. 6-17-årige. Kun svar fra bopælsforældre. 2021. Procent

Anm.: N: 305

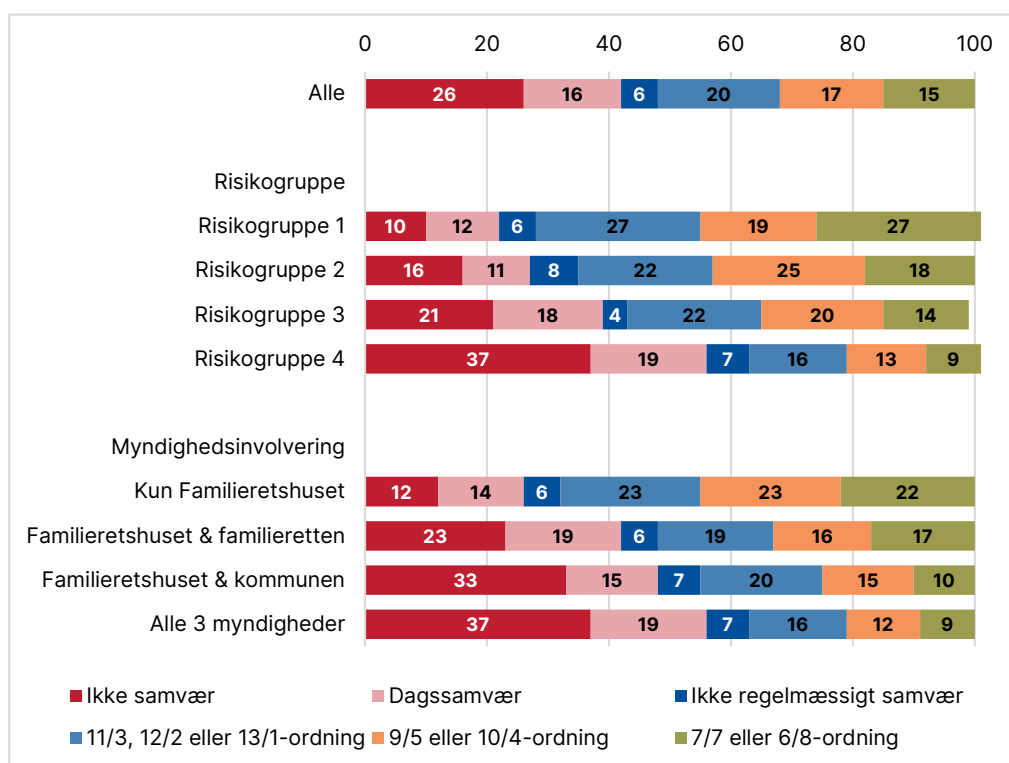
Kilde: Tilfredshedsundersøgelse blandt forældre i det familieretlige system.

5.1.3 Børns samvær med forældrene

Figur 5.4 viser, at 26 % af forældrene angiver, at det barn, der er udvalgt til undersøgelsen, ikke har haft samvær med samværsforælderen den seneste måned. 16 % angiver, at der er dagssamvær uden overnatning. 6 % angiver, at der har været ikke-regelmæssigt samvær. 20 % angiver, at barnet overnatter hos samværsforælderen 1, 2 eller 3 dage ud af en 14-dages periode – dvs. typisk én eller flere overnatninger hver anden weekend. 17 % har praktiseret en 9/5- eller 10/4-ordning, mens 15 % har praktiseret en 8/6- eller en 7/7-ordning.

Vi ser, at samværsordningen hænger sammen med familiens problemtyngde og hvor mange myndigheder der er behov for at involvere i sagen. Blandt børn i Risikogruppe 1 og Risikogruppe 2 har henholdsvis 10 og 17 % ikke samvær med samværsforælderen, mens det for børn fra Risikogruppe 4 gælder for 37 %. Blandt sager, der færdigbehandles i Familieretshuset, har 12 % ikke samvær med samværsforælderen, mens det for familier, der møder alle tre myndigheder, gælder for 37 %.

Figur 5.4 Samværsordning i forskellige grupper. 2021. Procent

Anm.: N: 837.

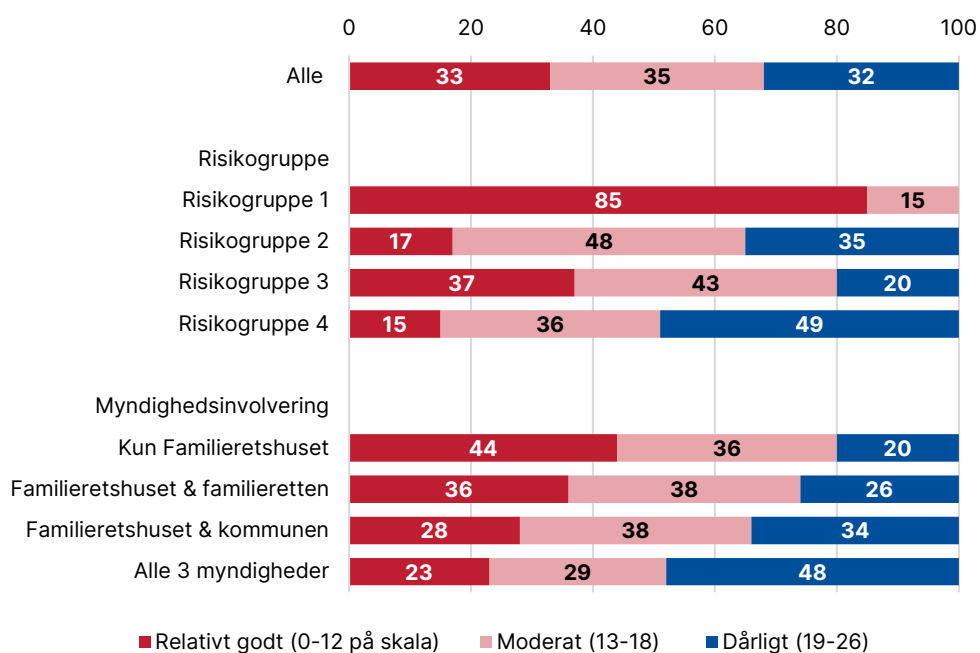
Kilde: Tilfredshedsundersøgelse blandt forældre i det familieretlige system.

5.2 Forældresamarbejde og konflikt

Figur 5.5 og Figur 5.6 beskriver forældrenes samarbejde og konfliktniveau. Forældresamarbejdet er målt ved hjælp af 6 spørgsmål (se afsnit 2.2.2), der tilsammen danner en skala fra 0-26, der i analyserne igen er inddelt i tre grupper: en gruppe med relativt godt samarbejde (0-12 på skalaen); en gruppe med moderat samarbejde (13-18 på skalaen); og en gruppe med relativt dårligt samarbejde (19-26 på skalaen). Konfliktniveauet er målt ved hjælp af et enkelt spørgsmål, hvor forældrene selv har skullet placere sig på en skala fra 1-7, hvor 1 betegner ingen konflikt, mens 7 betegner et ekstremt højt konfliktniveau. I analyserne er denne skala inddelt, så 1-3 betegner et lavt konfliktniveau, 4 betegner et moderat konfliktniveau, mens 5-8 betegner et højt konfliktniveau.

Vi ser ikke overraskende, at samarbejdet er bedre, hvis man tilhører Risikogruppe 1 og selv angiver, at ens konfliktniveau er relativt lavt, eller hvis det lykkes at færdigbehandle sagen i Familieretshuset uden at involvere andre myndigheder. Tilhører man omvendt Risikogruppe 4, er samarbejdet relativt dårligt for 49 procent af vedkommende. Tilsvarende er der næsten ligeså mange med et dårligt samarbejde i gruppen, der møder alle tre myndigheder (48 %).

Figur 5.5 Forældresamarbejde inddelt i kategorier. Fordelt på risikogrupper og involverede myndigheder. 2021. Procent

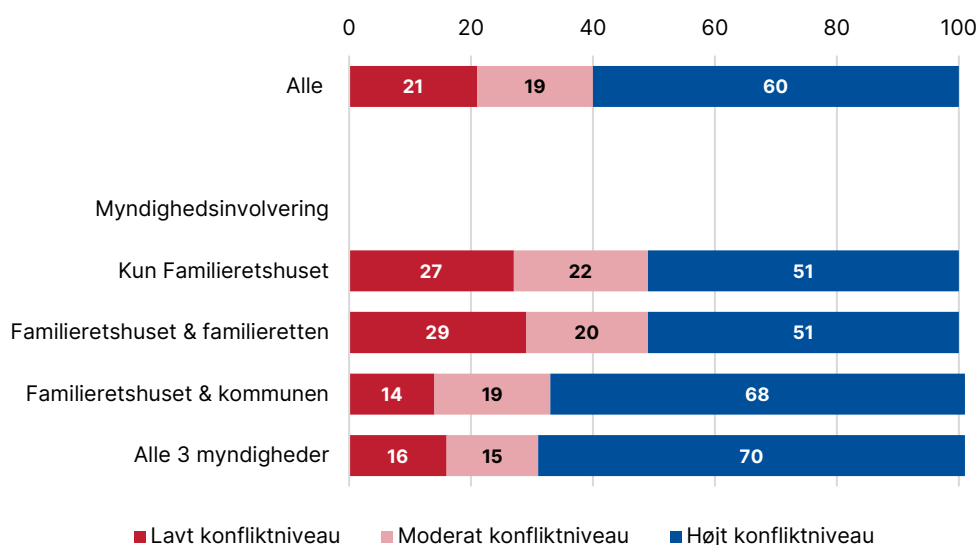

Anm.: N: 1.243-1.248

Kilde: Tilfredshedsundersøgelse blandt forældre i det familieretlige system.

Konfliktniveauet er, som Figur 5.6 viser, generelt højt. Det er dog langt højere blandt forældre, hvis sag behandles af alle tre myndigheder, end blandt forældre, hvis sag færdigbehandles i Familieretshuset. 60 % af alle forældre i undersøgelsen angiver således, at konfliktniveauet er højt, meget højt eller ekstremt højt, mens 21 % angiver, at der ikke (længere) er nogen konflikt eller at konfliktniveauet er lavt eller meget lavt. Blandt forældre i kontakt med alle tre myndigheder ligger konfliktniveauet hos 70 % på 5-8 på skalaen, mens 16 % befinder sig på 1-3 på skalaen.

Figur 5.6 Konfliktniveau inddelt i 3 kategorier. Fordelt på involverede myndigheder. 2021. Procent

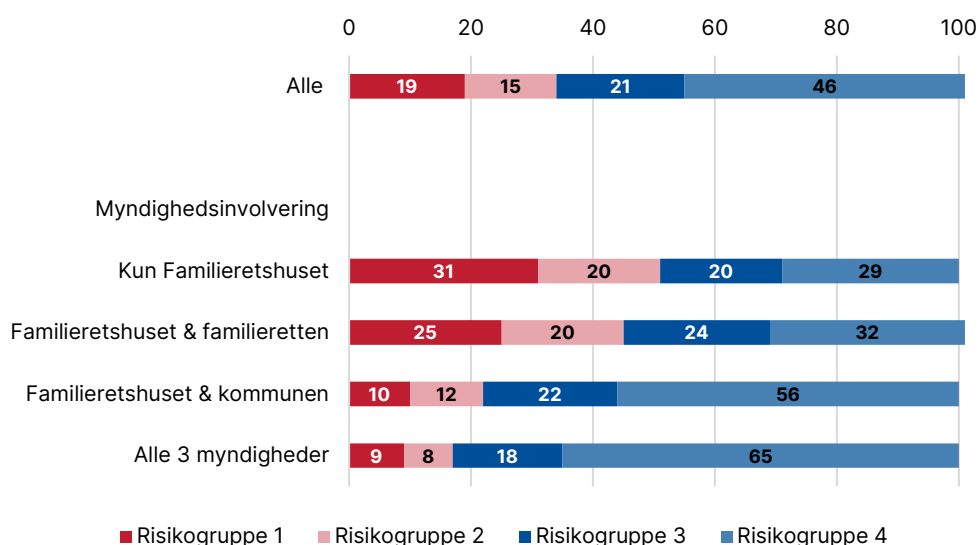

Anm.: N: 1.266.

Kilde: Tilfredshedsundersøgelse blandt forældre i det familieretlige system.

Endelig har vi medtaget Figur 5.7 for at vise, hvordan de fire risikogrupper fordeles sig blandt sager, der behandles af forskellige myndigheder. Generelt tilhører næsten halvdelen Risikogruppe 4 med flere risikofaktorer eller vold. Blandt sager, der færdigbehandles i Familieretshuset, gælder det dog knap en tredjedel. De lavkonflikte sager uden risikofaktorer i Risikogruppe 1 udgør 31 % af sagerne, der færdigbehandles i Familieretshuset. Omvendt udgør Risikogruppe 4-sagerne 65 % af de sager, der behandles af alle tre myndigheder, mens Risikogruppe 1-sagerne – måske naturligt nok – relativt sjældent kommer i kontakt med så mange myndigheder.

Figur 5.7 Sammenhæng mellem myndighedsbehandling og inddeling i risikogrupper. 2021. Procent

Anm.: N: 1.243.

Kilde: Tilfredshedsundersøgelse blandt forældre i det familieretlige system.

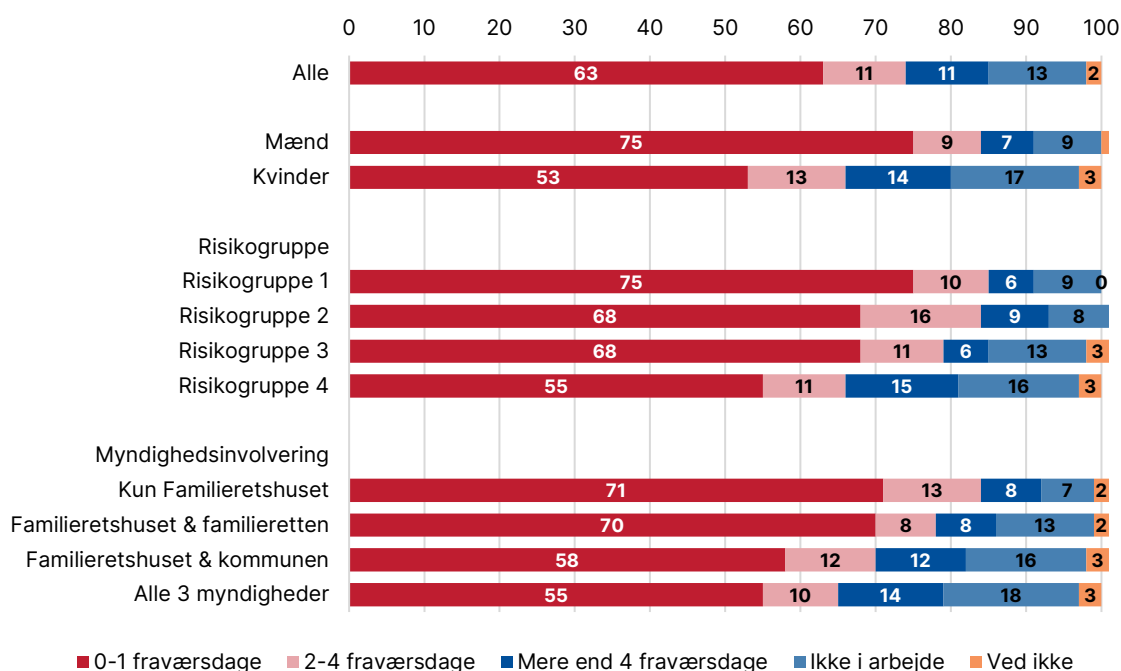
5.3 Forældres trivsel og fravær fra arbejde

De sidste to analyser handler om forældrenes trivsel målt ved hjælp af et spørgsmål om deres fravær fra arbejde og ved hjælp af fem spørgsmål fra The Hopkins Symptoms Checklist (HSCL-skalaen), der spørger til frygt, nervøsitet, nedtrykthed, bekymring, følelse af, at alt er hårdt og følelse af håbløshed.

Analyserne i Figur 5.8 viser, at kvinder i noget højere grad end mænd står uden for arbejdsmarkedet, og at de derudover i højere grad har været fraværende fra arbejde måneden op til besvarelsen af skemaet. Således er 17 % af kvinderne ikke i arbejde, 13 % har været fraværende 2-4 dage i løbet af seneste måned, mens ligeledes 14 % har været fraværende mere end 4 dage. Blandt mændene er 9 % ikke i arbejde, 7 % har haft 2-4 dages fravær, mens 9 % har været fraværende mere end 4 dage.

Derudover ser vi, at antallet af myndigheder, som familien er i kontakt med, og især den risikogruppe, som familien er placeret i, hænger sammen med forældrenes fravær. Forældre i Risikogruppe 4 og forældre, hvis sag behandles af alle tre myndigheder, er således væsentligt oftere ikke i arbejde end forældre i Risikogruppe 1 og forældre, hvis sag færdigbehandles i Familieretshuset.

Figur 5.8 Forældres arbejdsfravær. Fordelt på baggrundsfaktorer. 2021. Procent.

Anm.: N: 1.196-xx

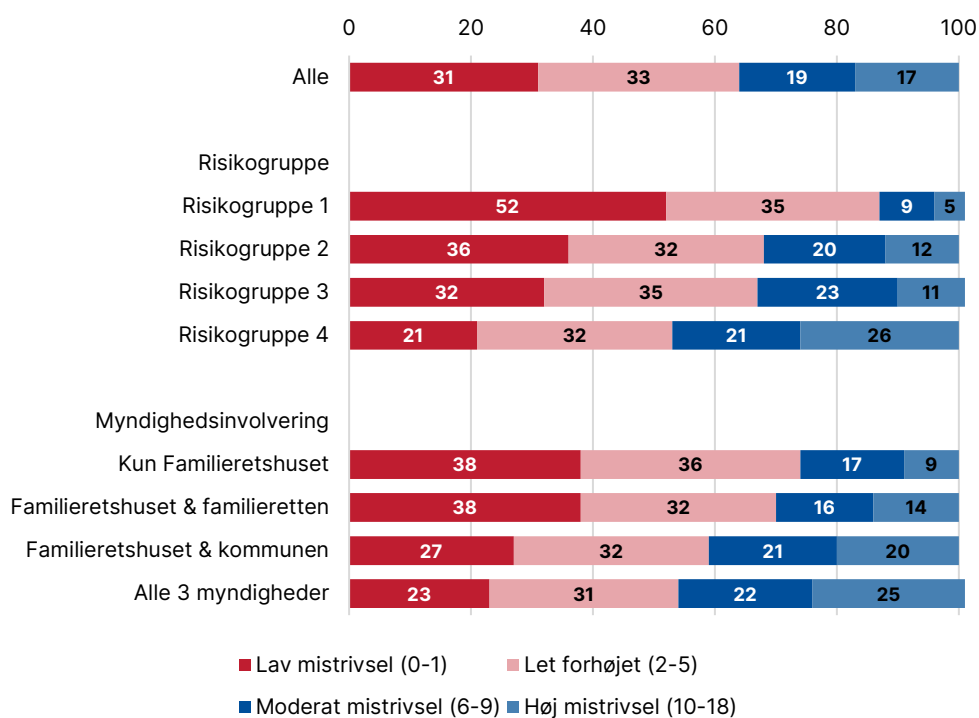
Kilde: Tilfredshedsundersøgelse blandt forældre i det familieretlige system.

Den sidste analyse af forældres psykiske trivsel, vist i Figur 5.9, viser forældrenes samlede score på HSCL-skalaen og er opdelt i fire kategorier: Meget få symptomer: 0-1 point, Lavt niveau af symptomer: 2-5 point, Mellemløjt niveau af symptomer: 6-9 point og Højt niveau af symptomer: 10-18. Ét point svarer til, at man i højst 1 af de 6 spørgsmål om oplevelse af *frygt, nervøsitet, nedtrykthed, bekymring, følelse af, at alt er hårdt* (opgivenhed) og *følelse af håbløshed*, har svaret "lidt plaget", mens 18 point svarer til, at man i alle seks spørgsmål har angivet, at man er "meget plaget".

Alt i alt ligger 31 % af forældrene i den bedste gruppe med meget få symptomer; 33 % ligger i gruppen med et lavt niveau af symptomer; 19 % ligger i gruppen med et mellemløjt niveau af symptomer; mens endelig 17 % ligger i gruppen med et højt niveau af symptomer

Figur 5.9 viser som mange andre analyser i denne rapport, at forældrenes trivsel hænger sammen med, hvor mange risikofaktorer der optræder i sagen, og hvor mange myndigheder der er involveret i sagen. I Risikogruppe 1 befinder 5 % sig i gruppen med højt niveau af symptomer på mistrivsel, mens det samme gælder for 25 % af forældrene i Risikogruppe 4. Blandt sager, der færdigbehandles i Familieretshuset, har 9 % et højt niveau af symptomer mod 25 % af forældrene, der møder alle tre myndigheder.

Figur 5.9 Symptomer på psykisk mistrivsel blandt forældrene. Spørgsmål fra HSCL-instrumentet. 2021. Procent

Anm.: N: 1.194.

Kilde: Tilfredshedsundersøgelse blandt forældre i det familieretlige system.

5.4 Opsamling

Sammenlignet med de to første målinger viser målingen i 2021 en lille bedring i børns trivsel og adfærdsproblemer målt ved hjælp af SDQ-instrumentet. Derudover ser vi ingen markante udviklinger hen over reformperioden i forældrenes konfliktniveau og forældresamarbejde eller forældres trivsel. I forhold til samvær skete der fra 2019 til 2020 en stigning i andelen af børn, der ikke har samvær med samværsforælderen. I 2021 er der fortsat 26 % af børnene med sager i familieretshuset, der ikke har samvær med den ene forælder.

Konfliktniveau er fortsat højt og forældresamarbejdet svært. Begge faktorer hænger ikke overraskende sammen med familiens problemtyngde og dermed graden af myndighedsinvolvering i sagen. Det følger naturligt af screeningen for risikofaktorer, der medfører visitering til forskellige forløb med involvering af et varierende antal myndigheder.

Målt ved SDQ ser vi – som i de foregående målinger – ligeledes en markant dårligere trivsel i sager med mange risikofaktorer end i sager med lavt konfliktniveau og fravær af sociale problemer. Dermed ser vi også en dårligere

børnetrivsel jo flere myndigheder, det har været nødvendigt at involvere i sagen. Månedene op til besvarelsen af spørgeskemaet er skolefraværet blandt børnene i de familieretlige sager ca. dobbelt så højt som andre danske børns fravær. Her er det de ældste børn, der har mest fravær. Igen er fraværet sammenhængende med familiens problemtyngde, idet fraværet er lavest i familier med relativt lavt konfliktniveau og ingen angivne risikofaktorer og højest i familier, der oplever psykisk eller fysisk vold eller mindst tre andre risikofaktorer.

13 % af familierne i undersøgelsen praktiserer en deleordning, hvor barnet bor næsten lige meget hos begge forældre. Det er færre end i andre ikke-samlevende familier, hvor 37 % praktiserer en deleordning. 26 % angiver, at der ikke har været samvær mellem barnet og samværsforælderen den seneste måned, hvilket er højere end andelen i alle danske ikke-samlevende familier. Sandsynligheden for ikke at have samvær stiger jo større problemtyngde der er i familien – og dermed jo flere myndigheder, familien er i kontakt med.

Kvinderne i undersøgelsen står i lidt højere grad end mændene uden for arbejdsmarkedet. Derudover ser vi som i de øvrige analyser, at arbejdsfraværet er større jo flere risici familien oplever og dermed jo flere myndigheder, familien er i kontakt med. Samme billede ses i forhold til forældrenes individuelle trivsel, der er målt ved hjælp af udvalgte spørgsmål fra HSCL-skalaen. Trivslen blandt forældrene er således ringere jo flere problemer familien har og dermed jo flere myndigheder, det har været nødvendigt at involvere i sagen.

Litteratur

- Adolphsen, C. & E. Naur (2020): *Familieretshusloven – Med kommentarer*. København: Jurist- og Økonomforbundets Forlag.
- Bisgaard, M., M. J. Pedersen & V. Lehmann (2021): *Køn og ulighed i samværsager*. Aarhus: Aarhus Universitetsforlag.
- Børne- og Socialministeriet (2018): *Aftale om ét samlet familieretligt system. Aftaletekst 27.03.18*. Tilgængelig på: <https://www.regeringen.dk/aktuelt/publikationer-og-aftaletekster/aftale-om-%C3%A9t-samlet-familieretligt-system/> [31. 5. 2022].
- Dahl, K.M. (2018): *Forældre sammen – hver for sig. Effektevaluering af et konflikt håndteringsforsøg i Statsforvaltningen*. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Dahl, K.M. (2019): *Forældres tilfredshed med det familieretlige system – Baselineundersøgelse af det familieretlige system i forbindelse med reform af området april 2019*. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Dahl, K.M. (2020): *Forældres tilfredshed med det familieretlige system – 1. opfølgning efter reformen af området i april 2019*. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Derogatis, L., R.S. Lipman, K. Rickels, E.H. Uhlenhuth & L. Covi (1974): The Hopkins Symptom Checklist (HSCL): A self-report symptom inventory. *Behavioral Science*, 19(1), 1-15.
- Ottosen, M.H., K.M. Dahl & B. Boserup (2017): *Forældrekonflikter efter samlivsbruddet. Karakteristika og risikofaktorer i komplekse forældreansvarsager*. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Retsinformation (2019): *Bekendtgørelse af lov om Familieretshuset. LBK nr 766 af 07/08/2019*. Social- og Indenrigsministeriet. Tilgængelig på: <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2019/766> [31. 5. 2022].
- Retsinformation (2020): *Vejledning om Familieretshuset. VEJ nr 9404 af 26/06/2020*. Social- og Indenrigsministeriet. Tilgængelig på: <https://www.retsinformation.dk/eli/retsinfo/2020/9404> [31. 5. 2022].

SDQinfo.dk, *Danish* [The Strengths & Difficulties Questionnaire]. Tilgængelig på: <https://www.sdqinfo.org/py/sdqinfo/b3.py?language=Danish> [31. 5. 2022].

Undervisningsministeriet (2018): *Elevfravær i folkeskoler, 2017/18*. Tilgængelig på: <https://uvm.dk/-/media/filer/uvm/stat/pdf18/181107-notat-elevfravaer-2017-2018.pdf> [31. 5. 2022].

VIVÉ